EDIȚIA IV

Damian Stănoiu

Camere mobilate

Roman

Editura „Cugetarea"

DAMIAN STĂNOIU

CAMERE MOBILATE

ROMAN

Ediția IV-a

OCT. 1939

EDITURA „CUGETAREA"
P. C. GEORGESCU-DELAFRAS
BUCUREȘTI IV — STR. MĂTĂSARI, 23

De același autor:

NUVELE ȘI POVESTIRI

Călugări și Ispite
Pocăința Stareților
Oameni cu sticleți
Cinci prieteni (pentru copii).

ROMANE

Necazurile Părintelui Ghedeon
Duhovnicul maicilor
Demonul lui Codin
Fete și Văduve
Alegere de stareță
Ucenicii Sfântului Antonie
Parada Norocului
O zi din viața unui mitropolit
Eros în mănăstire
Pensionarii
Pe străzile Capitalei
Luminile Satului

VA APARE

Stâlpii Cerului (roman).

I

Oameni mofturoşi

— Să faci bine şi să te muţi!
— Mă mut, cucoană.
— De azi în cinşpe să-ţi iei catrafusele!
— Mi le iau, cucoană.
— Uşor îţi vine!
— Fără regrete.
— Aşa ?...
— Aşa.
— Să mai găseşti o proastă ca mine...
— Bucureştiul e mare...
— Să se scoale până 'n ziuă şi să-ţi facă ceai...
— Mi-oiu face singur.
— Şi să-ţi cureţe galoşii de noroiu...
— I-oiu mai purta şi murdari.
— Şi s'o trimiţi după aspirină—când ţi s'o face de guturai...
— M'oiu aproviziona din vreme.
— Şi să-ţi coasă nasturii — până şi la izmene...
— Mi le-oiu prinde cu ace de siguranţă.

— Azi avem în treişpe...
— Şi mâine în paişpe...
— Domnule, eu nu glumesc!
— Nici eu!

Cucoana Tinca aruncă o privire furioasă, întoarse spatele ca la comandă şi trecu în odaia dumisale. Şi, fiindcă nu putu să trântească uşa din cauza unei velinţe care se îndoise de margine, lovi cu piciorul într'un scaun, scaunul se lovi de măsuţă şi doborî un ghiveciu de sticlă în care ţinea o floare artificială ca decor de iarnă. Rost de plâns şi de vărsat focul.

— Na! Of, firar a dracului de vieaţă, să fie! Să fie a dracului de vieaţă! Uite aşa! Că m'a blestemat Dumnezeu să trăesc din cameră mobilată. Ori poate dracul m'o fi blestemat, că Dumnezeu o fi având şi inimă în el, n'o fi având numai fiere. Şi nu i-am făcut niciun rău să mă blesteme în halul ăsta. Că pe popa îl primesc cu botezul, câteo leturghie îi mai trimet şi eu—în zi de sărbătoare, că la biserică nu pot să mă duc, că de, trebue să ai grijă de chiriaş! Să fii în picioare când o veni ăla cu cornuri, să-i aduci jurnalul dela poartă — pe ger şi pe viscol—şi să-i faci focul la sobă, că de, plăteşte omul chirie şi eşti datoare să te bagi slugă la el... Să se scoale în căldurică, să nu răcească... Mă rog! Şi îndată ce-o face ochi să fie şi ceaiul gata. La moment! Da să-l brodeşti, mă rog, după gust: când mai tare, când

mai slab... Parcă eşti Dumnezeu să ghiceşti dacă s'a sculat cu dosul în sus ori cu el în jos!

Firar a dracului de ursitoare, că tare a mai fost înbufnată şi încruntată când a trecut pe la mine. Pesemne că i-a stricat mama somnul, că m'a făcut dimineaţa când nici nu se luminase de ziuă. Ş'o fi zis, zgribţuroaica dracului: — Stai, dacă-i aşa! S'o ursez să trăiască din cameră mobilată. Să-şi bage străin în casă şi să-l facă stăpân. Iacă aşa! Acuma trebue să scoţ polul ca să cumpăr alt ghiveciu! Că n'o să las masa goală şi săracă! Nu-mi ajunge sângele care mi s'a suit la cap! Auzi că dumnealui se mută! Ducă-se că m'am săturat de slugărie. De chiriaşi nu mă vaiet eu. Casă de închiriat să am. Cum oiu lipi biletul — gata! In două zile am şi închiriat. Să mai găsească slugă ca mine! Ehe! Crede dumnealui că pe toate le cheamă Tinca?... Să aibă grijă de jurnal, să i-l aducă dela poartă. Să aibă grijă de cornuri să fie prăjite şi moi — de, cine-o fi mai pomenit să fie şi prăjit şi moale! Acuma s'a săturat de bine şi vrea să plece! N'are decât. Eu cu sila nu ţiu pe nimeni. Cum oiu pune biletul — zece vin odată. Ba mai are nas să-mi spue că mâine e în paişpe, parcă eu nu ştiam! Paişpe să fie, domnule!

Şi se porni pe plâns.

După ce avu răbdare să înghită, din săliţă, toată Bistriţa supărării proprietăresei, Liţă

Soare întoarse şi el spatele uşii de vis-à-vis şi intră bleg în odaia lui.

*

Locuia la coana Tinca de patruzeci şi trei de zile. Plătea una mie trei sute de lei pe lună pentru casă, o sută de lei pentru becul electric şi cincizeci pentru spălatul rufelor de pat.

N'avusese nicio nemulţumire. Odaia era puţin igrasioasă, dar numai lângă uşă, departe de pat. In schimb soba nouă, de teracotă era călduroasă şi economicoasă. Patul avea somiera cam hodorogită de alţi chiriaşi mai greoi, dar nu-i simţea tăriile căci salteaua de lână era nouă sau înoită şi destul de groasă. Păduchi de lemn nici de sămânţă. Linişte absolută. Ferestrele duble şi aşezate în partea opusă Crivăţului. E drept că nici soarele nu pătrundea, dar lipsa lui nu se observă în vreme de iarnă viforoasă. Plapoma făcuse, probabil, parte din trusoul proprietăresei, dar cearceaful era lat şi virgin, încât scamele de lână nu apăreau decât odată în două săptămâni—când se primenea rufăria patului.

Nici cucoana Tinca nu era o proprietăreasă care să nu-şi dea seama că pe un chiriaş cu luna, fără contract şi fără bagaje, nu-l poţi ţine decât făcându-i viaţa aici, cât mai lesnicioasă. Avea grijă să-i încălzească teracota la timp, dereteca prin odaie oridecâteori i-se

părea că o pernă nu stă exact la locul ce i-se cuvine, sau un praf de cenuşă a găsit prilejul să pice pe luciul galeriei de lângă sobă. Pândea pe băiatul care aducea jurnale — şi cum vedea sau simţea c'a aruncat foaia peste poartă, ieşea cum se găsea şi orice prăpăd de vreme ar fi fost, ca s'o ridice. Drept este însă că această grabă îşi mai avea un tâlc. Bărbatul cucoanei Tinca îndeplinise o mică slujbă la expediţia ziarului — şi dumneaei se obişnuise de atunci, să facă „politică", cu noaptea în cap.

Până să se scoale chiriaşul, citea „Intâmplări din Capitală", iar după plecarea lui, pe cele din provincie, începând, firește, cu urbea natală : Râmnicu-Sărat. Mai târziu, după ce isprăvea cu ale casei, citea, din obişnuinţă, „Mica Publicitate" — la „Căsătorii" şi „Camere mobilate". Telegramele din străinătate şi „Ultimele informaţii" le citea după masă, iar articolul de fond îl păstra pentru seară... ca să poată să adoarmă mai repede.

Ii pregătea ceaiul, însă nu degeaba. Această mică osteneală făcea parte din învoială.

— Iţi dau 1300 lei, a grăit Liţă Soare, cu condiţia să-mi prepari ceaiul în fiecare dimineaţă.

— Treaba asta o făceam eu şi fără să-mi spui mai dinainte, a încuviinţat fără nici o codeală, cucoana Tinca.

Şi s'a ţinut de cuvânt. Cum ieşea din plapomă, cea dintâiu grijă îi era să aprindă focul

şi apoi să pună de ceai. Iar dacă i-se părea c'a zăbovit câteva minute în pat, aşeza ibricul la maşina de gaz.

— Ai făcut măcar un ochiu, ca să-ţi aduc ceaiul?

— Mai lasă-mă un pic, că e prea dimineaţă, răspundea domnu Liţă plin de somn.

— Ce să te mai las? Nu te mai las de loc. Că n'ai vrea să ieşi în ger cu beregata înfierbântată!

Şi da busna în odaie. Liţă Soare căsca prelung şi făcea ochii mari. Coana Tinca aşeza ceaiul pe măsuţă, apoi încerca să tragă plapoma de-un colţ. Era curioasă să vadă dacă a dormit în pijama sau în cămaşa de noapte. Domnul Liţă făcea haz, sbârcea stingherit din nas sau îi zicea supărat:

— Prost gust ai, coană Tinco!

— Prost, deştept, am şi eu un gust ca tot omul. Dacă nu-ţi place — adio!

Dar cucoana Tinca mai avea şi mania surprizelor. Cum auzea pe chiriaş tuşind, sau măcar strănutând, punea de ceai — la orice vreme din zi şi noapte.

— Vezi ce grijă am eu de chiriaş? Să pofteşti să mai zici, când îi pleca dela mine, că nu te-am îngrijit ca pe-un copil. Ce strâmbi din nas? Ia colea şi bea-l aşa fierbinte până nu s'aşează răceala în carne. Nu vezi că tuşeşti?

La început, Liţă Soare socotea atenţiile pro-

prietăresei a fi de natură pur creştinească şi chiar părintească, dată fiind diferenţa de vârstă şi sterpiciunea dumneaei. Dar, când a început să-i ridice plapoma a citit în ochii-i de gâscă matură alte preocupări. S'a făcut însă, că nu pricepe. Ce şi-a zis: eh, e şi ea văduvă, n'are niciun prieten şi o fi tânjind după tandreţea răposatului. Câtodată se ducea el cu gândul şi mai departe... Ba chiar se îndupleca de privirile verzi-alburii ale coanei Tinca şi făcea o mişcare s'o apuce de mână sau de mijloc, după poziţia în care se găseau.

El avea 24 ani şi ea 44. O diferenţă de vârstă care la o adică s'ar trece cu vederea dacă... Acest „dacă" îl trăgea pe Liţă de mână oridecâteori se lăsa înduioşat de rugăminţile fără grai ale proprietăresei şi vrea să-i răsplătească ostenelele şi să-i fie măcar odată pe pofta inimii. Când îi vedea nasul înfundat între umerii obrajilor; semnele de vărsat în care s'ar fi strâns apă, dacă pe dumneaei ar fi prins-o vreo ploaie dormind în curte cu faţa în sus; părul perceat — ici şi colo — de şuviţe albe; apoi burta rotofeie şi picioarele groase şi fără pulpe, la fel cu nişte uleie primitive, — i-se strângea faţa ca după o muşcătură de măr păduret şi se retrăgea cu o mutră de câine care îşi cere iertare.

Pe ziua de astăzi, cucoana Tinca se întrecuse cu gluma. Sosise domnu Liţă friguros

din oraş, şi dumneaei, având ibricul pe foc îl pofti la o „cafeluţă".

— Vezi cât ţiu la chiriaşul meu? Ai să-mi duci dorul după ce te-i muta — vreodată — dela mine.

Liţă Soare se aşează către capul dinspre mesuţă al patului, şi-şi pironi ochii în gura sobei. Incepuse să se întunece şi gazda nu aprinsese încă lumina. Liţă o privi din profil cum sta în faţa sobei şi descânta cu linguriţa în ibric. Se trudi să dea capului o formă geometrică şi, neizbutind, scânci a râs.

— Un'te gândeşti, domnule Liţă, de te găsi râsul?

— Imi adusei aminte de posnele lui Malec, minţi acesta la repezeală.

— Credeam că la Lya Mara te gândeşti, îl tachină coana Tinca vânturând spuma din ibric.

— Ba nicidecum. La Malec.

Lya Mara era favorita lui Liţă Soare şi Malec adoratul coanii Tinchii.

— Bată-l focul pe Malec! —făcu dumneaei. Şi-şi plesni vârful limbei de dinţii de sus. Apoi scoase ibricul, suflă în el şi iar îl vârî în sobă.

— Il mai fierbi mult, coană Tinco?

— Mie aşa-mi place cafeaua: să fie fiartă bine. Cui nu-i place — să nu bea.

Şi râse fără să-şi arate nasul.

Râsul coanii Tinchii scapă din gură prin-

tr'un câh ! stropşit, apoi se localizează o vreme în burtă şi reapare printr'o jumătate de chiot foarte orginal şi foare simpatic. Lui Liţă îi plăcu râsul, ca de obiceiu, dar îi plăcură şi mâinile. Plinuţe, cu noduri acunse ca şi nasul, micşoare — în disproporţie cu restul corpului — şi cu unghiile tăiate din carne. Coanii Tincăi nu-i plăceau unghiile mari, şi-şi făcea o mândrie din faptul că nu purta „ghiarele" ca semenele dumneaei.

— Poftim! Vrei poate o ţigară?

Liţă o privi întrebător şi se dibui după tabacheră. Până s'o găsească, coana Tinca îi propti în gură o ţigară bulgărească — mai lungă de-o şchioapă. I-o dăduse o prietenă care avea cunoştinţe pe la legaţia statului vecin şi o adusese acasă, împachetată frumos, pentru „domnu Liţă".

— Da unde ai găsit băţul ăsta ?

— Băţoiu ! Unde l-am găsit, l-am găsit ! Ce, ori nu-ţi place ? Nici măcar n'ai gustat.

Şi trase un chibrit.

După ce-l luă din vârful ţigării, făcu o mişcare ca şi când ar fi vrut să-l vâre în ochii chiriaşului. Acesta se trase brusc îndărăt.

— Oho că nu-i dau foc ! Aşa ochi nu se ard, seee...

Şi aprinse becul.

Se priviră puţin speriaţi. Liţă isbucni în râs. Râse şi cucoana Tinca.

— Aha ! Ai fost de te-ai ferchezuit ! — ex-

clamă dumneaei când îi văzu frizura proaspătă şi faţa pudrată. Te-a ras bine, dar cărarea e strâmbă în moalele capului. A fost ori chior, ori şaşiu, ori beat, ăla care ţi-a făcut-o.

Şi pierzându-şi răbdarea, cucoana Tinca îi înfipse mâinele în creştet şi-l sgâlţâi cu putere. Apoi îşi scoase pieptenul din coc şi se apucă să tragă o cărare mai pe placul domniei sale.

Liţă Soare, surprins, nu făcu nicio mişcare să se apere, dar trase cu sete din ţigară şi trimise fumul drept în ochii proprietăresei. Coana Tinca râse şi-şi apropie pieptul de nasul chiriaşului. Liţă privi cărarea dintre sânii uriaşi atât cât se vede din marginea cămăşii şi avu impresia că se află în faţa unui defileu ; apoi lăsă ochii pe burta ce se curba brusc din capul pieptului şi i-se păru că vede dealul pe care se dădea cu târlia când era copil — şi iar râse. Cucoana Tinca se crezu încurajată şi trase capul chiriaşului de-i vârî nasul între sâni. Aproape înăbuşit de mirosul de suc ce icnea de sub cămaşa proprietăresei, Liţă Soare o impinse îndărăt fără s'o bruscheze, şi se ridică în picioare.

— Cocoană Tinco, te cam întreci cu gluma... şi lucrurile astea mie nu-mi plac. Nu de alta dar, după părerea mea şi după experienţa altora, raporturile dintre proprietar şi chiriaş trebue să fie corecte şi nimic mai mult. Bună seara !

Cucoana Tinca, uluită de întorsătura pe care o cam prevăzuse, păru deodată c'o să tacă, dar îşi luă seama.

— Dumneata visezi, domnule Liţă, ori ce ai?

Văzând în tonul acestei întrebări oarecare căinţă, Liţă Soare se opri în antreu şi căută s'o liniştească.

— Coană Tincuţo, dumneata eşti o proprietăreasă cum nu se găsesc multe. Eşti şi harnică, îţi cunoşti şi interesul şi ai şi inimă bună. Câteodată însă am impresia că... eşti prea îndatoritoare şi că... mergi prea departe cu glumele dumitale... Te rog nu te supăra — şi... să rămânem prieteni.

Cucoana Tinca îşi supse limba, înghiţi scuipatul şi se declară ofensată.

— De, domnule, aşa sunt eu: îmi place să-mi mulţumesc chiriaşii. Dar uite că e greu până să le cunosc firea... Şi nu ştiu cum să fac să ies mai bine... Dacă-i las în grija Celui-de-sus, se supără şi-mi fac observaţii; iar dacă-i corconesc mai bine, încep cu mofturile... De, domnule, iartă-mă, uite n'am ştiut că eşti aşa mofturos, că...

— Dar astea nu sunt mofturi, cucoană! — sări Liţă Soare enervat de mutra de mahalagioaică pe care o vedea pentru prima dată la proprietăreasă.

Aceasta, surprinsă, la rândul ei, de vorba răstită care ieşia din gura unui om blând ca

Liţă Soare, bătu din papuc şi ridică nasul şi tonul.

— De, că nu te mâncai! Te mâncai, domnule? Am eu mutră de mâncătoare de oameni? Aşa-mi trebue! Să mă învăţ minte să nu mă mai ţiu scai după chiriaş. Să-i iau chiria, să-i mătur dimineaţa prin odaie, să-i pui surcele lângă sobă — şi să-l las în plata Domnului! Aşa să fac!

Apoi îl invită să se mute.

*

După ce cugetă cu amănutul, la viaţa dusă o lună şi jumătate sub acoperământul d-nei Ecaterina Neagu, Liţă Soare aprinse a patra ţigară şi se ridică de pe fotel. Om bun din fire, şi recunoscător pentru cel mai neînsemnat serviciu făcut de cineva, găsi în cele din urmă, că a fost cam aspru cu proprietăreasa. Venise la ea ca un străin, şi-l tratase din primul moment ca pe o rudă apropiată. Desigur, grijile ei cam exagerate aveau un tâlc, dar poate şi două, şi trei. Căci coana Tinca nu e numai o biată văduvă stingheră, ci şi un fel de negustor care trăeşte din micul lui comerţ şi caută să-şi menajeze muşterii. Afară de asta are şi inimă bună. Era convins domnul Liţă Soare, că tot aşa l-ar fi îngrijit chiar dacă dumneaei n'ar fi tânjit după un pic de dragoste. Totuşi, gândi el împingând un rotocol de fum în tavanul odăii, cucoana Tinca a dat

cărţile pe faţă şi şi-a prezentat nota de plată. Dela altul ar fi aşteptat recunoştinţa sub forma unui pahar cu vin, a unui bilet de cinematograf sau a unei testele de ace. Lui îi pretindea altă monedă.

Trase pentru ultima oară din ţigară, svârli cartonul în scrumieră, apoi îşi ridică ochii la un tablou vechiu şi ponosit care înfăţişa un centaur îmbrăţişând o nimfă... Işi închipui o scenă aidoma între el şi cucoana Tinca şi găsi repede că o comparaţie era exagerată. Oricât de necioplit ar fi corpul proprietăresei, tot s'ar simţi mai bine lângă ea, decât nimfa lângă monstrul mitologic. Şi apucând pe calea comparaţiilor, gândi că aşa cum suporţi în taxi vecinătatea unui lucrător cu hainele murdare sau a unui beţiv duhnind de băutură, a unui voiajor care începe să horcăe de cum s'a aşezat în acelaşi compartiment în care călătoreşti „de plăcere"; cum împarţi masa la un restaurant aglomerat cu unul care clefăe sau suflă în lingură şi te stropeşte,—tot aşa de bine poţi împărţi, la o nevoie mare, patul unei femei cum e proprietăreasa, mai ales când eşti obligat de un dublu sentiment : de milă şi de recunoştinţă. Apoi, poţi pleca împăcat că n'ai împins egoismul până la desconsiderarea unei fiinţe care, în felul ei, tânjeşte după o îmbrăţişare.

Se desbrăcă fluerând şi-şi puse pijamaua, ca să fie mai pe gustul gazdei. Apoi trecu în

antreu şi se făcu numai urechi. Cucoana Tincuţa horcăia din toate puterile. Apăsă clanţa uşor şi intră fără sgomot. Vrea să-i facă o surpriză. Dar ca să n'o sperie aprinse lumina. Coana Tinca dormea cu faţa în sus. In această poziţie burta se lasă lată şi apasă respiraţia. Din care pricină buzele groase ale coanii Tinchii produceau un sunet de motor care urcă. Liţă Soare, pornit pe indulgenţă, le găsi interesante şi zâmbi prietenos.

Işi făcu planul s'o deştepte cât mai plăcut, şi se apropie de pat. Ştia că are picioare groase şi otova, dar nu le văzuse în piele niciodată. Acum avu prilejul nenorocit — bineînţeles dela genunchi în jos. Erau pline de păr creţ şi de gâlme, fără pulpe şi cu degetele mari de doi centimetri mai lungi ca celelalte...

Simţi că i-se lasă greaţă în stomac—şi ieşi mai repede de cum intrase.

Iar a doua zi plecă să-şi găsească altă cameră.

II

Dai chiria înainte ? O casă cu noroc.
Un „unchiu" sosit la vreme.

Strada Minotaurului.

Ţârrrr !

Un nas în vârstă apăru cu întârziere în crăpătura unei uşi dela mijlocul şirului de case.

— Cine sună ?

— Unul care caută cameră mobilată.

Nasul se lungi până la rădăcină.

— Ai citit în jurnal, ori ai văzut biletul ?

— Am citit biletul.

Nasul trase după el un ochiu, un colţ de frunte şi o şuviţă de păr senin.

— Eşti singur ?

— Singur.

— Aduci femei ?

— Daţi-mi voie, vă rog, să intru măcar în curte, că abia v'auz.

— Plapomă ai ?

— N'am.

— Iţi dau eu. Dar cearceafuri ?

— Nici.

— Iţi dau tot eu. Am avut un domn care umbla aşa de curat că schimbam patul la o lună... Şi nici atunci nu era nevoie... Ce slujbă ai?

— Funcţionar.

— La Stat?

— La Stat.

— Dai chiria înainte?

— O dau... dar aş vrea să văd şi eu camera!

— Cu focul nu mă bag că n'am servitoare. Vine una pe-aici, dar numai la două zile odată. Iţi aşez surcele în sobă şi dumneata doar tragi chibritul. Iţi convine?

— Imi convine, dar...

— Plăteşti două mii de lei?

— Nu.

Proprietăreasa îşi trase nasul cu un sfert de secundă înainte de-a fi prins în uşă, iar Liţă Soare ridică gulerul paltonului şi porni, în sus pe aceeaşi stradă cu nume mitologic.

Cameră bine mobilată, curăţenie exemplară, lumină electrică, sobă de teracotă, de închiriat la domni bine.

Ţârrr!

O servitoare scurtă şi lată apăru în locul uşii şi întrebă fără interes:

— Ce poftiţi?

— Aş vrea să văd camera.

Slujnica o luă pe coridor lăsând pe Liţă Soare să închidă uşa şi, dacă vrea, s'o urmeze.

— Asta e.

Odae mare, mobilă multă şi uzată, lumină puţină, tavan afumat.

— Câte parale ?

— Să chem pe coniţa.

Rămas singur, Liţă Soare încercă patul să vadă cât e de moale, numără ferestrele, se convinse că soba e de teracotă şi că una din cele două canapele a fost luată amanet sau mutată din altă cameră. Apoi, văzând că proprietăreasa întârzie, încercă să descopere rostul crăpăturilor din colţuri. In sfârşit, un glas ascuţit şi scârţiit, ce se dorea mieros, îl înştiinţă că poate afla şi preţul.

— *Aimez-vouz la chambre ?*

Liţă Soare observă dintr'o privire că proprietăreasa întârziase pentru a-şi mai ascunde din cei vreo 60 de ani — şi-i făcu o plecăciune.

— Imi place...

Doamna îşi depărtă lornieta de ochi şi-şi descoperi dantura falsă.

— Cred şi eu că vă place... Aicea, dragă domnule, am avut un inginer care a stat patru ani, şi a plecat fiindcă s'a însurat. Altfel — la mine îmbătrânea. Aşa era de mulţumit. Am avut un căpitan din geniu care a stat doi ani, şi a plecat fiindcă l-a avansat şi l-a mutat la Ploeşti. Altfel — în odaia aceasta l-ar fi apucat anii de pensie. A mai stat un

foarte bun constructor italian, şi a plecat fiindcă a luat o lucrare tocmai la Constanţa. Am avut, mă rog, tot chiriaşi buni — şi toţi au plecat mulţumiţi şi cu regrete nesfârşite. Fiindcă eu, dragă domnule, sunt de familie bună şi ştiu cum trebue menajat un intelectual. Tatăl meu a fost colonel de artilerie, iar mama învăţase la călugăriţe şi era o femeie instruită şi cu o educaţie irepro şabilă. Eu însămi mi-am făcut studiile tot la maici; şi dacă n'am mers mai departe, cauza a fost o întâmplare nefericită care mi-a pus în cale, pe la jumătatea unei vacanţe de vară — sunt de atunci... — pe primul meu bărbat. Fiindcă eu, dragă domnule, am fost căsătorită de trei ori. Bărbatul dintâi era profesor de matematici, al doilea inginer de poduri şi şosele şi cel din urmă locotenent-colonel de artilerie. Câteşi trei oameni capabili în specialitatea lor, dar cu caractere, fireşte, deosebite. Profesorul era un foarte cunoscut autor de cărţi didactice; inginerul a luat parte activă la canalizarea Dâmboviţei şi la construcţia portului Constanţa; iar colonelul, dacă nu murea, cu siguranţă că ar fi fost avansat la gradul de general. Notaţi, vă rog, că eu eram foarte tânără pe atunci... O copilă abia...

Astfel că, dragă domnule, ştiu cum trebue menajat — chiar şi cel mai dificil chiriaş. Dumneavoastră ce ocupaţie aveţi? Profesor, desigur. Sau inginer...

— Exact!—minţi Liţă Soare, făcând o mişcare spre buzunarul în care purta ceasul. Doamna se apropie şi-l privi mai atent.

— Inginer — şi aşa de tânăr! Aţi făcut, desigur, studii strălucite şi vă aşteaptă un viitor frumos. N'ar fi de mirare dacă veţi deveni o celebritate chiar în casa mea. Fiindcă, dragă domnule, toţi chiriaşii mei avut motive să binecuvânteze această casă. Inginerul este astăzi profesor la politehnică, ofiţerul a ajuns ataşat militar în Danemarca, iar italianul a plecat din ţară cu buzunarele doldora. Când vă veţi muta la mine am să vă arăt scrisorile primite dela ei, ca să vă convingeţi că nu vă spun neadevăruri cu scop de a-mi închiria camera. Fiindcă eu, dragă domnule, am o pensioară dela ultimul bărbat şi cu cât mai încasez pentru apartamentul din fund pot să duc o viaţă, modestă ce-i drept, dar fără lipsuri prea simţite. Odaia asta o închiriez fiindcă e şi de prisos, dar mai mult să nu mă simt prea singură pe lume. Rudele îmi sunt departe, iar prieteniile s'au răcit... Şi apoi, m'am obişnuit să am în apropierea mea un om de carte cu care să mai schimb o ideie — una veche pentru una nouă — şi să mă mai ajut la un ibric de cafea... Preţul este 2500, fără aşternut.

— Preţul... n'ar fi mare, băigui Liţă Soare, dar n'am aşternut. Scuzaţi, vă rog... Sărut mâinile.

Şi o luă pe coridor mai înainte ca doamna să găsească ultimul cuvânt. Când se văzu în stradă, simţi nevoie să lărgească gulerul şi să scoată un lung şuerat de uşurare...

*

O stradă cu numele unui mitropolit muntean.

O casă înşiruită din stradă şi până în fundul curţii.

Cameră mobilată, curată, de închiriat la un domn. Adresaţi-vă la uşa a patra pe dreapta.

Liţă Soare examină curtea să vadă dacă e vreo clădire şi pe partea stângă. Nezărind, zâmbi şi deschise poarta.

Cioc—cioc—cioc!

Un nas mic mişcă perdeaua şi o gură făcută întrebă dinăuntru.

— Pentru cameră?

— Pentru cameră.

— Numai un moment.

Liţă Soare se propti cu spatele în bătaia vântului care începuse de vreun sfert de oră să plimbe gerul, şi aşteptă. Un moment—două—nouă—douăzeci şi nouă... Işi mai mută picioarele, numără intrările casei, mai tuşi ca să-şi arate prezenţa şi privi la ceas. Patru fără douăzeci.

In sfârşit uşa se deschise şi o tânără cu trupu-i puţintel, acoperit de-o rochie decentă, de

casă, îl întâmpină cu ochi cercetători şi îndată satisfăcuţi.

— Pentru domneavoastră ?

— Pentru mine.

— Daa ! Poftiţi, domnule, şi scuzaţi că v'am făcut să aşteptaţi atâta. Era cam deranjat prin casă... şi...

Urme uşoare de pudră aruncată la repezeală şi un miros proaspăt de *Douce France* dovedeau că nu numai casa, dar şi stăpâna s'a aranjat puţin. Liţă observă şi o iertă.

— Nu face nimic, domnişoară.

Odaia e caldă şi simpatică. Un divan lat, decorat cu perne migălite de mână, un covor în perete cu motive de harem, sobă de teracotă, un bec ascuns în abatjour roşu de mătase şi o etajeră presărată cu reviste ilustrate şi cu câteva exemplare dintr'o „bibliotecă" populară. Nu lipseşte nici iconiţa Maicii Domnului cu candela pregătită pentru a fi aprinsă la o zi mare, şi nici statuia lui Napoleon I aşezată lângă o păpuşă automată.

— Asta e camera pe care o închiriaţi, domnişoară ? întrebă Soare după ce se convinse că alta nu mai există.

Tânăra îşi descoperi printr'un râs simpatic şi dinţii şi ochii.

— Asta.

Fata încercă să roşească puţin.

— ...In antreu.

Liţă Soare văzu în antreu o canapea uzată şi o sobiţă de fier, apoi se uită lung la proprietăreasă şi-şi aminti de cucoana Tinca...

— Bine... dar o să fie cam jenant...

— Da de ce? Fiecare cu odaia lui şi cu patul lui...

— Negreşit, dar...

Liţă Soare îşi lăsă gândul nelămurit şi examină fata mai cu amănuntul. Cam scundacă, subţire — fără să arate slabă, capul mic şi oval, [ochii căprui, nas aproape cârn, gura mică şi nervoasă, părul retezat şi ondulat, şolduri ispititoare şi picioare de model...

— ...E foarte simpatică odaia dumitale, duduiţă... şi sper c'o să ne împăcăm şi din preţ. Vreţi să stăm puţin de vorbă?

— De ce nu? Luaţi loc.

— Mersi.

Se privesc întrebători.

„Ce diferenţă între ea şi cucoana Tinca!" — cugetă Liţă Soare mulţumit.

„Parcă ar fi ieşit acum din seminar", gândi proprietăreasa aşteptând.

— Mă rog, sunteţi singură, singură?

— Da... Părinţii mei sunt la Tecuci, iar fratele e însurat la Odobeşti.

— Şi... mă iertaţi că intru în amănunţe, vă ocupaţi numai cu menajul, sau...

— Sunt funcţionară la ministerul de interne.

— Daa? Vasăzică după masă... liberă.

— Da...

— Şi... mă iertaţi că devin indiscret, aţi mai închiriat până acuma?

Fata îl privi ironic şi-i răspunse puţin cam contrariată.

— ...Am mai avut un unchiu.

Liţă îşi muşcă dosul buzei de jos.

— Şi... nu mai e în Bucureşti?

— Ba da, dar s'a mutat în alt cartier, ca să fie mai aproape de cazarmă.

Domnului Liţă i-ar fi părut bine să fi auzit că s'a mutat măcar pe la Galaţi dacă nu pe la Oradea...

— Probabil că mai vine când şi când să vă vadă...

— ...Foarte rar. Dar pentru ce, mă rog, acest interogator? — se miră fata râzând cu gura toată.

— Vai, dudue, iertaţi-mă... dar... vedeţi că e nevoie de unele informaţii înainte de a te aşeza într'o casă străină.

— Mă rog, dacă credeţi, puteţi continua,— se resemnă tânăra, ridicând din umeri. Liţă se declară mulţumit cu cât aflase, dar o întrebare tot îi mai scăpă:

— Fumaţi?

— Nu, domnule! Nu fumez, nu vorbesc în somn şi nici nu horcăi când dorm. Sper că nici dumneavoastră.

Şi iar râse. Un râs care justifica, la o adică, chiar un spor de chirie... Liţă aşteptă cuvântul în cifre.

— Poate doriți să aflați prețul ?

— Da...

— O mie trei sute. Vi-se pare prea mult?

— Dimpotrivă. Sunt tot atât de satisfăcut— și de cameră și de preț și de... proprietăreasă.

Tânăra își încreți râsul, fără să arate supărare.

— Așa dar pot să vă cer și eu un lucru?

— Admis.

— Să fiți cât se poate de serios.

— Dar se înțelege !—conveni Soare râzând. Dacă doriți pot să mă angajez în scris. Și chiar prin jurământ...

— Voiu vedea. Și când vreți să vă mutați?

Liță se scărpină după ureche. Mai avea paisprezece zile de stat la coana Tinca—și i-se păru prea mult.

— Peste... trei zile, dacă îmi permiteți.

— Bun.

— Mă bucur mult, domnișoară, cuvântă Liță Soare, sincer, că am găsit o cameră așa de drăguță... la o tânără atât de simpatică... cu care sper să mă pot înțelege. Eu singur, dumneata singură... Vom mai sta de vorbă, ne vom mai povesti din viața de funcționari, ne vom mai spune păsurile, ne vom împărtăși bucuriile, vom mai citi... vom mai economisi și din lemne...

— Mi-ați promis că veți fi serios...

— Toate acestea le vom face în cea mai desăvârșită seriozitate, își reînoi Soare angaja-

mentul zâmbind prietenos. Apoi dibui portmoneul.

— Imi pare că trebue să las un acont...

— Aşa se obişnueşte.

Liţă Soare găsi o singură mie şi foarte puţin mărunţiş. Dacă ar fi luat leafa în ziua următoare, i-ar fi dat biletul albastru întreg, dar fiindcă ştia că abia peste trei sau patru zile poate s'o încaseze, se resemnă, vădit jenat să-i dea mai puţin.

— Dudue dragă, mă reped până în Calea Rahovei să schimb şi mă înapoez imediat. Sper că-mi veţi păstra camera zece minute numai pe cuvânt. Vă mărturisesc sincer că n'aş vrea de loc s'o pierd...

— Fii serios, domnule! — îl înfruntă proprietăreasa abia ţinându-şi râsul. Liţă îi sorbi uitătura şireată şi ieşi fericit.

Mulţumi lui Dumnezeu că a călcat cu dreptul şi porni spre băcănia cea mai apropiată. Târgui o cutie cu sardele, un sfert de kilo de şuncă „de Praga", patru mandarine şi o sticlă de „Grasă-Brătianu". Cu chiria putea să înceapă peste trei zile, cum conveniseră, dar cu dragostea nu-i împiedica nimic s'o pornească chiar de astăseară...

Găsi uşa încuiată. Inăuntru se auzea râs frumos de femeie.

„De ce-o fi râzând... singură?"—se întrebă Liţă mirat —şi bătu cu repetiţie. Proprietăreasa apăru cu părul ciufulit şi cu buzele fără

roş. Când îl văzu încărcat de pachete făcu o mină foarte încurcată.

— ...Tocmai a venit unchiu-meu. Puteţi să daţi acontul aci, sau să treceţi mâine...

— ...Cred că voi reveni mâine, îngână Soare, desamăgit.

Şi plecă plouat. Drept spre casă.

Simţi frig la picioare şi la urechi. Ba, lucru curios, simţi rece şi în spate.

Când zări ferestrele pline de lumină, dela odaia coanii Tinchii, se gândi îndată la o cană cu ceai ferbinte — şi hotărî şi soarta pachetelor din braţe. Le va folosi pentru o împăcare cu actuala gazdă. L-a îngrijit atât de bine vreme de o lună şi jumătate şi nu stă frumos să se despartă supăraţi. Ba, dacă dumneaei l-ar asigura că se mulţumeşte cu o prietenie curată, va rămâne mai departe. Măcar până în primăvară. E greu să umbli pe vreme de iarnă, din casă în casă, până să găseşti o cameră care să-ţi convină ; şi să te muţi cu lemnele şi cu gerul după tine. Vara e altceva. Puţin interesează dacă odaia are sobă sau nu, dacă e de fier sau de teracotă, şi dacă scoate fum numai pe coş ori şi pe-alături, dacă ferestrele sunt duble sau simple şi dacă Crivăţul vine deadreptul să-ţi bată în geam ori se poticneşte pe la vecini.

Dibui sticla cu vin şi-i aduse aminte că doamna Ecaterina Neagu iubeşte mai mult ţuiculiţa. Dibui şi pachetul cu şuncă şi-şi

aduse aminte că dumneaei e moartă după salam de Sibiu. Se uită înainte, privi în urmă şi socoti că se găseşte tocmai la jumătatea drumului dintre băcănie şi gazdă.

Se înapoie la băcănie. Ca să faci cuiva plăcere deplină, mai tremuri două sute de metri şi mai înghiţi o doză în plus de ger uscat. Mai cumperi o litră de ţuică şi mai adaogi cincizeci de grame de salam de cal.

III

Imi plac proprietăresele grase...

In odaia coanii Tincăi, vorbă. Vorbă dublă, vioaie şi negustorească.

— Să-mi dai aşa, cum am zis, că nu e mult. Ş'apoi, — eu nu sunt d'alea silnicile şi scorţoasele. Iţi mai fac un ceai, îţi mai cos un nasture, îţi mai calc un pantalon...

— Totuşi e multişor. O mie în cap — şi să batem laba. Chiria totdeauna înainte. Poftim doi sutari arvună.

— Ah, domnule, nu mă strânge aşa de mână !

— Aşa e mâna mea învăţată: cum dă de carne femeiască se închide ca un cleşte.

— Ia-ţi laba că ţip !

— Numai dintr'atâta ?....

— Te muşc.

— Nu te-arată firea să fii atât de rea... Mţup ! Mţup !

— Ştii că eşti îndrăzneţ, stimabile ? A, da ce, dumneata mă crezi femeie d'alea ?...

— Nicidecum. Femei „d'alea" nu-mi plac,

m'ai grijă. Te consider cinstită şi sănătoasă, aşa cum de mult doresc să găsesc o proprietăreasă...

— Oho, da proastă ideie îţi mai faci dumneata de femeile care închiriază camere mobilate! Te-asigur că...

— Şi mai proastă şi mai bună... După persoană şi după dispoziţie. Am mai stat cu cameră mobilată şi cunosc... Ca dumneata — mai rar... să mă bată Dumnezeu, dacă spun minciuni... Mţup! Mţup!

— Lasă-mă, domnule, în pace, că-mi rupi degetele! Dumneata ai plecat după casă ori după femei?

— ...După casă care să aibă o stăpână pe gustul meu...

— Ş'ai găsit!

— Pe onoarea mea dacă doream mai mult! Imi plac femeile grase, adică pline la trup. Să simt, mă rog, că am om lângă mine... Destul că sunt eu slab... Imi place mâna asta cărnoasă şi pietroasă; îmi plac ochii ăştia verzi şi buni...

— Te rog!

— ...Imi plac sânii ăştia rotofei şi jinduiţi de mângâere...

— Să nu te întinzi, c'o păţeşti!

— Imi place... dar ce nu-mi place? Ia să vedem te pot cuprinde?

— Domnule! Astâmpără-te, domnule, nu în-

ţelegi? A, păi stai dacă e-aşa! Na! Mai vrei ceva?

Un sgomot surd arăta că madam Neagu răbufnise pe îndrăzneţ undeva prin vreun colţ al odăii.

— Hahaha! râse dumneaei din toată inima. Iţi place acuma? Mai vrei gazdă grasă şi voinică? La mine, stimabile, ori e chiriaşul om la locul lui, ori îl surzesc în bătăi! Du-te şi-ţi caută una mai slabă.

— Doamnă, să nu vă închipuiţi că gestul acesta deosebit de energic m'a supărat. Din contră îmi place că eşti în stare să-ţi aperi demnitatea de femeie... Felicitările mele.

Coana Tinca râdea să moară.

— Păi bine, domnule, trebuia să laşi lucrurile să vie dela sine... dac'o fi să vie! — nu s'o iei aşa cu otusbirul. D'abia ne cunoaştem de-un sfert de ceas — şi zor cu dragostea! Şi nici măcar nu ştiu cu cine am onoare...

— A, da! Am uitat să mă recomand. Mii de scuze, doamnă. Ion Marinescu, agent fiscal clasa...

— Aha!... Vasăzică eşti d'ăia...

— Exact! D'ăia care scot măselele fără cleşte şi bărbieresc fără briciu... D'ăia, stimată doamnă, care rostuesc statului bani să-şi plătească funcţionarii, pensionarii şi orfanii de războiu...

Cucoana Tinca se înduioşă.

— Mă recomand Ecaterina Neagu, văduvă

de doisprezece ani. Soţul meu a fost ziarist... Ce mai bărbat am avut !...

— Ei, lasă acuma lacrămile. Păstrează-le pentru cimitir. Ce zici, îmi dai odaia c'o mie de lei ?

— De, domnule, ce să mai zic... ţi-o dau. Dar îţi pui o condiţie : să fii cu respect faţă de mine, că văzuşi ce pătimişi...

— Ne-am înţeles. Poftim : una, două. Restul când m'oiu muta. Acuma, că am încheiat o afacere care sper să ne mulţumească pe amândoi, permiteţi-mi să fac cinste cu câteo drojdioară. Aţi luat masa ?

— Incă nu... dar nu te mai deranja, domnule Marinescu. Că e un ger afară...

— Ce-are face gerul şi cu plăcerea mea ! Să iau şi o gustărică ? Obişnuiţi şuncă ? mezeluri ?

— A nu... puţin salam. Dar, te rog, nu mai cheltui atâta, că de-ale gurii se mai găsesc şi pe la mine.

Liţă Soare, care asculta din antreu fără să i-se simtă prezenţa, se bucură de mulţumirea proprietăresei, ridică zâmbind, din umeri, şi intră în odaia lui. Se desbrăcă, îşi puse pijamaua — şi mâncă — şi bău — cât trei...

Dimineaţa, îşi luă singur jurnalul dela poartă, iar ceaiul îl înghiţi la o cofetărie de pe Strada Apolodor.

— Ei, vezi, domnule ? îl întâmpină cucoana Tinca, ţanţoşă, când se întoarse dela birou.

Credeai c'o să stau cu odaia neînchiriată? Cum am lipit biletul — gata! A şi venit chiriaşul. Nu ţi-am spus eu? Şi ce chiriaş! Om, domnule, să... a, da ce crezi 'mneatale c'o să mai fiu proasta care am fost? Doamne păzeşte! Am să i-o spui din capul locului: domnule, să faci bine să-ţi cumperi un ibric, să-ţi iei şi o maşină, spirt, ceai, zahăr, lămâie şi strecurătoare — că o cană şi o linguriţă ţi-oiu da eu, şi să-ţi faci ceai când ai poftă şi după cum ţi-e pofta. Vrei tare? — tare. Vrei slab? — slab. In nici o lege nu scrie că proprietarul e obligat să stea smirnă înaintea chiriaşului, cu ceai şi cu cornuri, oridecâteori i-s'o face dumnealui de ceai şi de cornuri. Legea proprietarului îi scrie să mături, să scuture, la nevoie să facă şi un foc în sobă şi nimic mai mult. Dacă-ţi trebue jurnal să citeşti, să faci bine şi să ţi-l iei dela poartă de unde ţi-l aruncă ăla. Iar cornuri să-ţi cumperi decuseară. Eu una nu mă bag nici pe jurnal şi nici pe cornurile dumitale. Placă-ţi moi şi rumene, placă-ţi tari şi necoapte, alege-ţi singur, cu ochii şi cu mâinile dumitale. Dacă-ţi place! Dacă nu... casa e a mea şi uşa a dumitale. De chiriaşi eu nu mă plâng. Cum oiu lipi biletul — gata!

Liţă Soare o privi în ochi şi constată că nu e sinceră, mai ales că aldămaşul de aseară ţinuse cam până după miezul nopţii... Zize:

— Nu cred că o să te porţi dumneata aşa cu noul chiriaş, coană Tincuţo, fiindcă ai o

inimă prea largă. Nu eşti din alea care să vezi pe om la nevoie şi să te faci nisnai....

Cucoana Tinca îşi umezi ochii şi oftă lung.

— Asta cam aşa e. Am o inimă păcătoasă. Că d'aia mă blestem câteodată şi zic: mai bine mă făcea mama o viespe, că trăiam şi mai mult şi mai bine. Să vezi pe rumân cu saplaicul la gât şi să nu-ţi fie milă ca de un câine. Să-ţi faci datoria care ţi-se cuvine şi nimic mai mult. Da uite că nu pot. Mi-e inima slabă, nu e tare. Ei, ce-ai făcut, că nu te întrebai: ai găsit să te muţi?

— ...Incă n'am căutat, minţi Liţă Soare. Dar fii pe pace, că în douăsprezece zile găsesc eu.

Coana Tinca înghiţi în sec.

— Mda... e drept. Mai ai douăsprezece zile plătite... Dar eu te-aş ruga să te dai peste cap şi până poimâine seară să te muţi... C'a stăruit biet creştinul ăla cu cerul şi cu pământul: să nu mă laşi, cucoană Tincuţo, că în altă parte n'aş vrea să mă duc. Fiindcă lui îi iese termenul poimâine şi... pricepi dumneata că nici eu n'aş vrea să-l pierz. Prea e un om — păinea lui Dumnezeu... Să tot stai de vorbă şi de sfat cu el...

Dorinţa coanii Tincăi era categorică, şi nu Liţă era omul care să se încăpăţâneze în drepturile lui. Băură împreună „ultima" cafea, apoi căutară la „Mica Publicitate". E mai practic. Nu mai umbli în neştire şi nu-ţi mai sgâieşti ochii după bilete, pe la ferestre şi prin porţile oamenilor. Te duci aproape la sigur.

IV

Pensiune excelentă

Bulevardul Maria.

Liţă Soare desfăcu ziarul şi reciti anunţul. *Camere mobilate, elegante, bae şi pensiune excelentă, pentru persoane cu situaţie sigură. Se preferă funcţionari de Stat.* Apoi examină clădirea. E nouă, are două etaje şi grădină în faţă. In dreapta croitorie, în stânga băcănie, iar peste drum restaurant şi debit de tutun.

„Perfect!" îşi zise el, mulţumit. Şi apăsă pe buton.

Chirrrrrr!

Un servitor tânăr, curat şi solemn, îi deschide până la perete. Il văzuse cu ziarul pe dos şi nu mai crezu necesar să-l întrebe ce doreşte. Liţă vru să obţină ceva informaţii, dar omul evită un răspuns precis şi-l conduse la apartamentul „Doamnei".

Aşteptarea—lungă şi aci—fu îndestul răsplătită prin apariţia „proprietăresei". Statură de mijloc, ochi negri, păr creţ şi bogat, tră-

sături fine, dantură impecabilă, mers aristocratic, prezentare simplă şi seducătoare. Poartă un capot de zenana garnisit cu blană, şi papuci asortaţi.

— Inutil să vă mai întreb pentru ce aţi venit. Am o singură îndeletnicire: închiriez camere şi dau pensiune. Internă şi externă. Nimeni nu mă vizitează decât în legătură cu această ocupaţie a mea. Prin urmare, doriţi pensiune?

— Da. Casă şi masă.

— Perfect. Am o cameră la parter şi una la etajul I. Liber sunteţi să vă alegeţi.

Şi doamna surâse cu atâta graţie că stârni admiraţia lui Liţă Soare.

— Prefer la etaj.

Doamna o ia sprintenă înainte şi Liţă după ea. Ii observă întâiu ceafa albă şi rotundă, atât cât se golea între guler şi tăetura părului, apoi îşi coborî ochii în galop pe şoldurile pline, mobile şi ameninţătoare, îi admiră pulpele, atât cât îi îngădui capotul scurtat la spate de urcuşul scării, făcu un gest ca şi când i-ar fi măsurat grosimea glesnelor şi se întoarse din nou la ceafă pe care o înghiţi pe nemestecate cu guler şi cu cap cu tot...

O uşă, două; la a treia, doamna se opri şi zâmbi larg.

— Iată camera dumitale.

Intrară.

— E simpatică, bâigui Liţă, fără să observe lucru mare.

— Şi tot ce e simpatic...

— E plăcut.

Doamna râse cu şic şi apăsă cu o mână în pat.

— E nou, are somieră, saltea de lână — şi este, cred, suficient de lat...

Râde din nou.

Soare lăsă capul în jos şi râse şi el. Apoi îndrăzni:

— Pentru o singură persoană...

Doamna râde şi-l ameninţă cu degetul. Apoi trece la fereastră.

— Aveţi şi vedere frumoasă. Tramvaie, automobile, trăsuri, viscol, cucoane... Ia priviţi.

Liţă se apropie tremurând, dar nu văzu decât gropiţa din bărbia proprietăresei, medalionul în formă de inimă, cu chipul Maicii Domnului, şi sânii sfârcuiţi ce se iţiiau obraznic sub linia impecabilă a capotului. Aspiră timid din parfumul excitant ce ieşea din corpul doamnei şi când mâinile se atinseră îşi pierdu cumpătul. Ridică una şi o sărută în pripă. Doamna surprinsă mai mult de scurtimea sărutului decât de îndrăzneală, râse cu sgomot. Apoi îşi adună gura şi zise:

— Acuma să fim serioşi.

Şi plecând dela fereastră se rezemă de-un colţ al patului. Liţă o urmă ameţit.

— Camera aţi văzut-o, masa o s'o vedeţi...

Dimineaţa — ceai, cafea cu lapte sau cacao, cozonac sau cornuri, brânză, unt sau marmeladă. La prânz, trei feluri de mâncare şi desert; iar seara două feluri. Pâine la discreţie. Masa se serveşte în cameră. Baia — la dispoziţie. Căldură, lumină, serviciu ireproşabil. Linişte absolută. Vi se dă o cheie dela poartă şi una dela intrare. Puteţi să veniţi când poftiţi şi... cu cine poftiţi.

Aci, doamna zâmbi larg şi închise un ochiu. Apoi râse deabinelea. Liţă Soare mai prinse curaj.

— A... nu... mă înapoiez devreme... şi de obiceiu singur.

Proprietăreasa îl privi ironic. Şi zâmbi cu dispreţ.

— Chiria — cinci mii de lei pe lună... Gândiţi-vă bine: pensiune completă. Casă, masă, căldură, bae, serviciu... Toate de primul rang...

Liţă Soare era şef de birou. Se gândise la trei mii cinci sute. Şase mii era toată leafa lui. Şi mai trebue haine, rufe, încălţăminte, femei, de buzunar, ceva economie...

— E cam multişor...

Doamna îl fixă sever.

— Ce ocupaţie ai dumneata?

— Şef de birou în ministerul Cultelor.

Faţa doamnei deveni din nou surâzătoare, iar inima-i se înduioşă spre oarecari concesii..

— Desigur... Aveţi dreptate... Pot să vă mai reduc cinci sute de lei.

Liţă respiră fără să mai simtă strânsoarea gulerului, dar tot era mult. Trei mii cinci sute ar fi dat cu dragă inimă şi fără teamă de faliment.

Tăie repede din distracţii, din cărţi, din aperitive şi mai economisi câteva sute. Să-i dea patru mii?

— ...La urma urmei, n'aş fi eu aşa de pretenţios.

Doamna aştepta într'o poziţie provocătoare.

Liţă simţi fiori în sânge.

Doamna surâse cu ochii închişi pe jumătate.

Soare o privi lacom şi fu sigur că dacă va lua camera va şterge dela cheltueli capitolul *Femei...* Şi mai adăogă cinci sute. Deocamdată în gând.

„Face!"

Doamna îşi întinse mâinile pe capul patului şi-şi schimbă picioarele.

— Zici că nu eşti aşa dificil?

— De loc.

— Ai stomac bun?

— Admirabil.

— Prin urmare nu ţii regim?

— Doamne fereşte! Mănânc orice carne, îmi plac toate brânzeturile, mi-e indiferent dacă înghit ceai sau lapte, ori ceai cu lapte laolaltă.

Domna sbârci uşor din nas.

— Eşti figuros?

Liţă — tocmai se găsea în călduri. Râse.

— La douăzeci şi şase de ani ?!...

Râse şi doamna.

— Cu patru mii îţi convine ?

Şi iar mută picioarele.

Soare o strânse în braţe şi o sărută lung şi fierbinte.

— Ştii că eşti obrăznicuţ ? — îi obsearvă doamna desfăcându-se fără brutalitate dar şi fără şovăire.

Liţă îngălbeni. Doamna îşi drese părul în oglindă, apoi, vâzându-l bleg, îl încurajă printr'un râs dătător de mari speranţe.

— Când vrei să te muţi ?

— Astăseară ! — răspunse Liţă mirat parcă de întrebare.

— Să ştii însă că am un obiceiu rău : pretind chiria pe o lună înainte.

Şi eu unul bun : o plătesc ca să scap de grijă.

Şi încercă să fie din nou „obrăznicuţ". Dar proprietăreasa se grăbi să iasă râzând — de astădată căscat şi fals. Liţă rămase cu braţele în aer, caraghios şi fericit. Apoi, după ce-şi aruncă ochii, o clipă, pe fereastră, dealatul bulevardului, plecă grăbit să-şi aducă bagajul.

*

Cucoana Tinca ţuicărea cu d-l Ion Marinescu, viitorul domniei-sale chiriaş, fără nicio fereală. Cu lumina aprinsă, cu perdelele nelăsate şi picior peste picior. I-se făcuse pesemne gust, să vorbească mahalaua de ea.

Liţă Soare crezu că vrea să-i facă în necaz şi zâmbi indulgent. Iar când o văzu că se lasă înduplecată de stăruinţa „agentului fiscal" şi aprinde o ţigară, râse deabinelea şi o felicită, în gând, pentru izbândă... Ceea ce nu-l opri să examineze o clipă pe omuleţul din faţa ei. Era mărunt, slab, cu mustaţa sfârcuită, guler drept şi cravată neagră, foarte uzată, degete late şi noduroase, ras proaspăt şi uşor la vorbă.

Nu-i păru nimic suspect.

Se văzu apoi respirând parfumul doamnei din bulevardul Maria, compară la iuţeală ceea ce câştigase cucoana Tincuţa cu ceea ce dobândise el — şi se socoti favorizat de soartă... Se rugă în gând pentru fosta-i proprietăreasă şi intră încet ca să nu le strice cheful.

După ce îşi strânse lucruşoarele — treabă de zece minute — îl copleşiră amintirile... Sosise de departe, rebegit de frig, fără rude, fără prieteni, şi găsise la cucoana Tinca tot ce-i lipsea în astfel de împrejurări. Casă călduroasă, pat curat şi îngrijire părintească, — în contrast cu duşmănia pe care o întâlnise la birou din partea colegilor condamnaţi să facă stagiu pentru a ajunge la gradul în care el fusese numit direct. Privi cu duioşie patul înalt de fier, zâmbi iertător fotelului hodorog şi se închină cu respect către icoana Maicii Domnului....

— Coană Tincuţo!

— Ei!

— Poftim puţin încoace.

Când văzu pachetele, coana Tinca îşi umezi ochii şi îşi încreţi obrajii şi fruntea. Lucru foarte uşor după trei cinzecuri de ţuică.

— Ai găsit?

— Am găsit... la o bătrână, minţi Soare ca să nu-i facă inimă rea. Madam Neagu îi mulţumi din ochi şi-i numără restul. Apoi, deşi aveau motive şi să regrete şi să se bucure, se despărţiră fără nici o manifestaţie.

— Sărut mânuşiţele.

— S'auzim de bine.

*

Negăsind foc în sobă, Liţă Soare se încruntă puţin, dar fu nevoit să dea dreptate proprietăresei. Căci nu-i de ajuns să promiţi că iei camera şi proprietarul să-ţi socoată cuvântul drept contract. Acuma însă, întrucât îşi urcase geamantanul sus, crezu că e în drept să poruncească.

— Băete, repede un braţ sdravăn de lemne că îngheţ de frig. Şi până să se încălzească...

Servitorul făcu un compliment aprobativ, apoi dispăru şi se întoarse într'adevăr repede, dar nu cu lemne ci cu... nota de plată.

Soare strâmbă din nas nemulţumit.

— Ai fi putut să vii întâi cu lemne, că e deja târziu şi nu s'a făcut foc cine ştie de când. Pentru chirie aveam eu grijă.

Servitorul nu răspunse nimic, dar nici nu plecă.

— Coboară şi anunţă pe stăpână-ta că viu imediat cu chria, apoi să te înapoezi grabnic cu lemne. Haide!

Sluga făcu o plecăciune... dar rămase pe loc.

— Doamna e indispusă, nu primeşte pe nimeni. Vă roagă s'o iertaţi.

Liţă zâmbi de sus.

— Pe mine mă primeşte.

Omul se îndoi a treia oară, dar se îndărătnici să rămâie cu ochii la nota de plată.

— Doamna e indispusă, nu primeşte pe nimeni. Vă roagă s'o scuzaţi.

Liţă se revoltă.

— Cum mă roagă, când nici nu m'am anunţat? Ori eşti... cam într'o doagă!

Altă închinăciune, — de astădată cu uşoare ridicături din sprâncene în semn de regret.

— Aşa a spus.

Soare îl privi lung şi amănuţit şi bănuind vreo strategie specială, din partea proprietăresei, zâmbi şi plăti. Patru hârtii albastre. Servitorul vârî banii în buzunarul şorţului şi ieşi fără să se mai încovoaie.

După un sfert de oră se înapoe cu un brăţişor de lemne de fag. Chiriaşul se încruntă.

— O să fie cam puţine. Abia aburim soba.

Omul aprinse focul, umplu teracota cu lemnele toate şi numai după aceia răspunse.

— Dacă mai doriţi mai aduc.

— Firește că să mai aduci. Auzi întrebare! In cinci minute servitorul se înapoie cu alt braț — acesta mai mare — și cu un carnețel de bonuri.

— Iscăliți, vă rog, bonul.

— Ce bon?

— Pentru tot ce se primește în afară de tain, se dă bon.

Soare făcu ochii mari.

— Și mă rog, asta se cheamă la dumneavoastră că e un „tain"? Zece scurtături de lemne?

Drept răspuns, sluga își aduse spatele până la ceafă și privi stăruitor la carnetul de bonuri. Liță Soare, băiat deștept, bănui imediat că doamna gazdă voia să-l necăjească și râse satisfăcut că i-a descoperit trucul. Apoi făcu pe supăratul.

— Nu dau niciun bon. Eu am vorbit să-mi dea căldură iar nu lemne cu tainul. Mă voiu explica mâine cu stăpâna d-tale.

Servitorul luă lemnele și în zece minute se înapoie cu mâncare: un castronaș cu iaurt, două felioare de salam și două bucățele de pâine. Soare privi chiorîș la fiecare în parte, apoi la toate odată și bănuiala lui că proprietăreasa ține să-l necăjească se transformă în certitudine. Ca să-i facă pe plac, lăsă mâncarea neatinsă și se cără discret, la bodega de vis-a-vis unde își îndestulă stomacul cu ficăței prăjiți, cu debrețini și cu un șpriț la țap.

Ţinea să fie în vervă când şireata proprietăreasă se va urca sus şi-l va întreba: — Ei, cum ţi s'a părut mâncarea?

Se înapoie tot aşa pe nesimţite şi se sui cu inima tâcâind la gândul că frumoasa doamnă îl va fi aşteptând după uşă să făcă: bau!

Dar în odae, pustiu şi frig... Tainul de lemne izbutise să încălzească soba şi o mică porţiune din jurul ei. Incolo — ca afară.

Se uită la ceas: 9 fix. E de vreme... Abia după zece va primi vizita proprietăresei. Până atunci e şi ea ocupată cu masa pensionarilor şi a ei şi, probabil, cu aranjarea programului pentru ziua următoare.

Işi scoase paltonul şi se lipi cu spatele de sobă. Acuma găsi răgazul să-şi vadă şi camera.

E suficient de largă şi de înaltă. Pe jos parchet şi un covoraş tocit la marginea patului; în tavan — un bec umil şi stingher, spânzurat de-o sârmă ca un maţ de miel, îşi cere parcă scuze că ocupă un loc ce s'ar cuveni unui frate mai mare; pe pereţii zugrăviţi de curând — casa e nouă — o iconiţă de hârtie aşezată către... miazănoapte şi un „Regulament" închis în ramă neagră, atârnat la capul patului.

„Ii voi cere un bec mai mare", hotărî Liţă, ca şi când ar fi poruncit. Apoi se îndreptă spre regulament, să-l citească, încredinţat mai dinainte că nu va fi obligat să-l respecte. Au-

zind însă paşi urcând, se retrase în grabă lângă sobă şi-şi luă o mutră plictisită. Era sigur că-l calcă proprietăreasa... Dar paşii trecură şi se opriră la altă uşă. Un scârţâit de cheie îl încredinţă că a venit chiriaşul din stânga.

Se îndreptă din nou spre regulament. Până să ajungă la el însă îi veni o idee : să-l găsească proprietăreasa în pat. E mai bine... şi din alte puncte de vedere, dar şi ca să-i arate că mai plăcut i-a fost somnul decât s'o aştepte pe dumneaei. Cât pentru mâncare, să facă pe năzurosul şi să-i spună că seara nu obişnueşte salam, iar iaurt numai când are stomacul deranjat.

Se desbrăcă repede, îşi puse pijamaua care zăpăcise pe biata coana Tinca şi se vârî în plapomă. Patul e din lemn de frasin, lat, moale şi nou ; plapoma groasă, nouă şi mare, iar rufăria fină şi curată.

„Perfect !"

Mai lipsea proprietăreasa. Trebue să pice şi ea — din clipă în clipă. Liţă stinsese lumina... dar lăsase uşa descuiată. E mai delicios să vie aşa ca o stafie — mâşa, mâşa — şi să se vâre ca o pisicuţă lângă el...

Se va preface că doarme... Ncro ! Ncro ! Apoi se va speria puţin, ea îi va astupa gura ca să nu ţipe, el se va arăta surprins că o vede în camera lui, ea îi va încolăci gâtul cu braţele-i moi şi albe, el o va cuprinde de mijloc, o va

strânge brutal la pieptu-i şi o va săruta cu tot entuziasmul celor douăzeci şi şase de ani...

...Ba mai bine să-i arate printr'un căscat politicos că gestul ei îl socoteşte foarte natura — şi-s'o sărute numai aşa de complezenţă... Nu trebue să pară îndrăgostit de dânsa... Mai ales că nici n'o cunoaşte bine.

Apoi îşi aduse aminte de patima cu care a sărutat-o când l-a condus să vadă camera şi socoti că nu poate să mai dea înapoi. Ar fi prea jignitor pentru o femeie inteligentă şi subţire ca ea. Deci, totul dintr'odată. Fără dozări. Cu sinceritate câştigi mai mult decât cu vicleşugurile mărunte care trebuesc lăsate ei să le folosească...

Dar timpul se scurgea şi doamna proprietăreasă nu mai sosea. Era desigur, înglodată în treburi, sau ţinea să-l surprindă în somn. Ba poate că indispoziţia de care-i vorbise servitorul era reală — şi încă se mai agravase, conveni Liţă Soare, căindu-se că nu s'a interesat mai deaproape. In loc să se culce, ar fi măgulit-o mult dacă s'ar fi coborît şi-ar fi stăruit să fie primit. Ori măcar să fi cerut ştiri mai amănunţite şi repetate, prin servitor.

Tuşi a încurcătură şi se ridică să... mănânce. Erau ceasurile 12, şi stomacul, ştiind că se află de-ale gurii pe masă, dădea semne că-i e foame.

Dimineaţa, se deşteptă în frig de moarte. Sub plapomă era cald, iar geamurile dublate

de ghiaţă, şi soba parcă nu cunoscuse niciodată flacără de foc.

„Unde eşti coană Tincuţo ?"—grăi Liţă necăjit. Şi scoase gura din plapomă ca să ofteze. Apoi fugi până la buton şi sună. Până să se întoarcă în aşternut, îi îngheţă cămaşa în spate.

— Un ceai fierbinte. Repede!

Ion — aşa îl chema pe servitor — răspunse prin obişnuita-i încovoiere de şale, iar domnul Liţă săvârşi un mare act de voinţă şi se ridică să se îmbrace, scoţând oftaturi cu aburi.

„Unde eşti coană Tincuţo ?"

Ceaiul îi fu servit într'o ceaşcă de faianţă şi de... avar. Constatând că lichidul e fierbinte, Soare se mulţumi cu atât şi lăsă alte obiecţiuni pentru o nouă ocazie.

— Când m'oiu întoarce dela birou se găsesc cald ca în bae. Ne-am înţeles ?

Omul vru să calce consemnul şi să zică ceva, dar renunţă la vreme şi încuviinţă printr'un compliment aproape batjocoritor.

— Apropos ! Ce face cucoana ? E mai binişor ? — întrebă Soare foarte afectat că uitase.

— Doamna nu s'a sculat încă.

— Te rog să-i spui că m'am interesat de dumneaei. Înţeles ?

Intr'adevăr, la înapoere Liţă Soare găsi foc în sobă şi geamurile în curs de desgheţare. Mai găsi şi trei sau patru bucăţi de lemne pe

care se grăbi să le arunce în teracotă. Apoi sună.

— Ce face coniţa? Aş putea s'o văd?

— E tocmai la masă. Are şi musafiri. Vă roagă s'o scuzaţi.

— Cum mă roagă s'o scuz, când nici nu ştie că vreau s'o văd?—se burzului înciudat Liţă Soare.

— Aşa mi-a spus. Doriţi masa?

Supă tulbure de mazăre, în fundul unei farfurii adânci; pilaf de gâscă — o lingură de orez în jurul unei jumătăţi de aripă; un boţ de carne uscată pe grătar; compot de prune într'o farfurioară de dulceaţă— şi trei felioare subţiri de pâine neagră.

Soare privi holbat la tava cu mâncare şi găsi că trebue să râdă.

— Domnu mai doreşte ceva?

Liţă obişnuia pâine mai multă şi supa cu puţină lămâie.

— O jumătate lămâie şi o bucăţică de pâine.

Servitorul aduse cele dorite — şi odată cu ele carnetul de bonuri. Soare râse şi iscăli. Era tot mai convins că proprietăreasa ţine să-l necăjească. Ceea ce înseamnă că persoana sa o interesează în cel mai înalt grad.

Se hotărî să nu-i strice gusturile şi să se facă a nu observa nimic, chit că două-trei zile va veni acasă cu stomacul pe jumătate satisfăcut în bodega de peste drum. Mâncă, deci,

fără cârtire şi fără saţ şi sfătui stomacul la puţină resemnare.

Seara primi două ouă mici, fierte, şi o feliuţă de brânză ca de treizeci de grame. Adăugă însă o pereche de crenvişti pe cari-i adusese din oraş şi stomacul nu mai avu pricină de cârteală.

In aşteptarea proprietăresei citi articolul de fond al ziarului—obiceiu luat dela cucoana Tinca, apoi frunzări fără interes, dar tot din obişnuinţă coloana cu „Camere mobilate".

Cioc!

„Ea e!"

Simţi frig mai mult decât era în realitate şi-şi încleştă mâinile şi picioarele ca să nu tremure.

— Intră!

Ion... cu carnetul.

— Vă rog un bon pentru lumină.

— Un bon pentru lumină?...

— Da... E ceasul 10 şi două minute... şi drept la lumină aveţi numai până la 10.

Liţă izbucni în râs şi iscăli, sigur că această comedie se va isprăvi în curând şi cu bine.

„Dar dacă n'o fi chiar o comedie?" — se întreabă el mai pe urmă. Şi intrând în bănueli, se ridică să citească regulamentul.

1. Domnii pensionari sunt obligaţi să păstreze cea mai desăvârşită linişte şi curăţenie.

2. Nu sunt permise prin camere chefuri, bătăi şi cântece.

3. Este interzis a se aduce în camere câini şi femei de moravuri uşoare.

4. Toate luminile se vor stinge — cel mai târziu la orele 10 fix.

5. Este interzis a se întrebuinţa prin camere maşini de spirt, a face ceai, cafea.

6. Este strict oprit a se face uz de sonerie după orele 10 seara.

7. Domnii pensionari sunt obligaţi să observe cea mai mare grijă pentru mobilierul şi rufăria camerelor. Cea mai neînsemnată stricăciune se plăteşte imediat.

8. Chiria se achită absolut la începutul lunei. Contrariu, evacuarea se va face în termen de 24 ore.

9. Este strict interzis a se aduce fructe, prăjituri şi mâncare de afară. Un bufet bine asortat stă permanent la dispoziţia domnilor pensionari.

10. Domnii pensionari sunt rugaţi să nu se aşeze niciodată pe marginea patului. Două scaune stau la dispoziţie în fiecare cameră.

11. Pentru baie — a se anunţa cu 24 ore înnainte.

12. Domnii pensionari sunt rugaţi să nu facă risipă de apă.

13. Este cu desăvârşire oprit a se lustrui încălţămintea în camere. Oamenii de serviciu stau în permanenţă la dispoziţia domnilor pensionari.

14. Se atrage atenţia domnilor pensionari că

servitorii n'au voie să vorbească decât strictul necesar. Pentru cea mai mică abatere vor fi imediat concediaţi din serviciu.

15. Pentru orice nemulţumire, domnii pensionari sunt rugaţi să se adreseze Doamnei Directoare, între orele 8 şi 22.

Liţă Soare se scărpină dela ureche până la ceafă şi înapoi. Camera începu să-i miroase a cazarmă şi „Doamna Directoare" a plutonier-major.

„Hm !"

Acum înţelese el de ce servitorul vorbea mai mult cu spinarea : şi că bonurile nu fac de loc parte dintr'un joc capricios al proprietăresei.

„Hm"

Se aşeză pe marginea patului, dar îşi aduse aminte de articolul 10 din regulament şi se mută, râzând, pe scaunul din faţa sobei.

„Hm ! Patru mii de lei pe lună..." gângăvi el, fără să meargă cu gândul mai departe. Apoi se scărpină nervos în cap şi se pregăti de culcare hotărît să nu-şi facă încă inimă rea. In două-trei zile se va lămuri totul. Până una-alta va uza până la abuz de servitori şi de bae. Uite aşa.

In ziua următoare, cum făcu ochi, fuga la sonerie.

— Mâine după masă aş vrea să fac o bae. Se poate ?

— Se poate şi mai curând, conaşule.

— Bine. Atunci să mi-o pregăteşti pentru astăzi între 4—5. Ne-am înţeles ?

Servitorul se aplecă de şale.

— Şi să ai grijă să mă treci pe listă în fiecare zi, la aceeaşi oră. Eu sunt obişnuit să fac bae cel puţin de şapte ori pe săptămână... Înţeles ?

— Mă rog, baia stă la dispoziţia domnilor pensionari, răspunse sluga adăogând cuvenita plecăciune. Apoi scoase carnetul şi creionul. Soare văzu roşu.

— Ce-i cu astea ?

— Vă rog, bonul pentru lemne...

— Ce lemne ? Ce bon ? Baia face parte din „pensiune complectă şi de primul rang!"

— Baia da, dar lemnele trebuesc plătite...

Liţă respiră apăsat pe nas şi iscăli şi mai apăsat. La urma-urmelor n'are să-l coste lemnele cine ştie cât. Barem să se aleagă cu atât: o bae zilnic şi un năduf zdravăn tras proprietăresei.

— Acum să iei ghetele şi să mi le faci luceafăr. Grija asta s'o ai în fiecare dimineaţă, auzi ?

Ion se aplecă de şale şi-i întinse din nou carnetul de bonuri.

— Ce mai pofteşti ?

— Lustruitul ghetelor se plăteşte, mă rog, deosebit.

Liţă soare e om liniştit. Nu-şi iese din fire cu una cu două. Acuma însă fu cât pe-aci să

ridice piciorul şi să lovească în scaun, în masă ori chiar în spatele servitorului. Dar se-stăpâni la timp — avea şi partea asta — şi renunţă să-şi mai lustruiască ghetele. Dealtfel până pe la sfârşitul lui Martie nici n'avea nevoie, căci le purta în şoşoni şi în galoşi. Ţinu totuşi să dea de lucru servitorului.

— Băete, de azi înainte să ai grijă să-mi faci focul în fiecare dimineaţă, la ora 6. Înţelegi că nu pot să mă scol în frig, să mă îmbolnăvesc. Acuma — repede cu ceaiul. Vezi să fie slab şi fierbinte.

Ora 4 fix.

Cioc!

— Intră!

— Conaşule, poftiţi la bae.

— Gata?

— Gata.

Soare îşi luă cele de trebuinţă şi coborî hotărît să stea două ceasuri în bae, ca să scoată răceala îngrămădită în cele trei zile de când era aci; şi să întrebuinţeze atâta apă cât să plătească toate bonurile pe care le iscălise. Ce crede dumneaei!...

Camera de bae e curată, spoită de curând, iar putina e nouă-nouţă. Dar niciun scaun şi niciun cuiu pe nicăieri. Dădu drumul robinetului cald, apoi aşternu un ziar ca să-şi pună ce avea pe el. Până să se desbrace însă, lucru ce nu dură mai mult de două minute, se scurse toată apa caldă — şi acuma venea rece ca de

la cişmea. Putina nici pe sfert. Incercă cu degetul: apa abia încropită.

Sună energic.

— Bine, mă nenorocitule, ai îndrăzneala să-ţi baţi joc de mine? De ce m'ai chemat dacă ştiai că nu s'a înfierbântat cazanul îndeajuns? Ai?

— Conaşule, să mă iertaţi, se încovoae servul, dar c'o porţie de lemne nu se poate încălzi mai mult de-atâta.

Soare simţi ameţeală şi comandă o nouă porţie.

Până să se întoarcă Ion cu lemnele şi până să întărească focul care abia se mai ţinea în doi cărbuni, apa din putină se mai răcea încă. Aşa că Liţă nu mai aşteptă să se încingă din nou cazanul şi intră în bae. Intâiu, firește, cu picioarele, apoi cu spatele. Ii rămaseră în aer capul, pieptul şi labele picioarelor. Se întoarse pe burtă: nici de data asta nu izbuti să se acopere cu apă. Apoi se suci din nou pe spate, iar pe burtă, încălzind şi înghețând când o parte când pe cealaltă, până când începu să strănute. Se ridică şi puse mâna pe cazan: abia începea să simtă focul. Văzând pericolul unei duble pneumonii, trase o înjurătură îndoită proprietăresei şi ieşi mai răcit şi mai nespălat de cum intrase.

Se îmbrăcă şi sună.

— Mergi la stăpână-ta şi spune-i că vreau să-i vorbesc. Haide, fugi!

— ...Coniţa a ieşit în oraş.

— Când s'o înapoia să mă anunţi numaidecât. Acuma să-mi aduci repede un pahar cu ceai şi o porţie de lemne, că am răcit. Repede!

După ce semnă bonurile respective, îi veni în gând, nu fără oarecare teamă, să întrebe de cost.

— Ia ascultă, mă Ioane, cât socoteşte stăpână-ta o porţie de lemne?

— Douăşcinci de lei, conaşule.

Liţă rămase cu gura căscată.

— Renunţ să mai fac bae. Nu-mi mai trebue nici foc dimineaţa... Dar ceaiul?

— Doişpe, conaşule.

— Şi lumina?

— Şapte.

— O felie de pâine?

— Doi.

— Iar o jumătate de lămâie?

— Patru, conaşule.

Soare respiră ca în faţa unui faliment neprevăzut şi se hotărî la o explicaţie violentă cu proprietăreasa.

— Cum o pica din oraş, să vii să mă vesteşti. Nicio secundă să nu întârzii.

Ion încuviinţă cu şalele — şi ieşi, iar Liţă rămase să-şi rumege păcăleala.

„Auzi dumneata: *bae la dispoziţie*... dar lemnele te costă cincizeci de lei! Exact cât aş plăti la Eforie sau la Mirea. Şi o ceşcuţă de apă caldă doisprezece lei! Şi o bucăţică de lămâie pe care trebue să ţi-o de-a gratis — pa-

tru lei! *Pâine la discreție*... Dar dacă nu-ți ajung cele trei felioare pe care ți-le pune la... discreție, plătești doi lei! Trăzni-te-ar sfântu Ilie, madam — cum dracu o fi chemând-o? Hm, săraca biata coana Tinca! Hm, și eu care credeam că..."

Trec ceasurile unul după altul până ajung la 8. Servitorul aduse mâncarea.

— Ce-i cu doamna? Nu s'a înapoiat încă?

— Ba da, dar e... răcită — și tocmai îi pune paharele. Vă roagă s'o scuzați.

Liță se îmbună.

— Se vede că e răcită rău. Să-i spui că am întrebat de dumneaei și că mâine, când mă înapoez dela birou, vreau neapărat s'o văd.

Apoi hălpăi bucățica de ficat uscat și cele două gălușți de prune, mulțumit că nu l-a îndemnat necazul să se bucure de suferința proprietăresei. Și se culcă încredințat că o explicație între patru ochi va limpezi lucrurile — și... mai știi?

Își aduse aminte de râsul argintiu al doamnei, de ochi-i catifelați și inteligenți, de sărutul pe care i-l furase... și înghiți de trei ori în sec. Apoi adormi nădăjduind...

Când se întoarse dela birou, primul gând îi fu să sune la apartamentul proprietăresei, îngrijat oarecum de sănătatea dumisale. O servă mică și ciufă îi aduse răspunsul că stăpână-sa e la masă. Să pofteăscă mai pe urmă.

După un ceas — timp socotit suficient să mănânci cât de mult şi oricât de încet, Liţă trimise vorbă prin servitor.

— Doamna s'a culcat... vă roagă s'o scuzaţi.

Peste trei ceasuri — atâta crezu Soare că poate să doarmă după masă, o cucoană ocupată — trimise din nou pe Ion.

— Doamna a ieşit în oraş... Vă roagă s'o scuzaţi.

Liţă Soare privi lung în faţa slugei şi nu-i fu greu a ghici că proprietăreasa nu ţine deloc să-l întâlnească.

„Ce are ? De ce fuge de mine ?" — se întrebă el de câteva ori. „Mă evită ca să nu-i reproşez chipul mizerabil în care se ţine de condiţiuni ? Ori vrea să mă chinuiască — aşa de plăcere sau cu un anumit scop ?"

După multă bătae de cap, admise ultima ipoteză. Căci, gândi el — şi pe drept cuvânt — dacă s'ar purta cu toţi chiriaşii la fel nu i-ar mai călca nimeni prin casă.

Se hotărî să aştepte câteva zile — 5, 6 — fără să mai cârtească şi fără s'o mai caute. După aceea va vedea ce-i de hotărît.

*

O săptămână întreagă a făcut bietul Liţă Soare treabă de mucenic : adică a răbdat. Şi-a completat masa cu mezeluri, cu halva şi cu pastramă ovreiască, a stins lumina cu cinci minute înainte de 10, s'a îmbăiat la Mitraşev-

schi şi a ignorat complet existenţa proprietăresei. Adică s'a prefăcut c'o ignorează. După cum şi dumneaei a uitat — sau s'a prefăcut — că are un chiriaş la etajul I căruia, înnainte de a-i lua chiria, i-a făcut anumite avansuri...

„Hm, a dracului viperă!"

Sună hotărît.

— Băete, spunei cucoanei că ţin neapărat să-i vorbesc.

— Coniţa... tocmai acu a plecat la teatru, răspunse omul încovoindu-se. Soare se uită la ceas: era 9. S'au deschis deci toate teatrele. N'o fi iar minciună?

„Hm!"

Scoase zece lei şi-i dădu servitorului.

— Măi Ioane.

— Aud, conaşule.

— Spune drept: nu-i aşa că stăpână-ta se fereşte să dea ochi cu mine?

Ion se încovoe de spinare.

— Coniţa tocmai a plecat la teatru... şi v'a rugat s'o scuzaţi.

Soare îl privi duşmănos. Gândi:

„Cum e Turcul şi pistolul".

Ii mai dete încă zece lei.

— Dacă îmi spui drept, eu voiu fi foarte galanton cu tine.

Ion lăsă banii să alunece în buzunar, după ceilalţi, şi-şi aduse spatele la ceafă.

— Coniţa tocmai a plecat la teatru... şi v'a rugat s'o scuzaţi.

Liţă îşi strânse necazul în pumni.

— Ia ascultă, mă Ioane, cu ceilalţi chiriaşi tot aşa se poartă stăpână-ta? Adică vreau să ştiu dacă le serveşte aceleaşi porţii mici de mâncare, dacă le încasează 50 de lei de fiecare bae — şi dacă e plecată sau indispusă oridecâteori încearcă vreunul să-i vorbească.

Drept răspuns, Ion se uită fix la regulament şi ridică din umeri...

— Ieşi!

A doua zi era Duminică. Neavând birou, Liţă Soare se hotărî să se lipsească de biserică, de plimbare şi de cinematograf, numai şi numai să dea ochi cu „vipera".

Ora 8 dimineaţa.

— Ioane!

— Aud, conaşule.

— Ce face doamna?

— Incă nu s'a sculat.

Ora 9.

— Ioane!

— Poftim, conaşule.

— S'a sculat coniţa?

— Mda... e în bae... Vă roagă s'o scuzaţi.

Ora 10.

— Ioane!

— Daa!

— Ce face stăpână-ta?

— Tocmai a plecat la biserică... şi v'a rugat s'o scuzaţi.

„Bine că măcar îşi cere scuze",—gângăvi Soare, dispus să arunce lui Ion un picior în fundul pantalonilor.

— Când s'o înapoia să mă anunţi imediat.

— Am înţeles, conaşule.

Orele 12.

— Ioane!

— ?

— Nu s'a înapoiat cucoana?

— Da, conaşule.

— Cum „da"? S'a înapoiat sau nu?

— Da, conaşule, s'a întors.

— Du-te şi spune-i că am să-i comunic ceva foarte urgent şi grav.

După o jumătate de ceas, Ion revine... cu mâncarea. Soare îl fixează întrebător şi sălbatic. Ion aşează masa, tacticos ca de obiceiu, apoi vrea să plece. Liţă îşi reţine indignarea.

— Ei, ce-a zis cucoana? Mă primeşte?

— Coniţa... tocmai împarte mâncare domnilor pensionari... şi vă roagă s'o scuzaţi.

Ceasurile 2.

„O să găsească pretext că e la masă", gândi Liţă, şi-şi retrase degetul de pe butonul soneriei.

Trei şi jumătate.

„O să spună că doarme."

Cinci fix.

Sună lung şi demn.

— ...

— Doamna tocmai a ieşit în oraş — şi v'a rugat s'o scuzaţi.

Nervii chiriaşului plesniră în bucăţi şi răbdarea-i fără pereche se făcu harcea-parcea.

— Măgarule! Dobitocule! Tâmpitule! Idiotule! Mincinosule!

Servitorul aşteaptă, fără să clintească, până ce Liţă Soare îi aruncă toate invectivele care-i veneau la gură, apoi se încovoe de spate şi adăogă:

— A venit domnu d'rector general de-a luat-o...

Liţă îşi vârî mâinile în buzunarele pantalonilor şi-l privi de sus.

— Care director?

— Domnu d'rector X.

Liţă Soare îngălbeni. Directorul X era, din întâmplare, tocmai şeful lui... Işi scoase mâinile din buzunare şi le încrucişă pe piept.

— Coniţa noastră e soră cu domnu d'rector general, îl lămuri Ion aplecând capul şi ochii. Apoi săltă numai capul, cu un gest uşor de fudulie, şi ieşi.

Liţă îşi roase toate unghiile dela mâna stângă, îşi scobi nasul, se scărpină după ambele urechi, îşi roase şi o mustaţă şi numai după aceea izbuti să cugete.

„Hm! Extraordinar! Hm! Teribil! Hm! Groaznic! Hm! Imposibil! Hm... şi totuşi adevărul e acesta: mi-a zâmbit, s'a întins în faţa

mea, a înghiţit şi un sărut, cu un singur scop: să încaseze patru mii de lei! Patru miişoare! Şi apoi să mă speculeze în mod ordinar. Ordinar. Bruh! Era sigură că, fiind sub stăpânirea iubitului său frate, voiu înghiţi tot: şi porţii ca la farmacie — şi frig în casă — şi ghiaţă în bae — şi bonuri peste bonuri, fără să crâcnesc. Nici vorbă! Hm!... Ptiu! Mi-e scârbă".

După ce se mai scărpină pe unde nimeri şi mai târcoli odaia de câteva ori, pocnind scaunele şi parchetul, se întinse pe pat şi fiosofă îndelung asupra vieţii şi a oamenilor... Apoi luă hotărîrea impusă de împrejurări: să se mute. A suporta mai departe acest tratament barbar, înseamnă să-şi ruineze şi sănătatea şi punga; să se certe cu proprietăreasa — se expune la persecuţia Domnului Director.

„Vulpea dracului, dom'le! Uf!"

Ceasurile 8.

Servitorul vine cu cina: o bucăţică minusculă de crap prăjit şi o lulea de tăiţei cu mac.

— S'a întors coniţa, Ioane?

— Da, conaşule... tocmai e ocupată cu împărţitul mâncării.

Liţă îşi strânse stomacul cu amândouă mâinile şi gemu a durere.

— Dragă Ionică, uite ce te rog eu: să faci bunătate şi să spui doamnei că doctorul mi-a găsit cancer la stomac... şi mi-a dat regim.

Numai mâncări de care nu se gătesc aici... Aşa că, spre marele, spre nesfârşitul meu regret, voi fi nevoit să mă mut. Chiar acuma să-i spui.

Ion se înapoiază fără zăbavă.

— A spus conita aşa : „Bine".

Liţă Soare avu senzaţia unei liberări din spital sau din puşcărie, deşi urma să mai rămâie aci încă şaisprezece zile.

„Ce şaişpe, domnule! Dacă găsesc cameră să-mi convină, mă mut imediat. Pierd două mii de lei şi scap de nebună" — hotărî el nu prea din toată inima — şi purcese la îmbrăcat. Să încerce chiar din astăseară.

Ochise pe Calea Rahovei o odae cu bilet, având intrarea din stradă. E mai practic aşa. Nici în clin, nici în mânecă cu proprietarul. Chiria la vreme, curăţenie, foc — şi nimic mai mult. Cât pentru femei — bine că e cu uşa la stradă. Proprietăreasa, dacă o fi tânără şi nărăvită, n'are decât să-i ducă dorul.

V

Doi sutari...

Cameră mobilată, foarte simpatică, de închiriat la domni. Bateţi în uşă.

Cioc, cioc!

— Poftim!

„Tot muere", gândi Soare sbârcind din nas; şi apăsă pe clanţă.

„Muerea" fiind ocupată la oglindă, îl primi cu spatele.

— Bună seara...

— Bonsoar...

Liţă cercetă mai întâiu camera. E încăpătoare, parfumată, drăguţă şi caldă. Sobă de teracotă, divan lung şi lat, şi lumină electrică de culoare roşie.

— Vă place camera? — întrebă „muerea" cu o voce pe care se căznea s'o facă mai subţire.

Liţă îşi luă ochii de pe o caricatură porcoasă şi-i fixă din ce în ce mai dilataţi asupra pijamalei în care îl primise „proprietăreasa", apoi asupra dumneaei înşăşi.

E micuță, slabă, blondă — adică numai părul, are buze false, sprâncene idem, nas îndrăzneț, obraji colorați și ochi spălăciți.

Tânăra râde, dar un râs fad și inferior. Soare își amintește de râsul celeilalte — și strânge energic din măsele. „Muerea" râde și mai tare. Liță, amăgit o clipă să zâmbească, își revine brusc și întreabă negustorește.

— Asta e camera pe care o închiriați?

— Asta...

— Și dumneavoastră?

— Eu... am alta.

— Când e liberă?

— ...Imediat.

Și râse forțat.

Liță îi examină o clipă râsul și găsi că, dacă nu e seducător ca al celeilalte, pare totuși mai cinstit. Și conveni să stea de vorbă.

— Și... care e prețul?

Fata îl privi batjocoritor.

— Sunteți așa grăbit?... Luați puțin loc. Puteți să scoateți și paltonul că e cald și când ieșiți afară e pericol să răciți. Și eu drept să vă spun, n'aș vrea să am un chiriaș bolnav...

Și iar râse. De data asta mai natural și mai plăcut.

Liță Soare se lăsă înduplecat să râdă și el. Ba chiar să desbrace și paltonul. Dar unde să șadă? Un scaun ocupat de-o pălărie, unul de-o rochie și al treilea de altă fustă.

Tânăra se așează pe un capăt al divanului

şi invită pe Liţă, din ochi, să ocupe celălalt capăt. Liţă înţelese şi nu refuză.

„Muerea" se lungi pe spate şi luă un pachet cu ţigări de pe noptieră.

— Fumaţi?

— Nu refuz.

Doamna îi servi o ţigare şi un chibrit aprins.

— Sunteţi periculos?

— ...Depinde.

Şi râseră împreună.

Domnişoara îşi încrucişă picioarele şi expedie o gură de fum drept în tavan. Soare, după experienţa făcută, înţelese că vrea să obţină un preţ bun cu aceleaşi mijloace de care se servise „vipera" din bulevardul Maria — şi-i încolţi în cap o ideie. Una de răzbunare... Pentru un om inteligent ajunge o păcăleală... N'o va lăsa din mâini cu niciun preţ. Ori tot dela început, ori nimic. Ba... dela ea tot şi dela el nimic. S'o înveţe minte ca altădată să nu mai recurgă la mijloace neoneste pentru a-şi închiria casa. Şi încă în pijama!...

„Hm!"

— Sunteţi funcţionar?

— Aţi ghicit.

— La Stat?

— Exact.

Cucoana schimbă picioarele şi scoase fumul pe nas.

— ...Nu prea se dă lefuri mari la stat.

— Nu mari, dar sigure.

— Asta aşa e. Eu plătesc aici chirie scumpă... Şi am cheltueli... E foarte greu să fii femeie singură pe lume...

Şi încercă să lăcrămeze. Izbuti numai să se strâmbe.

Liţă se trase mai aproape de ea.

— Dacă nu sunt indiscret, dumneavoastră ce ocupaţie aveţi?

— Eu... eu sunt... adică am fost... profesoară... şi s'a desfiinţat catedra... adică şcoala... Acuma... dau lecţii particulare...

Liţă se înduioşă, dar la răzbunare nu renunţă. Dece l-a primit în pijama? Şi de ce atâta introducere... pe divan? Scurt: costă atâta — dau atâta.

— Şi... cu se preţ v'ar conveni să mă aveţi de chiriaş, dudue?

Fata se mai întinse încă puţin, se sprijini în coate şi râse cu ochii închişi...

— ...

— Hm!

Soare găsi momentul potrivit — şi-i cuprinse mijlocul.

— Vaai!

Liţă o strânse tare şi-i astupă gura cu un sărut... de răzbunare. Işi închipui că sărută „vipera" din bulevard. Muerea încercă se se opună, însă în aşa fel că mai mult îl încuraja decât îl îndepărta.

— Nu vreau!... Ţipi!... Uff... Ne-aude cineva..

— Ah, ce îndrăzneală!... Mojicule!... Imi şifonezi pijamaua.

Apoi cedă.

Radios de izbândă, Liţă Soare îi mai dădu o serie de sărutări, cu setea omului răzbunat, apoi se ridică şi-şi puse paltonul.

— Acum să vorbim serios.

— Iţi convine...

— Te-ai supărat?

— Sper că eşti cavaler...

Liţă râse cu poftă, apoi afectând puţin regret pentru cele întâmplate, îi apucă mâinile şi i-le sărută.

— Cum te chiamă?

— Virginia...

— Ei, Virginico dragă, acuma pot să aflu preţul?

— Un adevărat cavaler nu întreabă de preţ...

Soare făcu ochi mari şi râse tare.

— Ştii că eşti 'nostimă? Păi de unde să ghicesc eu cât vrei d-ta să câştigi pentru cameră? Şi afară de asta, nu sunt nici bogat ca să arunc banii fără socoteală. Am o leafă fixă şi un maximum din ea pentru chirie, peste care nu pot trece. Ei?

Tânăra îl privi batjocoritor, apoi sever.

— Doi sutari. E mult?...

Liţă căscă gura şi avu imediat senzaţia unei călduri după ceafă.

— Cum... „doi sutari"?

— Hai şi nu mai face pe prostul că nu te aranjează. Scoate doi sutari.

Liţă îşi scoase batista şi se şterse de năduşala ce-l năpădise la ceafă şi la frunte.

— Aha !... Vasăzică biletul are alt rost... Aha !... Am înţeles... Poftim.

Işi turti pălăria pe cap şi ieşi împleticindu-se.

„M'am nenorocit !" — se tângui el, disperat, când se văzu în stradă. Apoi, îşi ridică gulerul, îşi mai îndesă pălăria ca şi când i-ar fi fost ruşine de lume şi porni rar spre Calea Rahovei.

Intâlnind o bodegă în drum intră şi-şi desinfectă gura cu două păhărele de coniac. La eşire, ca să evite o întâlnire cu o veche cunoştinţă feminină, pe care de mult dorea s'o revadă, traversă strada şi se propti cu nasul în vitrina unei farmacii unde un irigator gata montat îl întâmpină ostentativ...

Liţă simţi un cuiu în inimă şi năduşală sub cordeaua pălăriei. Oftă lung pe nas şi pe gură în acelaşi timp şi se întoarse în bulevard, blestemând ceasul în care intrase la „mizerabilă". Nu putea să lase pe a doua zi ? Ar fi nimerit în altă parte. Ori n'ar fi găsit-o acasă. Parcă dracu a stat de el să plece la 9 seara după cameră, când mai avea chiria plătită pe-o jumătate de lună !

Urcă încet, ca un om condamnat — te joci cu sifilisul ? — intră ca într'o odae de spital

şi se aşează imediat pe socoteli — bineînţeles foarte aproximative : cât o să-l coste un tratament antiblenoragic, cât unul antisifilitic şi cât amândouă laolaltă... Nu isbuti să ajungă la cifre definitive din cauza ignoranţei în materie, dar nici nu fu prea departe de adevăr când bănui că „răzbunarea" de astăseară îi va lua din biata leafă o sumă egală cu chiria pe vreo doi ani de zile...

„Ufff!"

Unde mai adaogi, gândi el mai departe, că astfel de tratamente pot fi legate de regimuri grele şi chiar de mari pericole. Un medic prost te lasă slut ; un ser alterat te duce la morgă şi la cimitir...

Mai slobozi câteva ofuri, apoi îşi făcu cruce către icoană şi se lăsă în voia Dumnului... Nu era primul şi nici ultimul dintre muritori care pătimeşte din cauza unei imprudenţe. Hotărî să-şi cumpere un tratat de higienă sexuală, ca să urmărească simptomele boalei ; şi să facă economii straşnice pentru a se supune neîntârziat unui tratament medical.

Adormi îngrijorat şi dormi greu... Un somn mereu întrerupt de siringi şi de cuţite...

VI

Ai galoşi ? O cucoană care vorbeşte prea mult. Părinţi naivi. „Cameră elegantă".

După cinci zile de febră sufletească, trecând subit dela disperare la resemnare şi dela căinţă la filosofări, şi învăţând pederost două capitole din „Higiena sexuală", Liţă Soare, văzând că nu se iveşte niciunul din simptomele boalelor de care era convins că s'a molipsit, respiră ceva mai uşurat şi plecă din nou în căutarea unei camere mobilate.

Bulevardul Pache.

Cameră mobilată, electrică, teracotă, separată, de închiriat la persoane serioase. Sunaţi la etaj. II.

Cârrrrrr !

Clapa observatorului din uşă fu trasă încet într'o parte şi un ochiu veşted apăru iscoditor în gaură.

— Pentru dumneata ?

— Pentru mine.

— Ai galoşi ?

— Am...

— Femei aduci ?

— Aşa... câteodată.

Ochiul se deslipi brusc de gaură şi capacul reveni ca un protest.

După ce mai aşteaptă în zadar câteva minute, Soare îşi făcu cruce şi coborî nedumerit.

Peste câteva case.

Cameră elegant mobilată, eventual pensiune, eventual încălzit, pentru domn singur, bine situat.

„Aici toate le poţi avea „eventual", numai să fi „domn singur" şi mai ales „bine situat", gândi Liţă răutăcios, şi trecu mai departe.

Strada Popa Nan.

Un bilet tipărit şi cartonat — semn că aci chiriaşii se schimbă cam des — atârna de-o sgardă în fereastra dela stradă.

Cameră mobilată de închiriat numai la domni.

„Tot la domni!" — se miră Soare scârbit oarecum de preferinţa ce se da bărbaţilor,— şi vru să treacă. Plăcându-i însă înfăţişarea casei, batu în poartă. O doamnă înaltă, slabă cu părul ghemuit într'o basma pe casă, îl întâmpină cu mătura în mână.

— Pentru cameră, doamnă.

Doamna îl cercetă o clipă pe deasupra grilajului de lemn.

— Poftim.

Camera de închiriat e chiar cea dela stradă. Largă, curată, zugrăvită în roşu şi galben,

divan, teracotă, electrică. şifonier cu oglindă, o masă în mijloc cu diferite nimicuri pe ea, scaune în halate gălbui — şi priză. Lavoarul în sală.

Soare mărturisi cinstit că-i place — şi vru să întrebe de preţ. Dar proprietăreasa găsi necesar să-i dea unele explicaţii.

— Odaia e foarte curată, domnule. Nu se pomeneşte picior de gânganie. Şi e călduroasă de nu mai are cum. Că soba e de teracotă şi e nouă-nouţă. Cum bagi trei lemne, cum dă căldură. Aveam înainte una de zid, dar ajunsese că nu-i mai făcea pielea o ceapă. Ii ieşise vacul. Băgai lemnele în ea parcă le-ai fi aruncat pe fereastră. Şi crăpa mereu. Şi scotea la fum de nu era chip să trăeşti în casă. Dacă am văzut că i-a ieşit veleatul, am dat-o jos şi am făcut de teracotă. Ne-a costat, domnule, şapte miişoare de lei. Bărbatu-meu cam cârmea, că de, sunt şi alea şapte mii, nu sunt şapte sute, zicea că să luăm un „Godin". Dar eu am pus piciorul în prag. Ce să mai stricăm banii, zic, pe d'alea de fier, să mai întinzi un şir de burlane prin casă şi să te ţii toată ziua cu surcele şi cu cărbuni după ea. Dăm un ban mai mult şi facem cum face toată lumea. Aprinzi odată focul şi nu mai ai grijă până a doua zi. Că aşa sunt astea de teracotă: ţin căldură de speriat.

Şi e zugrăvită numai de-un an şi patru luni. Am adus un meşter care a lucrat numai în

case mari. Foarte priceput, nimic de zis, dar şi scump. Dintr'o mie de lei n'a vrut să lase nici măcar de-un tramvai.

Electrică am băgat tot aşa — să fie vreo unsprezece luni de atunci. Ne gândeam s'o mai lăsăm, că de, nu poţi să le faci pe toate odată. Plănuisem numai pentru sobă şi pentru zugrăveală. Dar nu mai era chip să mai suferim mutra chiriaşilor. Care cum venea — era, mă rog, încântat de cameră, dar când îşi ridica ochii în tavan şi vedea că nu e lumină electrică, strâmba din nas. — ...Dacă n'are electrică n'o iau. Parcă la mă-sa şi la tat'su acasă tot cu lumină electrică trăise! Te uitai la ei: nişte studenţoi de pe la ţară, născuţi şi crescuţi la un ţoi ori chiar la feştilă cu seu, şi dacă s'au văzut în Bucureşti — li s'a făcut poftă de electrică! Nu mai văd nici să citească, nici să scrie decât la lumină electrică! S'a isprăvit comedia!

Dacă am văzut aşa — ce era să mai facem? Ne-am mai strâns de unde am putut, ne-am îndatorat şi am băgat lumină electrică.

— E la modă, zise Liţă apăsând pe divan.

— Nu-l mai încerca degeaba că e nou, e moale şi destul de solid. D'abia l-adusesem din strada Carol când am închiriat unei sărăcii de studente. Era şi ea fată de popă!... Să mă ierte Dumnezeu, dar aşa fată nici de ţigan n'aş vrea să fie, dar de popă! Nu mai avusesem până la ea studente cu chirie, dar

nici n'aş vrea să mai am vreodată. Fie c'ar fi toate ca ea, fie c'ar fi şi altfel. Zece mii, da ce zece mii! — douăzeci de mii de lei pe lună să-mi dea şi, cu toată sărăcia mea, dacă mi-o spune că e studentă o dau pe uşă afară. Mitropolit să fie tat'su, nu un popă dela ţară.

Părinţii ei, ca să nu vorbesc cu păcat, erau oameni foarte cumsecade. Şi ţineau la pacoste ca la ochii din cap, că alt copil nu mai aveau. Ce om aşezat era părintele! Şi ce femeie înţeleaptă era preoteasa! Veneau dela ţară încărcaţi cu de toate. Da ce nu-i aduceau! Şi ea? Fata lor? Dacă n'avea cinci cutii de pudră neîncepute — n'avea nici una. Şi dacă n'avea cinci perechi de pantofi — n'avea niciunul. Cât era ziulica de mare nu se ţinea decât de vizite şi de apă caldă... Un student venea să-i aducă un curs, altul să ia; unul îi aducea o carte, altul venea s'o conducă la masă şi altul o aducea dela cinematograf. Dacă-i ziceam câte-odată: prea multe vizite la dumneata, domnişoară! — îmi răspundea râzând ca una d'alea rafinatele: „aşa e viaţa de student Madam Cutărică!..." Aşa e viaţa de student? Să te ţii numai de vizite? Ia să faci bunătate şi să-ţi cumperi maşină de spirt. Ce tot unadouă pe la bucătărie, după apă caldă?

Vai de mine, Isuse! Zece fete să fi avut şi pe niciuna n'aş fi făcut-o studentă de capul ei. Mi-a dat Dumnezeu una singură şi s'a măritat din clasa a cincea. Cuminte şi cinstită.

Apăi mă uitam în ochii părinţilor, da-i dam paşaportul de cum a început s'o ia razna. — Ei, domnişoară — ori drace, cum i-aş fi zis, la mine nu merge.

Apăi a văzut ea că-mi stă ca sarea în ochi şi s'a mutat. S'a dus dracului cu pielea pe ea. Cam simţise popa şi vrea s'o bage într'un internat. Dar crezi că s'a lăsat diavoliţa s'o închidă?

Şi de-atunci am pus tagă să nu mai bag fete — studente, funcţionare, ce-or fi — în casă la mine cu chirie. Un bărbat e altceva. Se scoală şi pleacă la birou. Dacă mai vine pe la două, pe la trei — bine; de unde nu — îşi aduce aminte de casă tocmai seara târziu, când îl ajunge somnul. Nu tu apă caldă, nu tu batiste de spălat, nu tu cu ciorapi şi cu alte marafeturi prin bucătăria mea. Şi chiar dacă-şi aduce vreo prietenă — e cu totul altceva...

Şi cum vă spusei: curată e, lumină electrică are, sobă de teracotă cum se vede, — şi linişte barim...

— ...Eu aş fi vrut să aibă şi bae, minţi Liţă Soare, plictisit de sucala proprietăresei.

Doamna îl privi încruntată şi de sus.

— Bae nu e. Dacă-ţi trebuia cu bae n'aveai decât să cauţi în Calea Victoriei... Ori să-mi fi spus dela început, nu să mă ţii o jumătate de ceas în picioare!... Dacă oiu sta cu toţi care

vin, cât stătui cu dumneata, bărbatu-meu poate să mănânce la restaurant... E frumos?

Liţă Soare îngână câteva scuze şi ieşi mulţumind lui Dumnezeu c'a îndemnat-o să-şi dea arama până nu făcuse târgul.

*

Strada Negustori. (După ziar).

Inchiriez comeră mobilată la persoană serioasă şi liniştită.

Liţă Soare îşi examină conştiinţa şi după ce se convinse că e şi „serios" şi „liniştit", ridică degetul la sonerie.

Sfrrrrr!

Un bărbat ca de cincizeci de ani, scundac, slab şi cam în întârziere cu bărbierul, îi deschise uşa şi-l examină fără să-l jignească.

— Am citit în ziar că aveţi o cameră de închiriat.

Domnul înclină afirmativ din cap şi-l pofti către fundul unui'antreu spaţios ce servea, se pare, şi de salon şi de sufragerie.

O cameră dreptunghiulară, puţin spaţioasă dar foarte simpatică. Soare e mulţumit — şi întreabă, din ochi, asupra preţului. Proprietarul, deşi vădit satisfăcut de înfăţişarea lui Liţă, socoti totuşi că nu e de prisos să pună la punct o chestiune care-l interesa probabil mai mult decât însăşi chiria.

— Cred că aţi citit cu atenţie anunţul...

— Desigur.

— Şi aţi înţeles că vă pun o condiţie — nu tocmai uşor de acceptat la vârsta dumitale...

Liţă înţelese aluzia şi-şi acordă un răgaz de gândire. Mai examină odaia, mai privi pe fereastră, mai cercetă şi faţa proprietarului, reflectă sumar asupra unor necazuri foarte recente — şi găsi condiţia mult mai uşor de suportat decât o reeditare a cazului din bulevardul Maria. Şi înfăţişarea onestă a proprietarului şi aranjamentul sobru şi cu gust al casei, îi spuneau că va găsi aci un cămin liniştit — lucru mult mai preţios decât o îngăduinţă de care nu se prea folosise pe unde a avut-o.

— Ce v'ar incomoda pe d-voastră dacă n'aş fi chiar atâta de... „serios"? — întrebă totuşi din simplă curiozitate. — N'aş abuza şi n'aş deranja pe nimeni.

— Vă cred pe cuvânt, îl asigură proprietarul cam stingherit. Dar intrarea nu e separată şi s'ar observa... Am domnişoară mare... şi nu se cade să vadă femei intrând la dumneata... Înţelegi grija unui părinte...

Liţă înţelese, desigur. Ba chiar îl emoţionă această prudenţă — cam exagerată pentru timpul de faţă, dar totuşi firească la un tată de fete mari. Deschise gura să-l asigure cinstit că acceptă condiţia, dar tocmai în acest moment îi căzură ochi — mari şi miraţi — pe fotografia celei mai noui şi celei mai frumoase colege de birou. Un adevărat demon în

chip de înger. Inocenţa însăşi; dar totodată... achiziţia cea mai proaspătă şi cea mai de invidiat a domnului inspector general X.

— E fiică-mea, îl asigură omul cu oarecare mândrie.

— Daa?!! — îl compătimi Liţă Soare din toată inima. Apoi, cu mare regret:

— Aveţi dreptate... dar nu pot să primesc o condiţie pe care nu sunt sigur că o voi ţine. Salut!

Proprietarul păru foarte încurcat. Ii plăcuse tânărul, iar odaia aştepta cam de mult un stăpân. Totuşi preferă să mai aştepte decât să dea iubitei sale fiice prilej de ispită...

„Ce om cumsecade!... Enervant de cumsecade!" — reflectă Liţă Soare, scârbit în sufletul lui; apoi îşi îndreptă paşii spre domiciliul doamnei Ecaterina Neagu. Nădăjduia că până la urmă va fi stricat târgul cu agentul fiscal şi astfel va putea să se reîntoarcă la ea.

*

O găsi cântând şi reparând nişte indispensabili bărbăteşti... Tocmai le punea un fund nou.

Râseră amândoi.

— Ce lucrezi, coană Tincuţo?

— Ce să lucrez, nu vezi? Dreg ismenele chiriaşului. Credeai că numai cu alde domnu Liţă mă port eu bine?... Dealtfel am şi pentru cine să pierz un ceas şi să stric un fir de

ibrişin. E sărac, ce-i drept, dar foarte cumsecade creştin.

— Mă bucur că te văd mulţumită, grăi Liţă fără ironie.

— N'am nimic de zis. Aş mânia pe Dumnezeu. Dar dumneata cum o duci cu „baba" dumitale? Ia spune drept: e bătrână, ori...

— E... cum e mai rău, oftă Liţă încercând apoi să râdă. E dată dracului!

Cucoana Tinca lăsă o clipă acul şi-l privi râzând din ochi.

— O fi pedeapsă dela Dumnezeu... că la mine nu ţi-a plăcut. Aşa se întâmplă când fuge omul de bine...

— Te pomeneşti că m'ăi fi blestemat...

— Ba eu nu! M'a ferit Dumnezeu să doresc răul altuia. Şi nici n'aveam pentru ce. Chiria mi-ai plătit-o, om de treabă ai fost. ...Ba încă ce de treabă! Ei, ia spune-mi şi mie de ce zici că e „dată dracului?"

Liţă Soare îi răspunse printr'un gest de mare dispreţ. Şi lăsându-i curiozitatea nesatisfăcută, plecă gânditor şi bleg. O ţuică înghiţită la bodega din colţ îi mări şi mai mult melancolia.

*

Acasă pustiu şi rece. In sobă pâlpâia totuşi o flacără în agonie. O scrisoare cu veşti bune de acasă nu-i risipi tristeţea.

Se trânti pe pat şi reflectă asupra celor în-

tâmpinate în cursul zilei, până, veni Ion cu cina. „Ultima cină". O aripă de rață cu câteva felioare de cartofi, și o înghițitură bună de compot de prune afumate.

Le privi cu dispreț... și le mâncă. Erau plătite cu bani mulți și munciți. Și erau — mai ales — ultimele delicii ale pensiunei „de primul rang" din Bulevardul Maria.

Iar a doua zi, după ce veni dela biurou și înghiți iarăși „ultimele delicii", plecă, firește, după casă. Și nimeri în strada Sfinții Apostoli.

Cameră elegantă, preț foarte convenabil.

Și pe bilet ca și în ziar.

Examină clădirea pe dinafară: veche, cu etaj, ferestre înguste cu cercevele putrede și geamuri plesnite, cărămizi rânjite pe la colțuri și la temelie, perdele murdare agățate șoldiu, iar pe pereții turchezi dâre lungi de apă picurată de sub strășini.

Ridică bănuitor din umeri și căută soneria. Neexistând așa lucru, bătu în ușă. Perdeaua din stânga se strânse de-un colț și un cap de bătrână se convinse că e cineva la ușă.

— Pentru camărî?

— Da.

— Dai chiria înainte?

— O dau.

— Ștergeți-vă picioarele, că e zăpadă, și eu n'am să stau să mătur toată ziua.

Liţă scutură ultimul strop de zăpadă — şi-i fu îngăduit să intre.

Un coridor îngust, cu scânduri putrede acoperite de-o velinţă sfârtecată, şi decorat cu faraşe, mături şi lighene, duce direct în uşa camerei destinate a fi închiriată.

Inainte de-a deschide, bătrâna îşi întoarse capul îngrijată.

— V'aţi şters bine pe picioare?

Liţă o asigură că şi-a lăsat galoşii la intrare, şi aşa obţinu permisiunea de-a păşi în „camera elegantă".

Proprietăreasa dădu uşa la perete şi-l privi de sus ca şi când ar fi vrut să zică: — Ai mai văzut aşa ceva? Drept răspuns, Soare se mai controlă odată la picioare şi pe palton, ca imediat să-şi ducă mâna la nas pentru a preîntâmpina un miros de untură râncedă.

Camera e mare, cu pereţii văruiţi turchez, cu perdelele prinse în cue şi nespălate de-un secol; cuibuleţe de păianjeni prin colţuri — şi unul împletit cu îndrăzneală şi obrăznicie pe însăşi lampa de gaz aerian, o canapea şi trei scaune despuiate de piele, stâlcite şi slinoase ca o cămaşe de mocan cu oile la iernat; duşumeaua roasă de umezeală mai ales dealungul celor patru pereţi; iar în mijloc un birou cu saltarele sparte şi cu picioarele-i cariate, proptite într'un „covor" ale cărui margini amintesc litoralul Mării Nordului, dinspre coasta norvegiană.

Bătrâna insistă asupra sobei şi a divanului.

— Priviţi ce elegantâă! Ne-a costat şaisprezece mii trei sute cinzeci şi doi de lei!... Şi divanul numai ieri ne-a sosit cu tren de mare vitezâă... E plin cu lână şi costâă numai el patră mii două sute de lei.

Soba e într'adevăr de teracotă, în culoarea vişinei putrede, mare, nouă şi... elegantă. Dar n'are alt rost aci decât să-şi bată joc de restul „mobilei" bună de aruncat imediat în „Valea plângerii". Iar divanul, nou şi el, dar de cea mai inferioară calitate, cumpărat probabil din bariera Moşilor, cu picioare de brad şi cu droturile foarte prost astupate de-o pătură subţire de talaşi, aşteaptă resemnat şi gol vizita păduchilor de lemn şi a unui chiriaş care să-l aducă, în două săptămâni, în starea canapelei de vis-à-vis...

— Nu-i aşa că-i frumoasâă?

— ...Soba — da.

— Iar preţul e cât se poate de ieftin: 2.500 pe lună — şi aveţi şi cheie separată...

— Camera... face, dar eu nu pot să dau atât. Bunăziua.

— Cu două mii patru sute îţi convine? Iacă mai las o sută de lei.

— E mult pentru mine... Bonjur!

— Şi două mii tot mult este?

— Tot... Sărut mâinile.

— Dacă mai scad o sută, tot mult este?

— Tot... Scuzaţi.

— Da pentru ci te grăbeşti aşa? Iu văz că dumneata vrai chilipir — şi aşa chilipir n'o să mai găseşti... Ai să dai o mie cinci sute şi ai să plăteşti lumină. Tot mult este?

— Tot mult este. Sărut mâinile, doamnă.

După ce se depărtă câţiva paşi, respirând din plin aer proaspăt, bătrâna îi strigă din uşă:

— Dai o mie de lei?

Liţă Soare se făcu a n'aude şi-şi continuă drumul desinfectându-şi plămânii şi repetând anunţul după care venise, neştiind dacă trebue să râdă sau să se indigneze.

VII

Doamna vrea plutonier. Cumnatele. Domnişoara Nina. Un amant prost.

Strada Izvor.

Doamnă singură închiriază, Odae mobilată şi Curată la Domn, plotoner în fundu curţii.

„Hm! De ce-o fi ţiind să fie numai decât *plotoner?*" — se întrebă Liţă Soare după ce reciti biletul. Şi fiindcă n'avusese în armată decât gradul de sergent, renunţă să mai încerce — şi trecu mai departe.

Cameră mobilată de închiriat la domni cu lumină electrică şi acces la bae.

„Tot la domni! Şi fără nicio virgulă!" observă Liţă Soare strâmbând din nas.

Se închiriază o cameră frumos mobilată la persoană bine.

Ridică din umeri şi examină clădirea. Are etaj, are curte şi pare să fie nouă deşi geamlâcul de sus îi dă un aspect de bătrâneţe.

Cârrrrr!

— Vine, vine! — răspunse îndată o voce ascuţită, de femeie.

Liţă îşi fixă ochii în uşă, nerăbdător să vază dacă proprietăreasa e tânără — cum n'ar fi dorit, sau bătrână — cum ar fi preferat.

— Pentru cameră?

— Pentru cameră.

Doamna nu e tânără, dar nici bătrână. Poate să aibă 38 de ani, după cum poate să aibă 48 şi tot aşa de bine 43. E scundă, blondă şi slabă.

— Poftiţi întâiu dumneavoastră.

— Ba poftiţi întâiu dumnevoastră.

— Ba poftim dumneata.

Are voce plăcută şi figură blândă.

— Asta e camera pe care o închiriez. Parchet, teracotă, electrică, soare, pat curat, linişte, — ce mai pofteşti?

— Altceva nimic, răspunse Soare râzând în acelaşi timp cu proprietăreasa.

Camera e foarte simpatică. Incăpătoare, luminoasă, curată; nimic lipsă şi nimic de prisos. Toate culorile — dela sobă la pereţi şi dela cuvertura patului până la velinţele de pe jos, într'o perfectă armonie.

Liţă Soare observă toate acestea cu o plăcere deosebită, şi vru să felicite pe proprietăreasă. Dar uşile libere din pereţii laterali îi schimbară direcţia gândului. Doamna înţelese şi-i luă înainte.

— Să n'ai nici o grijă, că nu te supără nimeni. In odaia din dreapta locuesc eu şi cu o... cumnată a mea; iar dincoace, în stânga, stă o domnişoară,— fată cum nu se poate mai

cuminte. Nici nu se simte că umblă. Parcă nici n'aş avea chiriaşi. Aşa fete mai rar în ziua de azi...

Liţă Soare privi în ochii şireţi ai proprietăresei şi crezu că vede sinceritatea însăşi. Se uită lung la dinţii lungi şi bombaţi pe care buzele nu izbuteau să-i acopere decât fiind forţate — şi n'avu nicio presimţire urâtă. Zâmbi ca şi când şi-ar fi cerut iertare pentru bănueli fără temei — şi întrebă de preţ.

Doamna îşi adună pupilele lângă rădăcina nasului, îşi acoperi dinţii şi-l privi iscoditor. Nedescoperind petece sau rosături — nici la pantaloni, nici la paltonu-i nou şi cu guler de lutru, îşi desveli dinţii şi lăsă pupilele să joace. Totuşi îl întrebă:

— Dumneata eşti profesor? Funcţionar? Ce eşti?

— Funcţionar.

— La vreo bancă? la stat?

— La stat.

Doamna îi examină încă odată gulerul paltonului şi socoti de prisos să afle şi gradul în care slujea statul. Era „bine". Adică îndeplinea suficient condiţia scrisă pe biletul din fereastră şi nu vru să-l facă bănuitor.

— Preţul? Cum numeri o mie cinci sute cum te muţi.

Domnul Liţă îşi mai roti încă odată ochii prin cameră şi găsi că nu-i ceruse mult. Faptul acesta îl convinse pe deplin că aci e o

casă cumsecade şi că doamna nu l-a minţit când l-a asigurat că nu-i nicio primejdie din partea uşilor ce stau faţă în faţă.

— Pot să mă mut chiar în seara asta?

— De ce nu? Totul e în bună regulă. Numai soba trebue încălzită. Depozitul de lemne este aci, peste câteva case.

Fericit că scapă de diavoliţa din bulevardul Maria şi că găsise o odaie atât de drăguţă, într'o casă aşa de cumsecade şi c'o chirie destul de convenabilă, Liţă Soare numără una mie şi cinci sute lei cu o plăcere deosebită de aceea pe care o arătă faţa proprietăresei când degetele-i lungi şi uscate atinseră cele două hârtii de bancă.

— Domnul?...

— Liţă Soare.

— Imi pare bine. Stoenescu.

— Mă bucur de cunoştinţă.

— Nu mai puţin. Ai să stai la mine, domnule Soare, până te-i însura... Să ştii că niciun chiriaş n'a plecat din odaia asta până nu s'a însurat.

— Cât despre însurătoare — nu e pericol imediat, o asigură Liţă Soare. Aşa că o să stau mult şi bine... Până vi s'o urî cu mine.

— Cu oameni ca dumneata nu mi-se urăşte niciodată.

— De, să nu vă înşelaţi...

— Doamne fereşte! Ziua bună se cunoaşte de dimineaţă...

— Sărut mâinile.

— La revedere. Să vii sănătos.

După ce ieşi în stradă, Liţă Soare se opri să mai cerceteze casa şi să-şi vadă odaia pe dinafară. Complet mulţumit, se îndreptă spre depozitul de lemne şi comandă două sute de kilograme. Apoi repede spre Bulevardul Maria.

Mai avea cinci zile plătite. Renunţă la ele, nu fără părere-de-rău pentru banii pierduţi, şi-şi strânse lucruşoarele. Dealtfel tot cam acolo ieşea: lemne cumpăra, mâncare cumpăra, lumina o plătea, — plus sângele care i-se urcă la cap oridecâteori vedea pe Ion cu tava ori cu carnetul de bonuri.

Dădu bacşiş bucătăresei, unei servitoare pe care o vedea pentru prima oară şi, firește, lui Ion care se schimbase deodată într'un băiat serviabil şi simpatic, oferindu-se singur, fără să-şi mai îndoaie şalele, să-i ducă geamantanul la trăsură. Ba, de bucurie, c'a scăpat cum a scăpat, ar fi fost în stare să arunce şi proprietăresei câţiva lei...

— Plecaţi dela noi, domnule Soare? — se auzi o voce caldă dela fereastra parterului, pe când Liţă se apropia de poartă.

Era proprietăreasa...

Liţă Soare ezită o clipă să-i răspundă, apoi se întoarse şi o privi dintr'o parte fără s'o salute.

— Precum vedeţi.

— Imi pare foarte rău... D'abia ne obișnuisem cu toții...

Și doamna schiță un zâmbet de nespusă bunătate, apoi râse tot așa de frumos și de seducător cum râsese în ziua când i-a închiriat camera. Liță Soare o privi înmărmurit deatâta prefăcătorie și, mulțumit că nu-l ispitește satana să-i arunce un bolovan de zăpadă înghețată în nas, ori să-i trimită un cuvânt care să-i alunge râsul drăcesc dela gură, îi întoarse spatele și se urcă în trăsură.

După un sfert de oră sună la ușa nouei proprietărese. Doamna îl întâmpină cu puțină zăbavă, dar foarte bine dispusă.

— Ai și venit? Vai ce ți-e cu tinerețea, Doamne! Dar să știi că odaia încă nu s'a încălzit. D'abia am aprins focul.

Apoi, după ce văzu pe nou-i chiriaș că se uită oarecum mirat la chipiul de locotenent înfipt în cuer deasupra unei săbii:

— Avem musafiri... Mi-a sosit un nepot care e... maior... aici la... cum păcatele îi zice? — la geniu.

Chipiul trăda pe un ofițer de artilerie.

Liță râse de ignoranța în materie ostășească a doamnei, și intră în cameră.

Se întunecase și focul răspândea o lumină reținută și sdrențuită de găurile ușei dela sobă. Proprietăreasa suci butonul și făcu lumină.

— Așa-i că nu s'a încălzit? Tocmai peste

un ceas dacă o începe să dea căldură... Ştii dumneata: teracota se încălzeşte anevoie... Până mai faci o plimbare, până iei masa, gata!

Liţă Soare nu făcu nicio legătură între invitaţia la plimbare, a proprietăresei, şi sgomotul ce s'auzea în odaia dumneaei — şi ieşi fără să-şi desfacă bagajele. De aer n'avea trebuinţă, dar pentru masă tot trebuia să mai facă un drum.

In coridor se încrucişă cu cealaltă vecină care-i aşteptase ieşirea, în umbră, apoi pornise brusc, cu un vas în mână, spre robinetul de apă.

Nici înaltă, nici scundă, — adică mai mult înaltă decât scundă; nici grasă, nici slabă; cam trasă la faţă, şatenă, tunsă băeţeşte, cu ochii în jos şi cu nasul ridicat de vârf, trece cu un aer de seriozitate forţată, fără să răspundă la salutul respectos al noului chiriaş.

— E domnişoara dealături, îl lămuri proprietăreasa. O fată foarte serioasă... Nu se simte pământul... E la noi de vreo două luni... Şi are un... logodnic — pâinea lui Dumnezeu.

Liţă o urmări din ochi până deschise robinetul, apoi plecă — drept la cucoana Tinca. Era prea mulţumit de schimbarea ce intervenise în viaţa lui de chiriaş ca să n'o împărtăşească şi fostei proprietărese cu care ţinea să rămână în bune relaţii de prietenie.

Dar vai! La cucoana Tinca nici nu se uscase bine cleiul cu care lipise biletul în fereastră...

— Bună seara, coană Tincuţo!

— Bună să fie, domnule Liţă, răspunse madam Neagu ca şi când ar fi fost bolnavă de măsele.

— Da ce ţi s'a întâmplat? Ţi-a plecat chiriaşul?

Cucoana Tinca lăsă ochii în jos, îşi roşi urechile şi îşi îngălbeni umerii obrajilor.

— A plecat, domnule Liţă.

Soare o privi lung întrebându-se dacă s'o mai descoase pentru necazurile dumneaei sau să-i împărtăşească îndată pricina pentru care se ostenise până aci.

— A plecat, domnule Liţă, rupse tăcerea cucoana Tinca.

Şi vru să continue, dar o podidiră lăcrămile. Liţă Soare, înduioşat, îi apucă o mână şi căută s'o consoleze.

— Lasă, coană Tincuţo, nu te trece cu firea pentru atâta. Că doar s'o mai găsi cineva în tot Bucureştiul ăsta marele, care să aibă nevoie de-o cameră mobilată... N'ai să stai dumneata cu ea neînchiriată. Că abia ai lipit biletul. N'am apucat să plec eu şi a venit el; după ce a plecat el o să vie altul. 'Cameră de închiriat să ai. Nu-ţi aduci aminte cum îmi spuneai când te supăraseşi pe mine?

Cucoana Tinca îşi trase batista din buzunarul şorţuleţului şi se şterse la ochi şi pe obraji.

— Ba mi-aduc, domnule Liţă, că mai bine îmi lua Dumnezeu gură decât să mă supăr pe dumneata... Că prea ai fost băiat bun... Şi poate m'ăi fi blestemat când ai plecat... Că prea am dat peste necaz mare...

Şi iar mai slobozi un rând de lacrimi.

Liţă Soare, milos din fire, îşi simţi şi el obrajii umezi.

— Dumneata, cucoană Tincuţo, după cât pricep eu, nu regreţi că a plecat, cât regreţi că l-ai oploşit în casa dumitale. Imi închipui c'ai avut neplăceri de pe urma lui.

— Am avut, domnule Liţă... C'aşa are omul bun parte pe lumea asta... De necazuri şi de belele... L-am primit şi eu, de, ca pe-un om cumsecade, că zicea că e agent şi că a divorţat de nevastă – că era rea — şi era risipitoare — şi umbla cu toţi hăndrălăii după ea.

Şi l-am crezut, domnule Liţă. De, cum să nu crezi pe om când îl vezi, la cincizeci de ani, că umblă după odae mobilată, aşa cum ar umbla unul care d'aci încolo trage şi el nădejde să-şi facă un rost pe lume.

Şi l-am primit, domnule Liţă, că mi-a plăcut şi vorba lui de om trecut prin multe şi multe... că şi eu am avut necazuri pe lume, şi eram dornică să schimb un cuvânt cu unul mai de potriva mea.

Şi m'a ameţit, domnule Liţă, cu vorba... Cucoană Tinco în sus, cucoană Tinco în jos... Madam Neagu în sus, madam Neagu în jos... Până s'a aşezat, trăzni-l-ar Dumnezeu, ca la el acasă... Mi-a dat două sute de lei arvună— şi restul a rămas să mi-l achite când s'o muta. Dar cum n'ai văzut dumneata niciun ban dela el, aşa n'am mai văzut eu... Ba i-am dat înapoi şi arvuna. Chiar a doua zi. — Că-mi trebue şi-mi trebue să fac şi să dreg, şi ţi-i dau pe toţi grămadă: o sută, două, nouă... Şi l-am crezut, că nu era om să nu pui temei pe cuvântul lui.

Ş'a venit, domnule Liţă, — că mai bine-l călca vreun tramvai! — ş'a venit, domnule Liţă, cum ai plecat dumneata, şi s'a aşezat, cum zic, ca la el acasă.

Şi ce să vezi, domnule Liţă! Sărac ca dracu. Nici tu cămaşă, nici tu izmene, nici tu nimic.

— Mi-a mâncat nevasta tot, zice el. Şi se pune pe plâns. Plângea, domnule Liţă, ca un copil.

Ce să mai fac? Mi-a fost milă de el, aşa cum trebue să-ţi fie de-un om păscut de belele, şi i-am cârpit treanţa de cămaşă, i-am petecit izmenele, i-am curăţat ţoalele cu benzină şi le-am cusut pe unde erau spintecate; i-am îndoit pantalonii că se tociseră la poale, — şi i-am făcut leşie de s'a spălat pe cap şi peste tot. De, suflet de rumân amărît şi prăpădit. Nu era câine şi nici altă lighioană. Şi nu mai

știa, domnule Liță, cum să-mi mulțumească și cum să-mi sărute mâinile de părere-de-bine c'a încăput în casă bună și la femeie miloasă.

Cât pentru chirie — că ți-o dau mâine, că ți-o dau poimâine, că iau leafa Marți, că s'a întârziat cu statele, că s'a îmbolnăvit casierul... Și l-am crezut, domnule Liță, că nu semăna a om pe care să nu te bizui. Da nu zici că l-am mai și împrumutat? Ba dă-mi, azi, douăzeci de lei, ba dă-mi mâine patruzeci, ba dă-mi poimâine iar patruzeci, apăi iar douăzeci, iar cincizeci, apăi o sută... Și i-am dat, de, cum să nu-i dai când îl vezi pe om așa lipsit și așa de străin pe lume...

Ehe! Ba l-am pus și la masă cu mine! Chiar din ziua în care s'a mutat. Zice: — Coană Tincuțo, sărut mâinișoarele, dece să mai umblu prin cârciumi și pe la birturi, să-mi stric stomacul — bată-l Dumnezeu! — și să mă mai întâlnesc cu *contreboabili* și să mă iau la beție cu ei ca să-i amân cu impozitul și să-mi pierd pâinea? Mai bine mănânc aci la dumneata, și când încasez lefușoara vin cu ea grămadă și ți-o trântesc pe masă. Uite, cucoană Tincă, asta e. Ia-ți și pentru chirie, oprește și pentru masă, trageți și datoria — și dacă vrei să-mi lași pentru o țuiculiță sau pentru un tramvai—bine; de unde nu — barim un sutar pentru tutun.

Și l-am crezut, domnule Liță, că de, mă uitam în fața lui și-l vedeam om în toată

firea, cu capul alb şi cu ochii fără pic de răutate.

Şi m'am băgat, domnule Liţă servitoare la el — şi încă ce servitoare! Cu bănişorii mei şi cu căscioara mea şi cu toate ale mele. Şi fă-i curat, şi fă-i mâncare, şi aşteaptă-l cu masa, şi spală-i bulendrele, şi cârpeşte-i una, şi drege-i p'ailaltă... Că la început, de ce-aş mânia pe Dumnezeu, se purta bine. Venea acasă la ceas potrivit, mă respecta cât nu se mai poate, mai da fuga şi după târgueli, că de, vedea bine că eu singură nu le pot face pe toate.

Şi când am căpătat mai multă încredere în el, i-am cumpărat *madipolon* şi i-am făcut două cămăşi; i-am luat patru metri de americă şi i-am făcut două perechi de izmene... că nu era ăl om voinic. Din doi metri am scos o pereche de pantaloni şi a mai rămas un petec bun.

Apăi, i-am cumpărat, domnule Liţişor, o pereche de pantofi, că ăi din picioare — n'avea cismarul ce să mai dreagă de ei; i-am luat şi o pălărie, că p'a din cap o spălase şi o întorsese de nu mai era bună de nicio treabă. Şi i-am reparat paltonul, că ajunsese într'un hal de-ţi era ruşine să te uiţi la el. Şi i-am luat, tot din bănişorii mei, o pereche de galoşi, că de, cum să umble numai în pantofi, pe vreme de iarnă! Şi ce iarnă!

Şi mă bucuram, domnule Liţă, când îl

vedeam că recunoaşte binele şi nu ştie ce să mai facă şi ce să mai dreagă ca să-mi mulţumească. Nu se întorcea acasă niciodată cu mâna goală. Ba un măr, ba o pară, ba un covrig, ba o picătură de ţuică. Şi-mi plăcea că nu era beţiv. Ce bea — bea cu mine. Nu se uita prin cârciumi.

Şi mă bucuram, domnule Liţişor, că am şi eu rumân la casă, şi am şi eu cu cine să mai schimb o vorbă. Şi aşteptam, domnule Liţă, să ia leafa ca să-l înţolesc mai bine, că pentru chirie şi pentru cât mai era dator, puteam să-l mai îngădui şi să-i opresc după ce l-oiu vedea scos din izână.

Şi ce să vezi, domnule Liţă! Ce-o fi făcut el, ce-o fi gândit, ce-o fi păţit, că mă pomenesc acum trei zile fără el! S'a încălţat, s'a îmbrăcat, s'a dichisit, mi-a cerut o sută de lei şi a plecat — şi plecat a fost. Nu l-am mai văzut aşa cum nu l-ai mai văzut dumneata. Aşteaptă-l eu toată noaptea, aşteaptă-l a doua zi, aşteaptă-l şi astăzi — şi el deloc! Parcă l-a înghiţit pământul.

Când văzui că intru şi în noaptea asta fără să ştiu de ştirea lui, îmi iau inima în dinţi şi mă reped la percepţia unde zicea că face serviciu. Şi mi-au spus ăia de-acolo, domnule Liţă, că nici n'au auzit de numele lui...

Mi-a venit ameţeală de era să caz jos, acolo în percepţie.

Ce era să mai fac? Am ieşit rătutită la cap, ca un om când se îmbată, şi ca un câine când dă în turbare, şi am venit acasă şi m'am aşezat pe plâns. Şi plângi! Şi plângi! Acuma, ce să zic, nu-mi era de datorie... — O făcusem, o făcusem! Să mă spânzur pentru bani? Da mi-era de lume, că mă văzuse cu el la masă, şi ne văzuse ieşind amândoi în oraş, şi ne ochise pe-amândoi la cinematograf... Că să te ferească Dumnezeu, domnule Liţă, să intri în gura mahalalei! Mai bine să-ţi vâri capul într'un curmei şi să te spânzuri.

Şi iacă aşa am pătimit. Iţi spusei ca la un frate al meu, că te ştiu că ai suflet bun şi n'o să mă iei în nume de rău... Că m'am săturat şi eu de singurătate... Şi slăbiciuni are tot omul, n'am numai eu...

Cucoana Tinca se porni pe plâns cu sughiţ. Liţă Soare îi strânse mâinile şi căută s'o îmbuneze povestindu-i la rândul său câte întâmpinase în pensiunea din Bulevardul Maria.

— Satana în carne şi în oase, cucoană Tinco! Dar, slavă lui Dumnezeu, c'am scăpat destul de ieftin. Era soră c'un grangur şi ar fi putut să-mi facă şi alte necazuri. Acuma sunt mulţumit c'am brodit-o bine. O femeie, cucoană Tinco, foarte la locul ei şi tot aşa de îndatoritoare ca şi dumneata. Iar fata pe care o are chiriaşă, s'o vezi ce serioasă e, nici n'ai crede că trăeşte în mijlocul Bucu-

reştilor. Nu ştiu cum o fi cumnata proprietăresei, că n'am văzut-o. Nu mă îndoesc însă că trebue să aibe acelaşi caracter. Altfel n'ar putea să se împace laolaltă. Iar cât priveşte pentru odae — n'are cum să fie mai curată, mai luminoasă şi mai liniştită.

— Imi pare foarte bine, domnule Liţă, că eşti mulţumit, îl felicită madam Negru din toată inima. Eu... am lipit iar bilet, şi acuma aştept să văd pe cine mi-o mai trimite ursitoarea pe cap

— O să-ţi trimită om după inima dumitale, coană Tincuţo. Vorba aia „după ploae se face soare..." Oricum, fii mai prevăzătoare şi nu te încrede numaidecât în fiecine. E lume şi lume, coană Tinco...

— De, domnule Liţă, aşa o fi, dar sunt eu Dumnezeu să ştiu ce e în sufletul omului? Sunt o biată femeie slabă şi mă înşel de-o minciună spusă cu vorbă dulce. Acu, ce-o mai vrea ăl de sus...

— Sărut mâinile — şi la revedere.

— La revedere, domnule Liţă. S'auzim de bine.

*

Domnul Liţă găsi noua-i locuinţă încălzită şi aerisită, iar patul gata să-l primească pe salteaua-i de păr de bou cu aceeaşi bunăvoinţă şi răbdare cu care mai primise şi pe alţii şi cu care va mai primi pe cei ce vor

urma după domnia-sa. Lemne de rezervă sunt în cutie, apă de băut pe masă, de spălat pe lavoar, prosop curat, o lumânare de spermanţet înfiptă într'un sfeşnicuţ de alamă şi chibrite alături. Totul fusese prevăzut.

„Mersi!" grăi eroul nostru — şi pentru madam Stoenescu fiindcă se îngrijise de toate şi pentru el că a călcat aşa de bine cu dreptul.

După ce luă cunoştinţă de cele două tablouri de pe pereţi — unul înfăţişând o vânătoare de urşi, iar celălalt doi căţeluşi muşcaţi de raci, — îşi aşeză hainele şi rufele în dulap, apoi se făcu „ca la el acasă" şi se apucă să citească un ziar de seară.

La vecini — adică la vecine — linişte. Cumnata ieşise în oraş cu „vărul" dela artilerie sau dela geniu, iar chiriaşa din stânga tăia filele unei cărţi. S'auzeau foşnete şi scârţîit de cuţit. Soare se aşteptase să vină proprietăreasa — chiriaşă şi ea — să-i dea bună seara şi să-l întrebe dacă-i place cum a rânduit cele necesare. Faptul că n'a venit, îl întărea şi mai mult în convingerea ce şi-o făcuse că sunt femei serioase şi că va fi servit fără exagerările cucoanii Tinchii. Mai ales că pentru ceai n'avea pretenţie. Îşi va cumpăra o maşină şi spirt ca să-şi facă singur — şi când i-o fi a mânca şi când o fi răcit.

S'aud paşi în curte. Vecina din stânga încetează brusc cu tăiatul cărţii şi stinge lumina. Paşii se opresc la uşa ei. Urmează o

mică pauză, apoi ciocănituri timide. Niciun răspuns. Două bătăi mai tari. Domnişoara tace. Paşii pornesc nesiguri înapoi şi se pierd în stradă.

Liţă pricepe că a fost logodnicul şi că tânăra, din deferenţă pentru vecinul abia instalat, refuzase să-l primească. Se simţi măgulit de frumosul ei gest, care putea să-i aducă a doua zi aspre reproşuri, şi-i mulţumi printr'un surâs larg şi printr'un compliment ieşit din uz.

Când se încredinţă că logodnicul s'a îndepărtat, fata scoase un oftat lung şi sâsâit pe care Liţă nu ştiu cum să-l interpreteze, apoi mai drese focul în sobă şi începu să cânte... Intâi în surdină, şi din ce în ce mai tare. Când socoti c'a îngânat melodia îndeajuns, o dădu pe cuvinte.

Sânt o fată inocentă,
Nu ştiu ce-i dragostea indecentă...
O sărutare vinovată eu n'am dat,
Şi de amor încă nu m'am îmbătat...

Repetă mai uşor primele două versuri, apoi tăcu. Liţă îi găsi vocea caldă şi plăcută — cum şi era — şi dicţiunea impecabilă. Ca şi când ar fi vrut să-i mulţumească, vecina reîncepu — mai încet şi mai rar.

Sunt o fată inocentă,
Nu ştiu ce-i dragostea indecentă...
O sărutare vinovată eu n'am dat,
Şi de amor încă nu m'am îmbătat...

Oftează uşor, apoi continuă ceva mai forte :

O sărutare vinovată eu n'am dat,
Şi de amor încă nu m'am îmbătat...

Pauză. Mai vâră un lemn în sobă, apoi se pregăteşte de culcare, îngânând aceeaşi melodie.

Liţă Soare era transportat. Să ai odae fără niciun cusur, să ai proprietăreasă de omenie, şi să mai ai, pedeasupra, şi o vecină tânără care să te desmierde în cântece chiar din prima seară, — nu e un noroc care să te lovească de două ori în viaţă...

Fericit, miorlăi şi el câteva cuvinte dintr'un cântec... oştăsesc, stinse becul şi se vârî în plapomă ca să nu stingherească somnul bunelor vecine.

*

In ziua următoare, când se înapoe dela slujbă, se întâlni faţă în faţă cu vecinica din stânga, care şi ea abia sosise şi-şi făcea de vorbă, în curte, cu un zarzavagiu oltean. O salută respectos şi bine dispus.

— Bună ziua.

Tânăra îşi ridică ochii şi-i examină paltonul, oprindu-se, ca şi madam Stoenescu, mai mult asupra gulerului de blană. Apoi, probabil satisfăcută de înfăţişarea celui care o salutase, îşi aruncă masca serioasă şi-şi desfăcu dintr'odată toată dantura-i pestriţă.

— Bonjur!

— Târguiţi mere, dudue?

— Ba... nişte zarzavat voiam să iau, că... îmi mai fac câte ceva pe-acasă. Cu criza asta... Dar nu prea are marfă de soi...

Liţă Soare o examină, la rându-i, tot aşa de sumar — şi n'avu nimic de obiectat.

— Cântaţi admirabil.

— O!...

— Fără complimente. Aveţi o voce deosebit de plăcută.

— Nu v'am deranjat?

— Dimpotrivă. Puteţi cânta în toată libertatea.

— Sunteţi amabil.

— Sunt sincer. Imi daţi voe: Liţă Soare.

— Vasilescu.

— Numai?

— Nina Vasilescu.

— Nina!... Frumos nume.

— Alt compliment! Al dumneavoastră e foarte potrivit pe gerul ăsta...

— ...Şi totuşi cu soba rece nu pot să stau.

Lăsând pe bietul oltean suflând în mâini, intrară râzând în coridor. Madam Stoenescu, care zărise pe Soare din fereastră, îl aştepta să-l întrebe cum a dormit. Dar când îl văzu în compania Ninei, intră repede în bucătărie.

— La revedere.

— Poftă bună.

— Mersi.

Cum păşi pragul, domnişoara Nina îşi încercă îndată vocea ca să se încredinţeze vecinul că n'a exagerat.

O scurtă bătae în uşă o întrerupse neplăcut.

— Poţi să intri!

— Bonjur, Nina.

— Ah, tu!... Tu — şi tu — şi în totdeauna numai tu!

— Da bine, dragă, aseară...

— Aseară! Ei, şi? Eram în casă dar n'am vrut să te primesc. Nu se poate, mă rog, să respir o seară fără tine?

— Dar... Nina...

— Niciun „dar" şi nicio „Nină". Iţi dau un concediu de trei zile, cu drept, din parte-mi, de prelungire. Ordin! Ai înţeles? A venit alături un chiriaş nou — şi tu ştii că prin uşa asta s'aude tot... Şi nu e frumos să-l deranjăm pe om din primul moment. Ţine minte: trei zile să nu te mai prind pe la mine.

Liţă Soare, deşi încântat că drăguţa-i vecină e atât de preocupată de liniştea lui, găsi totuşi că merge prea departe; şi se hotărî să-i spună, la prima ocazie, că nu-i nevoie să-şi supere logodnicul pentru un motiv închipuit. Mai ales că nu e nici poet şi nici bolnav de nervi.

Apoi, ca să-i lase să vorbească sau să se certe în voie, începu să se plimbe prin odaie

şi să fluere tare. Dar „logodnicii" îşi continuară explicaţia în stradă.

După plecarea lor, auzi în sfârşit şi glasul proprietăresei.

— Ai sosit, domnule Soare?

— Da, da... poftim!

— E voie?

— Poftim, poftim!

— A, da ştii că e fain la dumneata? Căldurică bună, miros de... mmff! Da ce parfum tare obişnueşti! Fudulule!... Ia spune-mi cum ai dormit ast'noapte?

— Minunat. Nu m'am simţit până la 7, când am făcut ochi.

— Poate că unde te-ai culcat şi târziu... Mi se pare că ţi-a cântat domnişoara Nina...

Liţă se roşi, dar nu putu să mintă. Şi nici n'avea de ce.

— Mda... a cântat ceva.

Madam Stoenescu îl privi cu atenţie.

— Cântă frumos, bat-o norocul.

— Da, are voce plăcută.

— Şi nici ea nu e urîtă...

— Toate fetele tinere sunt frumoase...

— Hoţule!... Are şi ea pe unu... Noi nu prea cântăm din gură, dar când avem chef, punem pathefonul. Mai ales după masă. N'o să te deranjăm?

— Deloc. Nu sufăr de nervi, şi n'am acasă altă treabă decât să-mi citesc ziarul. Vă

închipuiţi dar că muzica, sub orice formă, e bine venită.

— Dacă-i aşa — îl punem chiar acu să cânte. Dar mai binişor, că nici nouă nu ne place să sbiere. La revedere. Somn uşor...

— Sărut mâinile.

— Ce ţi-a spus domnişoara Nina, azi? Mai cântă şi diseară?... Are şi ea pe unu... Hoţule! A, uitai. Te roagă cumnată-mea să-i dai puţin jurnalul. Mersi. Eşti foarte gentil. La revedere!

A doua siestă, în casa Doamnei Adela Stoenescu, şi-o făcu Liţă Soare, fericitul Liţă Soare. în arii de Carusso, de Leonard şi de Fleta...

*

Seara, domnişoara Nina veni acasă cu o jumătate de ceas în urma lui. Se necăji pe soba-i de fier că e rece, se supără pe lemne că nu sunt mai subţiri, se oţări pe sticla de gaz că se golise „taman acum", iar după ce izbuti să aprindă focul îi veni gust de cântat.

Sunt o fată inocentă,
Nu ştiu ce-i dragostea indecentă...
O sărutare vinovată eu n'am dat,
Şi de amor încă nu m'am îmbătat...

Cioc! Cioc!

— Cine-i?

— Eu...

— Ce pofteşti? Nu ţi-am dat concediu? Trei zile n'ai voie să intri la mine. Scurt!

— Dar... Nino...

— Nimic! Să vii mâine să mă iei la dejun. Haide!

„Logodnicul" aşteptă câteva clipe la uşă, apoi plecă fără să dea semn de supărare. Iar „logodnica", fericită c'a scăpat de el, îşi reluă cântul.

O sărutare vinovată eu n'am dat,
Şi de amor încă nu m'am îmbătat...

Gestul energic cu care însoţi acest imperativ „încă", răsturnă de pe măsuţă o rablă de ceasornic deşteptător. Nina scoase un ţipăt — mai mult de spaimă decât de pagubă.

„Vai ce să mă fac eu acu! Doamne, Doamne, ce mizerie! Vai, ce să mă fac!"

Şi începu să bâzâie.

Liţă Soare, crezând c'a luat foc ori că s'a tăiat cu ceva, sări din pat şi se apropie de uşă.

— Da ce s'a 'ntâmplat, domnişoară?

Nina încetă plânsul şi râse printre lacrămi.

— A... nimica toată, domnule Soare. Imi căzu ceasul şi se opri din mers. Nu-mi e de el, că nu era nimic de capul lui, cât mi-e necaz că n'o să mă pot scula mâine dimineaţă...

— Dacă-mi permiteţi, mă ofer să vă deştept eu.

— Daa? Mersi, domnule Soare. Eşti foarte gentil... Dar nu mă încumet să primesc oferta... M'aţi îndatora prea mult...

— Vai de mine, pentru atâta? Mă socotiţi prea puţin cavaler, dudue. Suntem vecini şi ca atare datori să...

— Da să bateţi cu putere... Tare de tot, că dacă nu se sperie somnul, nu pot să mă deştept.

— Aş fi în stare, la nevoie, să sparg peretele...

Şi râseră amândoi în plin. Liţă vru să mai adauge ceva, dar îl opri o ciocănitură în uşă. Cum se găsea numai în pijama, întârzie cu răspunsul şi se repezi după palton. Dar uşa se deschise şi, nepoftită, o doamnă tânără, cu ochii verzi şi imobili, îi întinse o gazetă.

— Poftim ziarul — şi vă mulţumesc.

Surprins de noua apariţie, pe care nu-i fu greu s'o identifice în persoana cumnatei proprietăresei, Liţă Soare nu îndrăzni să primească jurnalul, aşa cum era îmbrăcat. Doamna îl scăpă jos şi se retrase privindu-l fix.

— Somn uşor.

— Mersi...

Domnişoara Nina tuşi răutăcios.

— Care din două?...

— ...Nu ştiu, minţi Liţă, că-şi arătă numai mâna.

— Aha!... Şi cum mâinile sunt cam la fel de urâte...

Liţă Soare schimbă vorba.

— Domnişoară Vasilescu, după cât am observat, dumneata, dintr'un exces de delicateţă, faţă de un vecin nou venit, te expui să-ţi înstrăinezi simpatiile logodnicului. Te rogi domnişoară...

— Logodnic?! Care logodnic, domnule Soare?

— Domnişoară... te rog să mă ierţi... n'am obiceiu s'ascult pe la uşi... dar am auzit, fără să vreau, te rog să mă crezi, că vă tot caută un bărbat. Şi dumneavoastră nu-l primiţi ca să nu mă deranjaţi pe mine. Şi-ntrucât doamna Stoenescu mi-a spus că sunteţi logodită...

Nina râse cu hohot.

— Eu logodită?!... Şi cu cine: cu acel mizerabil?... Ah, domnule Soare, mai degrabă l-aş strânge de beregăţi decât să schimb verigheta cu un astfel de specimen. Dumneata nu ştii cine e escrocul ăsta pe care l-ai luat drept logodnicul meu...

Şi se porni pe plâns.

Liţă Soare, contrariat oarecum de calitatea acestei explozii neaşteptate, se depărtă de lângă uşă, mai ales că tăcerea de dincolo i-se păru suspectă, şi deschise ziarul. Vecina plângea cu suspine. Liţă citi titlul unui articol, apoi dete ziarul laoparte. Regretă că i-a vorbit deschis despre prietenul ei. Ce-l privea.

pe el dacă-l ţine la uşă, ori dacă-l primeşte înăuntru! Regretă, fireşte, şi epitetele cu care ea i-l recomandase. Cine o silea să-i descopere, din prima zi de cunoştinţă, şi încă într'o conversaţie de după uşi încuiate, că trăeşte c'un „mizerabil" şi c'un „escroc"?

Totuşi, înduioşat de plânsul ei, ar fi vrut s'o consoleze. Il stingherea însă tăcerea, abia întreruptă de câteo şoaptă, din camera cumnatelor.

Nina plângea mereu. Soare se apropie cătinel de uşă şi se scărpină după ureche. Nina îl simţi şi înteţi bâzâitul. Liţă deschise gura dar nu găsi ce să-i spună. Şi cu ce drept. Şi în ce termeni. Nu-i e nici prieten, nici rudă, nici duhovnic.

Până mai făcu un ocol odăii, cumnatele găsiră momentul să rupă tăcerea. Şi s'o justifice.

— Nu te dor ochii, Mali, de-atâta citit? Eu una nu mai lucrez. Aş avea plăcere de puţină muzică.

— E foarte interesant romanul ăsta. Cincisprezece lei, dar face. Nu te înduri să-l mai laşi din mână. Dar dacă vrei, n'ai decât să pui pathefonul.

— O operă sau ceva naţional?

— Cum ţi-i gustul.

Şi gustul doamnei Stoenescu se opri la unul din cântăreţii populari ai Capitalei.

Dragostea e ca o râie,
Te mănâncă din călcâie...

In câteva clipe toate frunţile se descreţiră. Cumnatele râseră, chiriaşul râse, domnişoara Nina — râse şi ea. Mai era de plâns?

Socotind că rolul împăciuitor şi l-a asumat, cu succes imediat, pathefonul proprietăresei, Liţă Soare stinse lumina şi se vârî în plapumă.

— V'aţi culcat, domnule Soare?
— Da...
— Să nu uiţi să mă scoli.
— Nu, nu.
— Somn uşor.
— Mersi, asemenea.
— Vise placute.
— Mersi, mersi.

Apoi, ca şi când n'ar fi plâns de-un an, domnişoara Vasilescu se luă la întrecere cu pathefonul.

Nici săgeţile lui Cupidon nu m'au lovit,
Nici farmecele uni Don Juan nu m'au biruit...

Iar de dincolo:

Să mănânci peşte batog
Şi să-ţi cânte Zavaidoc...

*

In ziua următoare, domnu Liţă având birou şi după amiază, nu mai veni la prânz acasă. Iar seara întârzie intenţionat, în oraş. Reflectase serios şi găsise că ar face bine să se ţină

mai la distanţă de femeile cu care locuia sub acelaşi acoperământ. „Bună dimineaţa", „bonjur", „sărut mâinile", un schimb de cuvinte banale — la nevoie — şi nimic mai mult. Nu-l interesează nici grădele verilor proprietăresei, nici calităţile morale ale prietenului domnişoarei Nina...

— A! Bonsoar! Bonsoar! Vă zării din colţ şi venii repede să vă ajung ca să vă spun că mâine dimineaţă nu mai e nevoie să mă deşteptaţi. I-am spus prietenului meu să-mi ia alt ceas — şi sper că l-a şi adus.

Liţă Soare îşi salută politicos vecina, foarte surprins c'o întâlneşte în apropiere de casă şi chiar în clipa când se hotărîse s'o ocolească...

— Dar cum se face c'aţi întârziat aşa, domnule Soare? Aţi fost la cinema? V'aţi plimbat? Sau...

Liţă îi privi surâsul sglobiu, dinţii mărunţi şi albi, ochi mici şi „plini de draci" şi nasu-i roşit de frig — numai bun să-l înghiţi ca pe-o cireaşă coapră — şi râse şi el.

— A, nu... am zăbovit la o conferinţă.

— Eu am întârziat la o prietenă — numai ca să scap de mizerabil. Ah, domnule Soare, n'ai idee...

— Domnişoară, vă cred, dar lucrurile astea...

— Nu vă interesează. Pricep şi nici nu mă gândesc să destăinuesc altuia ceeace mă priveşte numai pe mine. Dar vedeţi, domnule

Soare, câteodată m'ajunge necazul până la gât şi nu pot să mă mai abţin... Ah, dacă ai şti dumneala ce mă leagă de mizerabilul ăsta... Azi avem în 26 Februarie şi e tot frig... Mai ales noaptea. Acuma ce faceţi ? Dumneata pari să ai un suflet bun... Ah, domnule Soare, dacă ai şti ce viaţă sbuciumată am avut...

In cuerul proprietăresei atârnă o sabie, o manta şi un chipiu de maior... Iar în odaia dumneaei — plăci de gramofon şi vorbă amestecată cu râs.

Se priviră semnificativ. Şi se despărţiră fără să-şi zică „bună seara".

„Aha!" făcu domnişoara Nina, cu răutăcioasă satisfacţie, după ce păşi în odaie. Apoi către vecin :

— Mi-a adus şi ceasornic şi un carton de prăjituri. Ştiam eu... Dar vezi că n'a avut curaj să mă aştepte. Concediul îi expiră abia mâine seară. Am însă drept de prelungire...

Şi începu să cânte.

Sunt o fată inocentă,
Nu ştiu ce-i dragostea indecentă...

Dincolo, în odaia cumnatelor, pathefonul povestea cu mare haz, ce-a pătimit „Coana Siţa în tramvai". Urmă îndată Fleta într'o cunoscută arie din Tosca.

Liţă Soare, om bine crescut, ascultă şi într'o parte şi în cealaltă, până începu şi el să fluere.

— Domnule Soare, vrei o prăjtură ?

— Eu...

— Niciun „eu"! N'o să mă laşi să mă intoxichez cu două cataife, două torte şi două savarine. Fii bun şi crapă uşa puţin.

Liţă Soare se scărpină după ceafă, apoi, vrând-nevrând, se puse sub protecţia vocei lui Fleta şi deschise fără teamă că aud cumnatele.

Nina apăru într'un capot de creton ieftin, şi râse ca pentru o izbândă. Aşeză o măsuţă între uşi, aduse apoi cartonul cu prăjituri, două farfurioare, două linguriţe, şi invită pe vecin să-şi ia scaun şi să „îndrăznească".

Soare preferă savarină. Domnişoara Nina „e moartă" după cataif. Mănâncă şi râde. Liţă pare puţin cam stingherit. Ciocănituri sfioase în uşa vecinei, îi opriră o înghiţitură în gât.

— Cine-i ?

— Eu, Nina, se auzi o voce blândă. Ai găsit ceasul ?

— L-am găsit, mersi. Mersi şi pentru prăjituri.

— Nu-mi deschizi puţin, Ninişor ? Am să-ţi vorbesc ceva...

— Se poate, dar nu sunt dispusă să te ascult. Eşti în concediu.

— Eşti ingrată, Nini.

— Ei bine, sunt. Pleacă şi mâine seară vom vedea.

Omul de-afară tuşi a necaz, mai aşteptă ca

un minut în faţa uşii, apoi se depărtă călcând apăsat.

Fire delicată, Liţă Soare se găsi într'o situaţie penibilă. Se înfrupta din dulciurile plătite de omul dela uşă, — cu însăşi prietena acestuia, care îl isgonea atât de brutal numai pentru plăcerea de-a se întreţine cu vecinul. Inghiţi anevoios ceeace i-se oprise în gât şi refuză categoric să mai mănânce. Nina îl privi batjocoritor.

— Ţi-e frică să nu-ţi pierzi silueta, domnule Soare?

— Mda... dulciurile îngraşă.

— Nu eşti încă în pericol.

— Oricum...

— Mie îmi plac grozav. Când eram mică mâncam la bomboane şi la dulceaţă de-i speriasem pe toţi. Dealtfel eram şi răsfăţată, căci altă fată nu mai aveau părinţii mei... Toţi se credeau datori să mă îndoape cu felde-fel de articole de cofetărie... Dumneata eşti de loc din Bucureşti?

— Nu... sunt din judeţul Dâmboviţa.

— Daa? Eu sânt bucureşteancă get-beget. Părinţii mei au fost oameni cu stare... Tata a fost inspector general la ministerul de interne, iar mama profesoară de limba franceză... Am avut patru fraţi. Trei au murit în războiu, iar cel care trăeşte e profesor la un liceu din Transilvania... S'a căsătorit cu o să-

soaică şi are doi copilaşi: un băeţaş şi o fetiţă...

— V'au murit trei fraţi în războiu? zise Soare cu vocea sugrumată de emoţie.

— Da, adeveri Nina, ascunzându-şi capul între mâini.

— E groaznic! — o compătimi Liţă din toată inima. Şi o mângâe uşor pe degete. Nina scremu două lacrimi şi le şterse cu toată batista.

— Ce jale trebue să fi fost pe părinţi când au primit vestea teribilă!

— O, da!... S'au îmbolnăvit amândoi. După trei ani tata a murit, lăsându-ne o pensie mizerabilă, iar mama şi-a înăbuşit durerea cum a putut, ca să îngrijească de noi... Acum patru ani s'a prăpădit şi ea...

Şi iar mai scoase câteva lacrămi. Soare îi luă mâinile în ale lui.

— E groaznic!

— Fratele îşi luase catedră şi se căsătorise, dar eu abia ieşisem dela călugăriţe... Mă gândeam, desigur, să mă înscriu la universitate... Aveam ceva economii rămase dela mama, aveam un mic apartament de închiriat, mai o brumă de pensie... Şi atunci — ah, dar nu vă mai spun! E îngrozitor!

Şi se puse să plângă deabinelea. Liţă Soare, foarte mişcat, îşi umezi şi el ochii şi-i mângâe braţul gol.

— Dacă vă face rău, nu mai continuaţi, domnişoară Nina. Vă rog! Vă implor!

— ...Şi atunci, urmă Nina sughiţând, mi-a ieşit în cale mizerabilul ăsta... şi m'a minţit că mă ia de soţie... şi m'a sedus... şi mi-a mâncat banii rămaşi dela mama, şi m'a făcut să mă cert cu fratele... şi să vând partea mea de moştenire... Şi mi l-a mâncat tot... ş'acu am ajuns să trăesc din mila lui... că leafa e mică... şi-mi mai dă el... Şi pentru asta sunt nevoită să-l suport... căci altfel nu ştiu ce m'aş face... Şi nici nu pot să scap de el... că m'ameninţă cu revolverul... Umblă cu el în servietă...

Şi se porni pe plâns cu hohote, cu suspine şi cu bâzâeli.

Liţă Soare simţi sărătură în gură, dela lacrămile care i-se scurgeau şi lui pe lângă nas, şi se şterse, în lipsă de batistă, cu dosul palmei. Apoi, extrem de emoţionat şi de indignat, sărută mâinile vecinei şi o mângâe pe păr, adresându-i cuvinte calde de îmbărbătare. Foarte sensibilă la astfel de gesturi, Nina, recunoscătoare, îşi lăsă capul pe umărul lui şi continuă să urle în surdină. Liţă o sărută pe păr, apoi pe frunte. Nina îl privi cu ochi miraţi şi dulci, mai suspină odată şi-şi apropie gura de-a lui... Liţă, ezită o clipă, apoi o strânse fericit în braţe şi o sărută lung, lung...

— Ce păcat că o fiinţă aşa de dulce ca dumneata, poate fi atât de nefericită !...

Nina îi mulţumi printr'o privire care se

forţa să nu fie ironică şi printr'un contrasărut foarte scurt.

— Ce băiat bun eşti *tu !...*

— Ce frumoasă eşti, *Ninişor !...*

— Tu eşti mai fericit, nu-i aşa ?

— In comparaţie cu *tine* — infinit mai fericit.

— ...Ţi-ajunge leafa, *Liţişor ?*

— O, da. Am leafă bunişoară, mă mai ajută — la nevoie — şi părinţii, sunt sănătos şi sper într'un viitor frumos.

— Nina îl sărută mai lung şi mai apăsat.

— Ce dulce eşti, Ninişor !

— ...In cazul ăsta, trăeşti bine... şi mai faci şi economii, nu ?

— Desigur, Ninişor.

— Vom fi prieteni, nu Liţişor ?...

— O, fără îndoială. Prietenii cei mai buni.

Nina îl apucă de gât cu amândouă mâinile şi-l sărută prelungit... Liţă îi răspunse la fel. Şi continuară aşa, pe locul neutru dintre uşi, până băgară de seamă că pathefonul nu mai cântă şi că în odaia cumnatelor e linişte şi tăcere. Işi făgăduiră în şoapte, să se revadă a doua zi, după amiază, când erau amândoi liberi ; şi se despărţiră ca la începutul unei prietenii sincere şi de lungă durată...

*

— Bau !

— A, ai şi sosit, Ninişor ?

— Bonjur, Liţişor ! Am renunţat să mai iau

masa cu „prietenul", ca să te văd pe tine c'o jumătate de ceas mai de vreme... Dar nu fii îngrijat: am mâncat acasă. Tu ai stat la masă?

— Desigur. Dar m'am gândit şi la tine...

— Prăjituri?

— Prăjituri. De data asta însă le mâncăm la mine...

— Se aprobă.

Nina aduse farfurioare şi linguriţe, dar ea nu gustă decât dintr'o savarină.

— Parcă ziceai că eşti moartă după prăjituri, îi observă Liţă Soare mirat.

— O, da. Imi plac la nebunie... Dar mai mult îmi plac buzele tale... şi ochişorii tăi... şi nasul — şi părul — şi mâinile... Sunt mult mai dulci decât păziturile...

Liţă Soare îşi şterse botul de cremă şi o sărută pe braţ. Apoi pe umăr. Urmă gâtul, urechea şi ochiul dinspre el. Nina simulă un tremur de plăcere, dar îl îndepărtă dela gură şi luă o înfăţişare tristă.

— De ce te-ai întristat, Ninişor? Te supără îndrăsneala mea?

— A, nu! Aş vrea să mă săruţi până mâine... şi până în vecii vecilor... (Aici scoase un oftat adânc.) Mă gândesc însă la viaţa asta mizerabilă... Şi la soarta mea nenorocită...

Liţă Soare îşi repetă în gând promisiunea pe care i-o făcuse seara trecută — tot în gând — că are s'o ajute cât va putea mai mult.

Nu i-se destăinui însă de teamă să n'o jignească. Totuşi îi dădu întrucâtva să înţeleagă intenţiile.

— Ce picior micuţ ai, Ninuleţ !... Numai bun pentru ciorapi de... Ce marcă porţi ?

— O, parcă-i mai aleg !... Mă mulţumesc să nu umblu cu picioarele goale... Ăştia sunt de mătase... Mi i-a luat mizerabilul ăla...

Liţă Soare o strânse de mijloc, ca şi când i-ar fi spus ; las'că de-aici înainte am să-ţi port eu de grije. Nina nu pricepu, dar îi oferi gura. La un noroc. Liţă o primi cu recunoştinţă şi o sărută cu patimă.

Apoi... cedară reciproc.

— Eşti adorabilă, Nina !

— ...Te cred.

Liţă o privi drăgostos şi-i luă mâinile în ale lui.

— Acuma să treci la tine, ca să nu ne simtă vecinele. Eu mă reped puţin în oraş. Peste un ceas sunt înapoi.

Pe lângă nasul fetei se iviră două pete gălbui, iar nările tremurară a indignare. Liţă nu observă şi o conduse drăgostos până dincolo de uşă.

— La revedere, Ninişor.

*

Liţă Soare e băiat comod şi prudent. Îi plac femeile, dar nu se expune pentru ele. De hotel, are groază ; la ele acasă nu se duce de teama unui scandal ; iar în camera lui nu

le primeşte din respect pentru proprietăreasă. Acum era fericit că i-s'a ivit un prilej întocmai după doinţa lui. Sunt vecini. Nu-i desparte decât o singură uşă. Şi cheia e la el. Pot să-şi facă vizite să nu-i simtă nici pământul. Şi are toate calităţile pe care le poate pretinde unei prietene de lungă durată. E tânără, drăguţă şi mai ales însetată după un suflet mai apropiat de al ei...

Se hotărî să ceară ceva parale părinţilor, sub un pretext oarecare, ca s'o îmbrace frumos de primăvară. Apoi, s'o ajute cu tot ce-i va prisosi din salariu. E păcat să dai peste o fiinţă care să-ţi înveselească viaţa şi să n'o reţii. Ş'apoi e tânăr. Mai are vreme şi pentru economii...

Îi cumpără o pereche de ciorapi cu baghete brodate, o cutie de pudră, un pieptene de cap şi o jumătate kilo de fructe zaharisite. Ascunse pachetele în servietă şi porni voios spre casă, făcându-şi planul cum să procedeze ca supriza să fie cât mai plăcută... Dar când intră în curte, surpriza fu pentru el... Şi încă foarte amară.

Domnişoara Nina vocifera pe sală. Înţelegându-i gura şi crezând că se ceartă cu „mizerabilul", care nu vrea probabil să accepte pasportul, Liţă Soare era gata să se înapoeze. Auzind însă şi glasul proprietăresei, bănui că vor fi numai amândouă şi se opri la intrare, ca să nu le surprindă certându-se.

— Şi dumneata eşti de vină, madam Stoenescu, ţipă domnişoara Vasilescu. Când i-ai închiriat camera, trebuia să-i pui în vedere să fie la locul lui. Şi nu era nevoie să laşi cheia în uşă...

— De, dragă fetiţo, am crezut şi eu că am de-aface cu un băiat serios...

—Un nerușinat şi un porc! Auzi dumneata să intre peste mine, fără să-şi ceară voie sau să bată măcar în uşă! Puteam să mă sperii şi să-mi vie rău. Mai ales că sufăr şi de inimă... O fi crezut că sunt d'alea... cum l-oiu vedea — gata cu picioarele în sus! La dispoziţie! Măgarul şi obraznicul! In primul moment, când l-am văzut, era să ţip să pui casa în picioare...

— Foarte bine făceai. Să se înveţe minte.

— ...Dar m'am gândit că mă fac şi eu de vorbă, te fac şi pe dumneata — şi n'am mai ţipat. Am pus mâna pe scaun. — Ce cauţi aici? — zic. — Că... — Niciun „că"! Să te întorci în odaia dumitale, că de unde nu îţi sparg capul! S'a roşit ca o paiaţă şi abia a înimerit uşa.

— Bine că măcar s'a ruşinat. Auzi îndrăzneală! Da cine credea dumnealui că eşti? Noi te ştim de fată cuminte... Ii fi având un păcat, dar îl ştii numai dumneata şi cu Dumnezeu... Dacă-i trebuie femeie, să se ducă la Crucea de Piatră, nu să se lege de fetele cinstite. Aa...

— Am să-l spui lui Fănel — când o veni, diseară.

— Ba lasă, nu-i mai face şi lui sânge rău. Mă oblig să-l iau eu niţel la zor... — Ia ascultă, domnule! Ce ideie ţi-ai făcut dumneata de casa asta? Ai crezut că la mine e bordel? Ori ce-ai crezut? Să fii la locul dumitale, că de unde nu — pe uşă afară! Găsesc eu cui să închiriez.

— Vai, madam Stoenescu, şi acu mi-se bate inima... Ia pune mâna. Mai sus niţel. Simţi cum dârdâe?

— Da cum să nu simt! Stă să iasă afară din piept... Intră în odaia dumitale şi te linişteşte. Lasă-l pe mine, că am să-i trag câteva să pomenească. A, păi nu merge aşa!...

— Eşti foarte drăguţă, madam Stoenescu.

— Sunt fiindcă o meriţi. La revedere.

— La revedere. Pa!

Alb ca varul, bietul Liţă Soare se deslipi cu greu de perete şi intră împleticindu-se. Nu ştia ce să creadă. I-a simţit proprietăreasa — şi Nina, de teamă să nu-şi piardă prietenul şi buna reputaţie, a aruncat vina pe el? Sau... N'avu curaj să-şi pună a doua ipoteză. Prea mare ar fi desamăgirea. O explicaţie e mai de preferat. Cu orice risc.

— Eşti acasă, Nina?

— ....

— Ninişor, eşti acasă?

— Ce pofteşti? Ţi-ai făcut plăcerea!...

— Dar, Nina...

— Niciun „dar"! Ai profitat de-un moment de slăbiciune, apoi m'ai dat pe uşă afară...

Ce-ţi mai păsa!

Liţă Soare înţelese aluzia şi-şi duse mâna la frunte ca să-şi alunge ameţeala. Apoi căută un plic şi vârî în el două hârtii de câte o sută de lei.

— „Vream să-ţi spun că ţi-a adus cineva un plic. Uite, ţi-l bag pe subt uşă, că nu vreau să te văd la faţă aşa supărată.

Nina deschise plicul şi scoase o exclamaţie de bucurie.

— Mersi, domnule Liţă. Eşti băiat gentil... N'ai idee, Liţişor dragă, ce strâmtorată sunt... Cu banii ăştia îmi cumpăr o pereche de ciorapi. Eşti foarte, foarte drăguţ. Deschide uşa să-ţi dau un pupi. Haide, haide, mai repede! Aha, te-ai supărat. Lasă că ne împăcăm noi...

Şi începu să cânte în mare dispoziţie.

Oh, vin să te mai strâng la sân,
Să mai trăesc un ceas păgân;
Să-ţi rup din trup, să-ţi sorb din grai,
Să facem patul iad şi rai...

Liţă Soare privi cu jale pachetele pe care le scosese din servietă, le încue apoi în şifonier şi se pregăti să plece în oraş. Dar când să deschidă uşa, îl întâmpină proprietăreasa foarte voioasă.

— A, da ce, iar pleci? Că d'abia sosişi. Tocmai vream să te poftesc la o cafea. E gata. Scoate-ţi paltonul şi vino.

Liţă Soare stătu câteva clipe la îndoială. Era sigur că-l invită să-i reproşeze... violarea domiciliului domnişoarei Vasilescu. Şi n'avea de loc gust pentru astfel de discuţii. Dar nici nu putea s'o refuze. Ar fi săvârşit un act de impoliteţă, deşi era în drept să întoarcă şi proprietăresei spatele.

Işi svârli paltonul, îşi cercetă cravata, părul — şi se duse.

— Domnu Liţă Soare. Doamna Amalia Crăceanu, cumnăţica mea.

Soare se înclină respectos în faţa unei femei ca de douăzeci şi cinci de ani, şi-i sărută uşor mâna ce i-se întinse. Doamna nu-i adresă niciun cuvânt. Ii examină dintr'o privire gulerul, cravata şi hainele, le fixă repede valoarea, apoi îl privi în ochi şi-i zâmbi amabil.

— Poftim, domnule Soare, ia loc. Dar vezi să nu te aşezi prea aproape de cumnată-mea... că e cam periculoasă.

Doamna Crăceanu râse sec, Liţă se roşi, ca de obiceiu, iar doamna Stoenescu îşi plimbă ochii dela unul la celălalt.

— Cum vă simţiţi la noi, domnule Soare? — îl întrebă în sfârşit cumnata cea tânără.

— Foarte bine...

— Nici vorbă că bine, interveni madam Stoenescu. Odaie bună are, vecină drăguţă are... Se culcă în cântece, se scoală în cântece...

— Ar fi bine să le iei cheia dela uşă, zise doamna Crăceanu, făcând cu ochiul.

Râseră amândouă. Liţă sorbi stingherit din cafea. Ii pierise teama, dar acum era curios să vadă unde vor să ajungă.

— Nu e niciun pericol, găsi cu cale cumnata cea mare. Domnişoara Nina are şi ea pe unul; domnul Soare — o fi având şi el pe vreuna... Nu zici că găsii mai adineauri, după ce ieşi în oraş, două ace de cap pe perna dumnealui?...

Cumnatele râseră din nou. Liţă Soare făcu ochii mari şi înţelese că doamnele ştiu tot ce s'a petrecut.

— Ia să lăsăm glumele, hotărî doamna Stoenescu, şi să vorbim altceva. Chiriaşii sunt stăpâni în odaia lor şi pot să facă ce poftesc. Că d'aia plătesc chirie. Nu mă interesează nici cine vine, nici cine pleacă. Aud pe câte una: nu dau voie chiriaşului să vie cu femei. Doamne fereşte! Judecată proastă. Să mai plătească bietul creştin şi la hotel! Eu nu sunt aşa. Libertate pe toată linia. Şi nici între chiriaşi nu mă bag. Facă ce-or vrea: iubească-se, certă-se, înşeală-se... Ce mă priveşte pe mine? Ai părinţi, domnule Soare?

— Da, răspunse Liţă respirând mai uşurat.

— Eşti Oltean?

— Nu. Sunt de prin părţile Târgovişteі.

— Chiar se şi cunoaşte. Că eşti om la locul dumitale. Oltenii sunt mai pişicheri.

— Ce slujbă ocupaţi ? îl interogă şi madam Crăceanu.

— Şef de birou.

— Sunteţi plătit bine ?

— ...Suficient.

— Poate mai aveţi şi ceva dela părinţi ?

— La un caz de mare nevoie — da.

— Noi suntem din Ialomiţa. Avem acolo o moşioară — atâta cât ne-a mai rămas după expropriere, şi trăim din venitul ei...

— Bărbatu-meu, zice cumnata cea mică, e inginer de mine şi acuma îşi completează studiile la Viena. Până s'o înapoia stau la sora lui. Imi trimite zece mii de lei pe lună şi mai iau ceva dobândă dela dota mea care e depusă.

— Aşa că, slavă Domnului, avem cu ce trăi. Dar am închiriat cele două odăi fiindcă ne prisoseau. Ne ajunge asta la amândouă. Vizite nu prea avem...

— Trăim ca două călugăriţe...

— Măcar de-ar fi călugăriţele ca noi !... Nu e sindrofie, nu e teatru, nu e bar. E, mai punem şi noi câteo placă la patefon, aşa ca să mai gonim urâtul...

— Şi ca să mai distrăm chiriaşii...

— Da, fiindcă s'aude prin uşi tot. Te supără, domnule Soare ?

— Dimpotrivă. Mai ales că aveţi plăci foarte variate.

— Cât pentru asta... Ia scoal, Mali, şi pune

patefonul să cânte. Că domnul Soare n'are birou după masă şi nici afaceri prin oraş. E băiat cuminte...

Doamna Crăceanu ezită o clipă, apoi se ridică alene de pe divan, fixă lung pe musafir — şi deschise patefonul.

Abia către vremea cinci putu să plece Liţă Soare.

— Să mai pofteşti pe la noi — dacă-ţi face plăcere. Oricând suntem bucuroase să schimbăm o vorbă cu un băiat aşa de cuminte...

— Şi aşa de drăguţ...

— Mai luăm câteo cafeluţă...

— Mai punem patefonul...

„Cumsecade femei", gândi Liţă după ce intră la el. „Şi modeste. Au venituri să trăiască mai larg şi totuşi se strâmtorează ca să nu risipească. Altele... s'ar lăfăi singure în toată casa, n'ar mai duce şi grija chiriaşilor".

*

Când se înapoie dela masă, găsi pe Nina cântând.

O sărutare vinovată eu n'am dat
Şi de amor încă nu m'am îmbătat...

— Te-ai distrat bine, astăzi, domnule Soare?

— Mda...

— Ţi-a plăcut madam Crăceanu?

Liţă nu răspunse la întrebare. Nina vru s'o repete dar o întrerupse „mizerabilul". Găsise uşa descuiată şi intrase fără să mai bată.

— Ai bătut la uşă, stimabile? Aşa se intră?

— Nina, te rog să nu mă superi, zise omul cât putu mai încet. Mă ţii de trei zile la uşă ca pe un caraghios... Ce înseamnă purtarea asta? Vrei, poate, să ne certăm?

— Dacă ai poftă — dece nu? La dispoziţie. Crezi cumva că am să mă prăpădesc fără tine? Şi dacă te simţi ofensat n'ai decât să pleci. O fată deşteaptă nu moare de sărăcie la douăzeci şi trei de ani...

— Nini dragă, te rog să nu mă pui în situaţie să-ţi amintesc anumite lucruri... Şi delicateţea are o limită...

Nina ridică tonul.

— Te rog să nu fii mojic!

— Nina!...

— Pleacă! Pleacă şi mă lasă în pace! Boule! Idiotule!

— Bine... plec... dar de data asta nu mă mai întorc.

— Nici nu-i nevoie.

— Aşa?!...

Liţă Soare găsi de cuviinţă să-i lase să se certe în voie, şi plecă din nou în oraş. Când se înapoie, peste două ceasuri, îi găsi cântând într'un duo adorabil... Ca să nu-i stingherească, se desbrăcă încet, fără să mai aprindă lumina şi se vârî binişor în plapomă.

Vecinii încheiară cântul printr'un sărutat lung urmat de-o duzină mai scurte şi mai clefăite.

— Acum te mai îndoeşti de dragostea mea, tăticuţule?

— O, nu, Ninişor. Te rog încă odată să mă ierţi. Te implor.

— Necredinciosule!... Gelosule!... Egoistule!... Imi pare rău că nu ţi-am prelungit concediul cu încă vreo două zile... Să te fi făcut să dormi lângă uşă...

— O...

— Ca un caţeluş vinovat. Fiindcă băgasem eu de seamă că începuseşi să te cam plictiseşti...

— Te înşeli, Ninuleţ...

— Aşa ar trebui să procedeze şi femeile măritate. Când şi când să-şi pună bărbaţii la post... Să-i vezi atunci cum le-ar cădea în genunchi.

— Jocul ar fi cam periculos...

— Mda... Adică ai fi capabil să mă înşeli, Făneluţ?

— Ce întrebare fără rost, Ninişor!

— Dragă, ţi-am spus şi altădată: fă ce vrei, numai să nu ştiu eu. Şi să ai grijă să nu mă îmbolnăveşti. Cât pentru mine — mai bine m'aş arunca sub roţile tramvaiului, ori mi-aş face de petrecanie la staţia B. M., decât să te înşel...

— Nini!

— Ştiu cât ai făcut pentru mine... şi n'aş fi capabilă să...

Fănel îi astupă gura cu un sărut de sinceră

recunoaştinţă. Dincoace Liţă îşi scoase dreapta de sub plapomă şi-şi făcu o cruce mare...

— Da nu ţi-am spus o noutate, reîncepu Nina cu un ton mai jos. Măgarul ăsta de dincolo îmi face curte...

— De asta nici nu mă îndoim, râse prietenul cu bunătate. E în firea lucrurilor ca un bărbat să curteze pe o femee, mai ales când întâmplarea face să nu-i despartă decât o uşă... care nu e nici măcar sigilată. Şi... ce ţi-a zis?

— Hm!... Aşa departe n'a mers el, fiindcă nu l-am încurajat... Banalităţi... Cât aveţi ceasul, duduie... cântaţi frumos, duduiţă... mai câte-un bonjur când ne întâlnim pe sală... Aşa se începe, nu ştii? Nu i-am răspus nimic. Nici măcar la salut. Dar dacă o mai insista, îl reped...

— Să nu-i zici nimic, Ninişor. Fă-e că n'auzi şi omul o să înţeleagă şi o să-şi caute de treabă. La salut însă trebue să-i răspunzi. Să nu confuzi prudenţa cu mojicia...

— Ce înţelept eşti tu, Fănel!.. D'aia te iubesc eu aşa de mult... Mţop!

Liţă Soare se mai închină odată, apoi îşi vârî capul în plapomă şi râse înfundat.

*

— Eşti acasă, domnule Soare?

— Da, madam Stoenescu.

— Dormi... ori ai mosafiri?

— Nici una, nici alta.

— Te pofteşte Mali la o cafea. Vii?

— Da... cum nu!

Erau ceasurile 7 şi Liţă tocmai se pregătea să se ducă la masă. Acum trebui să schimbe direcţia.

Găsi pe doamna Crăceanu lungită pe divan, cu mâna la cap.

— Sărut mâinile.

— Bonjur, domnule Soare... Te rog iartă-mă că te primesc aşa... Am o indispoziţie grozavă... Dumneata ce faci? Eşti bine?

— Slavă Domnului.

— Vecina ce-ţi face? I-a venit aseară prietenul... L-a făcut ca pe-o albie de porci. Prostul dracului! Mă mir ce mai caută la ea. Îi plăteşte chiria, ajută pe mă-sa ca să nu moară de foame, o duce în fiecare zi la restaurant, o îmbracă, o distrează — şi curviştina dracului îl face cum îi vine la gură. Şi-l înşeală oridecâteori i-se iveşte prilejul. Târfa dracului! Ce te poţi aştepta dela o fată de măcelar — chit c'ar sta 3—4 ani la călugăriţe!...

Liţă Soare tuşi a necaz şi-şi lăsă ochii să alunece dealungul corpului cumnatei d-nei Stoenescu, începând, firește, cu picioarele. Poartă ciorapi negri, o rochie de casă dintr'un voal destul de transparent, părul e blond şi neretezat, nasul mare, gura largă, frunte îngustă şi ochii verzui.

— Ah, ce junghiu am în tâmple! — se văetă tare dumneaei. Şi sub influenţa durerii îşi

sălță puțin piciorul stâng. Liță avu ocazia să-i vadă jartiera.

— Ah, se vede c'am fost curentată undeva! — se plânse Mali din nou. Și-și deschise, apoi închise brusc picioarele. Liță Soare îi zări pielea albă dintre ciorapi și chiloți, apoi însișiși chiloții de aceiași culoare ca ciorapii, și își trecu mâna, înfiorat, prin păr. Mali îi prinse mișcarea și-și dădu ochii peste cap.

Doamna Stoenescu, care se afla în bucătărie, vârî nasul prin ușă.

— A, uite c'a și venit domnu Soare. Numai o secundă și cafeaua e gata. Ce stai, soro, așa lungită? Dacă sperii băiatul?...

— Domnul Soare e băiat cuminte... Și nici tocmai așa sperios nu cred să fie...

Liță râse odată cu ele și astfel le asigură că nu-l înfricoșează poziția doamnei Crăceanu. Dimpotrivă...

— Poate vi s'a aplecat din mâncare.

— Probabil.

Și cumnata cea mică întinse mâna-i goală, albă și cam lungă, și închise ochii. Liță Soare înghiți în sec, încercă să-și astâmpere năvala sângelui și se apropie de divan. Apucă sfios mâna ce i-se oferea și dibui după gâlci...

— Văd că te pricepi, râse Mali ironic. Liță o sărută pe braț. Mali râse tare.

— Așa repede? Te credeam mai timid.

In acest moment, cumnata cea mare apăru în sfârșit cu cafeaua.

— Parcă v'auzii vorbind de Nina. O depravată. Numai cine nu-i dă parale n'o are.

— Ingrozitor! exclamă cumnata cea mică, ridicându-se în capul oaselor. Nu pot înţelege cum e capabilă o femeie să se dea pentru bani. Înţeleg o distracţie, o masă bună, un cadou... Dar bani ?!

— Ei, bine, dragă, astea care iau bani, sunt fiinţe lipsite de orice demnitate... Ordinare... Ce vrei ?

— E îngrozitor ! — se scutură din nou cumnata cea tânără. Apoi se strâmbă la ceaşcă.

— ...N'am gust de cafea deloc. Parcă ar fi mai bun un pahar de bere... Am o sete teribilă.

Liţă Soare se oferi să facă cinste, bucuros că are prilej. Doamnele nu refuzară nici măcar aşa de formă. Ba madam Crăceanu, uitând că e... „curentată", se îmbrăcă să-l însoţească la bodegă, sub pretext că pe ea o cunosc vânzătorii şi o servesc cu prospătură.

— Ajunge o sticlă, domnule Soare ?

— Aş, se poate ? Să luăm două.

— Dă trei sticle „Bragadiru", da să fie proaspătă, comandă doamna Crăceanu.

Apoi, către Soare :

— O să meargă berea... aşa goală ?

— Să luăm o gustare.

— Şuncă ? Salam ? Parizer ? Ce-ţi place ?

— ...Ce credeţi că produce mai multă sete.

Doamna Crăceanu comandă, la rând, fără

să mai ceară părerea celui care urma să plătească:

1/2 kgr. brânză albă
1/4 caşcaval moale
1/4 măsline greceşti
50 gr. sare de lămâie
50 gr. piper boabe
1 peşte afumat
1/2 kgr. untură de porc.
1/4 halva cu alune
3 lămâi
2 cutii de chibrite
1 cutie de cremă neagră
1 kgr. mere de California
1/2 zahăr cubic
1 cutie scobitori
1 pachetel de unt presat
3 perechi crenvurşti
1 bucată săpun „Chat" veritabil.

— Facem un total? — întrebă vânzătorul încurcat.

— Doar n'o să faci nouă! — îi obiectă doamna contrariată.

Liţă Soare înmărmuri o clipă, apoi scoase portmoneul şi plăti. Simţi mai mult silă decât necaz.

Se înapoiară la braţ. Doamna râzând, Liţă înghiţind la noduri. Cumnata cea mare aşează masa şi umplu paharele. Dar când le ridicară să dea cioc, îi stingheri o bătae uşoară în uşă.

Doamnele se priviră semnificativ.

— Poftim!

Un bătrânel sclivisit, îmbrăcat elegant, apăru jenat sub protecţia monoclului ce refuza să se fixeze.

— A, domnu... exclamară ambele cucoane cu o plăcere abia reţinută.

— Poate vă deranjez...

— Deloc! îl asigurară cumnatele. Domnul e chiriaşul nostru... Poftiţi, poftiţi!

După prezintările de rigoare, Liţă Soare observă că e de prisos şi găsi un pretext să se retragă. Doamnele regretară... dar nu-l reţinură.

Pe când reflecta în odaia lui calm şi surprinzător de senin, dincolo se petrecea pe propria-i cheltuială... Işi aminti că şi el mâncase cu două nopţi în urmă, o prăjitură plătită de altul, şi zâmbi acru.

In camera din stânga, domnişoara Nina cânta cu melancolie:

Sunt o fată inocentă,
Nu ştiu ce-i dragostea indecentă...

— Te-au dat afară, Liţişor dragă? îl întrebă în derâdere, când îl auzi tuşind. Vezi ce păţeşti dacă n'ai monoclu?... Ori măcar chipiu?... Cin'te-a pus, Liţişor, să te duci la curvele alea? Credeai că sunt moşierese, nu? Hahaha! Le-ai asigurat hrana măcar pe-o săptămână? Hahaha!

Râse cu atâta satisfacţie domnişoara Nina,

că bietul om se cutremură. Dar nu-i răspunse nimic. Işi îmbrăcă paltonul şi porni către cucoana Tinca, hotărît să se întoarcă la ea. Chiar de mâine. Pierde chiria pe-o jumătate de lună, dar în schimb scapă de iadul în care se găseşte. Şi nici nu e sigur c'o pierde... Cine poate şti cât l-ar mai costa încă două săptămâni de şedere în casa asta?...

* * *

Găsi pe doamna Ecaterina Neagu fără bilet în geam şi cântând ca în zilele bune... Işi închipui că s'a înapoiat „vagabondul" şi ridică din umeri.

— Bună seara, coană Tinco.

— Bună să-ţi fie inimioara, domnule Liţă. Ce bine-mi pare că te văz. Când şi când îţi mai aduci aminte şi de mine...

— Te văd veselă, coană Tincuţo...

— Sunt, domnule Liţă, că am dece. Mulţumesc lui Dumnezeu.

— S'a întors...

Madam Neagu făcu o figură tristă şi oftă uşor.

— A, da de unde! Nu s'a mai întors, domnule Liţă... cine ştie ce-o fi cu el... şi pe unde-o mai fi... Dar sunt veselă că am închiriat odaia. Chiar pe ziua de ieri s'au mutat chiriaşele. Am două feţiţe, domnule Liţă, ca două bomboane! Sunt studente. Să le mănânci cu ochii, nu alta. Şi cuminţi—Doamne, Doamne, uite că se mai găsesc şi fete la treaba lor...

Şi bune, bune, domnule Liţă, ca pâinea caldă.. Ştii, cum e jimbla când o scoţi din cuptor... Şi foarte respectoase. A, nici pe dinainte nu-mi trec. Şi mă iubesc ca pe mămiţica lor. Din *mămico* nu mă scot. Mămico în sus, mămicuţo în jos, mămico la dreapta, mămico la stânga... Ce e drept, sunt de neam bun. Una e fată de colonel, taman de pe la Fălticeni. Iar cealaltă e olteancă. Tat'su a fost preşedinte de tribunal. Acu e avocat. Dar parcă sunt surori, aşa seamănă de bine. Şi la chip şi la minte. Au să ajungă departe... Şi să vezi ce de cărţi au — te iei cu mâinile de cap! D'aia sunt ele aşa cuminţi, că dacă n'ar fi, când focului ar mai învăţa atâtea hârţoage? Să le vezi, domnule Liţă, te-amorezezi de ele..

Liţă Soare îşi aminti de fata popii—şi privi melancolic în faţa fericită a fostei gazde, dar nu vru să-i strice bucuria cu vreun cuvânt îndoelnic.

— Dar dumneata cum o mai duci, domnule Liţă? Eşti mulţumit pe unde te găseşti?

— Slavă Domnului, coană, Tincuţo! N'am să mă plâng de nimic... Toate îmi merg în plin..

— Ei, bravo! Mă bucur şi-mi pare bine. Cât nu se mai poate. Că eşti băiat bun. Chiriaş ca dumneata şi ca fetiţele astea pe care le-am dobândit eu, cine n'ar vrea să aibă. Imi pare bine, domnule Liţă.

* * *

Timp de două zile, Soare își evită toate vecinele. Și se pare că nici ele nu prea se prăpădeau de dorul lui. Iar a treia zi, împlinindu-se două săptămâni de când locuia aci, se prezintă proprietăresei.

— Madam Stoenescu, ați avut dreptate când m'ați prevenit că odaia pe care mi-ați închiriat-o e cu noroc... Duminecă mă logodesc... Iar peste două săptămâni am cununia civilă...

— Da ?!... Bravo !... Ei, ai văzut că eu nu mint ?... Felicitările mele. Să-ți ajute Dumnezeu. Acuma, nici vorbă, o să-ți trebue un apartament... Că doar n'o să stai cu nevasta într'o singură cameră ! O fi având și ea mobilă... și-ți trebue neapărat un apartament...

— Tocmai asta vream și eu să...

— Bine, domnule Soare. Să te muți sănătos. Să-ți ajute Dumnezeu în căsnicie. Și nu uita să ne inviți și pe noi la nuntă...

— Cu plăcere... Numai să veniți.

— Să ne inviți la nunta dumitale și să nu venim ? D'aș ști că mi-se trage moartea din asta și tot viu. Că ești băiat cuminte și am fost foarte mulțumită de dumneata... Da ce rău o să-i pară lui Mali când i-oiu spune !... Te felicit înc'odată și-ți urez noroc și berechet.

— Sărut mâinile...

VIII

Gânduri de primăvară

Doamnă singură închiriază, Odae mobilată şi Curată la Domn, plotoner în fundu curţii.

„Incă nu şi-a găsit *plotonerul*, gândi Liţă Soare, surâzând, şi vru să intre, aşa de curiozitate, să vadă pe doamna care ţine morţiş să aibă de chiriaş pe un astfel de gradat. Dar renunţă — ce-l privea? — şi trecu mai departe pe aceeaşi stradă Izvor.

Mai citi un bilet, mai silabisi pe altul, examină clădirile pe care erau lipite, dar nu se hotărî să intre nicăieri. Era plictisit şi nu tocmai bine fixat asupra proprietarului pe care ar dori să-l aibă. Şi nici în privinţa cartierului.

Traversă bulevardul Elisabeta şi intră în Cişmigiu. Era aproape de jumătatea lui Martie, dar soarele, ieşi cam rebegit dintr'o iarnă deosebit de grea, nu izbutise încă să scoată paltoanele de pe oameni şi să-i îmbrace în pardesie. Timpul era însă frumos, şi meşterii grădinari ai Cişmigiului lucrau de zor ca să schimbe faţa mohorîtă a parcului.

După ce făcu o scurtă mişcare pe aleiele dornice de îmbulzeala serilor de vară, Liţă Soare se aşează pe-o bancă din dreapta insulei şi reflectă îndelung asupra unor lucruri uitate şi asupra altora încă proaspete în mintea lui.

Se gândi la părinţi, pe care nu-i văzuse de trei luni, la câţiva prieteni buni răspândiţi de tirania existenţei în diferite colţuri de ţară; iar trecerea unei blonde tinere îi aminti pe o colegă de universitate care-i dăduse primii fiori de dragoste...

Apoi, veni cu gândul mai prin preajma locului. Zâmbi dulce către figura necioplită a cucoanei Tinca; se încruntă la patroana „pensiunei de primul rang" din bulevardul Maria; simţi amar sub limbă când se abătu pe la domiciliul actual; şi avu o senzaţie de greaţă şi de lene când cugetă la surprizele pe care viaţa de holtei trăitor prin casele altora, i le va mai aduce de-aci înainte...

Dar soarele de primăvară are daruri deosebite de cel de vară care moleşeşte, de cel de iarnă care enervează şi de cel de toamnă care te îndeamnă să te sinucizi pe mormântul iubitei care te-a înşelat. Razele lui nu te ard, nu te batjocoresc şi nu-ţi sugerează gânduri de moarte. Te înviorează. Se ştiu dorite şi nu dau năvală. Se apropie încet, zâmbind discret, te mângâe pe golul dintre mănuşă şi mânecă, îţi alungă pe nesimţite răceala din genunchi, apoi îţi râd în faţă şi-ţi pătrund în

suflet să-l desmoartă ca pe-un colţ de iarbă şi ca pe-un mugur de toporaş Se coboară în inimă şi-i mai adaogă câţiva cai putere, apoi îţi arată cum toată natura se preface în faţa ochilor tăi, ca o consecinţă firească a unor rândueli zăvorîte, fără să ţipe de bucurie, fără să protesteze de indignare. Nu se plânge salcia că a fost desfrunzită şi lipsită de oglinda lacului; nu se vaetă lacul de sub ea că a stat luni de zile încarcerat sub ghiaţă; nici trandafirii nu se îndârjesc să ceară socoteală grădinarilor că i-au ţinut un anotimp întreg cu şomoioage de pae pe cap şi în spate...

Te simţi atunci renăscând, uitând şi dorind... Uiţi supărările trecutului, bagatelizezi grijile prezentului şi aştepţi cu încredere ziua de mâine.

Ce importanţă are, în învălmăşagul acesta care se chiamă *viaţă*, că te-ai lovit cândva de aiurelile coanei Tinchii, de sgârcenia doamnei X. sau de şiretenia de proastă calitate întâlnită într'o casă de pe strada Izvor? Te muţi — ai uitat. Le întâlneşti, întorci capul şi treci înainte. Iar mai târziu le saluţi — poate — recunoscător pentru experienţe ce s'au dovedit a nu fi zadarnice.

Intremat sufleteşte, Liţă Soare avu o mare poftă să râdă singur de importanţa pe care, cu un ceas în urmă, o dăduse unor incidente menite doar să-i coloreze existenţa; şi se hotărî să închirieze cea dintâi cameră ce-i va

ieşi în cale. La familie, la văduvă, la babă, la domnişoară, — fără preferinţă. Nu-i place, sau nu e agreiat, stă o lună şi pleacă. Sau e tolerat o lună şi i-se dă paşaportul. Cu cât va cunoaşte lume mai multă şi obiceiuri mai variate, cu atât mai bine. Dece dar atâta sânge rău ?..

In ziua următoare însă, mai înainte de-a pleca după casă, cugetă mai rece. Nu-i rău, îşi zise, să posed o colecţie cât mai bogată de tipuri şi de moravuri, dar care e folosul imediat să-mi caut supărări cu lumânarea ? Dece să am remuşcări că am călcat în gropi când puteam foarte bine să le ocolesc ? Un necaz îl suporţi mai uşor când îţi vine din senin, decât atunci când ai imprudenţa şi naivitatea să ţi-l provoci singur.

Şi găsind că raţionamentul acesta este mai sănătos decât cel făcut în ajun, sub influenţa celor dintâi fiori de primăvară, reţinu dela „Mica Publicitate" numai două camere, amândouă la „familie liniştită" şi amândouă în prejma Cişmigiului. Intocmai după dorinţă.

IX

Actori. Un ofiţer şi-o ordonanţă. „Studentele excluse"

Strada Sfântu Constantin.

Liţă Soare cercetă clădirea de pe trotuarul opus, apoi reciti anunţul din ziar reprodus aproape indescifrabil în colţul gangului: *Cameră mobilată, la familie bună şi liniştită, pentru o persoană serioasă. Sunaţi la etajul II, apartamentul din dreapta.*

După ce examină casa pe toate laturile vizibile din locul unde se găsea, păşi în gang, apoi urcă bine impresionat de curăţénia şi de lărgimea scării.

Le etajul I se opri şi descoperi pe cele trei uşi două nume cunoscute de ziarişti şi unul străin de „mare fabricant". Ii conveni vecinătatea şi urcă la etajul al doilea. Aci, uşa dela apartamentul din dreapta deschisă. Luă aceasta ca ca un semn bun şi, înainte de-a suna, citi cărţile de vizită ale vecinilor. Două nume străine care nu-i spuneau nimic. Ridică din umeri şi vru să tragă uşa deschisă ca să

citească şi cartea de vizită a viitorului său proprietar. In acest moment însă, o voce de femeie îndrăcită izbucni înăuntru şi-i paraliză mişcarea.

— Escrocule !... Mizerabile !... Criminalule !... Mi-ai mâncat averea, mi-ai ucis părinţii, mi-ai înstrăinat rudele şi prietenii, mi-ai distrus sănătatea şi onoarea — şi cutezi încă să-ţi iei aere de stăpân ?... Tu ?... Hahaha ! Să nu crâcneşti că trag !... In genunchi, canalie !... In genunchi, că te împuşc ca pe un câine !... Aşa !... Acuma târâe-te pe pântece până la picioarele mele şi cere-mi iertare... Jos, că trag ! Aşa !... Haide, de ! Ca şarpele ! Aha, asuzi ? Invineţeşti ? Ţi-e greu ?... Ţi-e ruşine ?... Ţi-s'a trezit simţul onoarei ?... Ţie ?... Hahaha !...

In primul moment, Liţă Soare se crezu dator să intervină ca să înlăture o crimă pe care o credea inevitabilă. Şi numai datorită timidităţii lui fireşti nu dete buzna înăuntru. Mai apoi, când socoti pericolul trecut, prin supunerea soţului, o luă grăbit pe scări la vale, mulţumit că nu s'a amestecat într'o ceartă familială din care putea să iasă el cel mai păgubit. Doamne fereşte de ceasul rău !

„Teribilă femeie !", îşi zise el, aproape tare. „Dar bărbatu-său — ce tip degenerat trebue să fie dacă a adus-o pe ea în stare să-l umilească într'atâta, cu ameninţarea revolverului ! Doamne, Doamne, câte mizerii ascund aceste clădiri impunătoare, de beton şi de

marmoră!... Hm! Şi mai au nas să anunţe că sunt „familie bună şi liniştită"! Fără pic de pudoare!"

Când ajunse în gang, cercetă cutiile de scrisori ca să afle numele „nenorociţilor" de sus. Aşa, de curiozitate. Pe o cutie voluminoasă de imitaţie de aramă citi, dedesuptul cuvântului „Lettre", imprimat de fabrică:

Doamna E. Cutărescu
Societară a Teatrului Naţional
Elaj II, apart. dreapta

Liţă Soare căscă gura mare şi se lovi cu palma peste obraz. Ghici că actriţa îşi învaţă rolul şi râse singur, ca prostul. Dar înapoi nu mai urcă...

*

Aceeaşi stradă şi cam acelaşi anunţ.

— Asta e camera. Aveţi lumină electrică, sobă de teracotă, closetul şi baia alături, divanul e aproape nou — şi linişte cât poftiţi. Bărbatu-meu are slujbă, copiii sunt mari şi pleacă toţi — care la serviciu, care la şcoală. Şi liber sunteţi să primiţi orice vizite... Am două domnişoare: una de 15 şi alta de 17 ani, dar cred c'ar fi stupid să... Fetele de astăzi ştiu ele mai mult decât îşi închipuiesc părinţii...

— Ba, câteodată, mai mult decât părinţii...

— Oho, sunt şi d'alea berechet. Preţul 1400.

Mulţumit de cameră cât şi de judecata sănătoasă a proprietăresei, Liţă Soare vru să

vâre mâna după portmoneu, dar îl reţinu un sgomot urmat de răcnete şi de vaete, în odaia vecină.

— Idiotule ! Boule ! Dobitocule ! Na !

— Aoleeeu !

— Nu răcni că te schilodesc !

— Aaaau !

— O să mă bagi în puşcărie, corcitură ungurească... Na ! Na ! Na !...

— Aaaaaau !

Proprietăreasa păru foarte încurcată de această scenă neprevăzută. Dar Liţă Soare îi zâmbi liniştitor. Mai văzuse el...

— Actori, desigur.

— Da de unde !... — râse doamna încet. E un locotenent de jandarmi... c'o nefericită de ordonanţă... Peste zece zile însă se mută.

Liţă lăsă portmoneul în buzunar şi făgădui să se reîntoarcă peste zece zile...

*

Se abătu în strada Cobălcescu.

Dau o cameră cu pensiune, la două domnişoare serioase. Studentele sunt excluse.

„Biata coana Tinca !", oftă Soare sincer, — şi se opri la casa dealături.

Cameră mobilată de închiriat.

Îi plăcu biletul. Scurt şi cuprinzător. Şi-i conveni şi casa. Ar fi preferat cu etaj, dar dacă n'are, fie şi aşa. Numai să nu dea peste vreo sărăcie de văduvă.

Sfârrrrr!

O servitoare voinică, bătrână, oacheşă şi ştirbă, face doi paşi în curte, apoi se întoarce şi anunţă pe stăpânu-său. Acesta — un grăsun ca de patruzeci şi cinci de ani, — după ce află care e pricina, se scuză că închiriatul camerei nu intră în atribuţiile lui, şi chemă pe nevastă-sa.

Doamna îl examină sumar, îi zâmbi amabil şi-l pofti în fundul curţii.

— Aceasta e odaia. O mie cinci sute de lei.

— Imi place zise Liţă cu ochii pe pereţi, dar preţul e exagerat...

Doamna, care între timp îl examinase mai cu amănuntul, îi zâmbi mai larg şi râse cu ochii. Liţă, se coborî de pe pereţi şi o cercetă şi el. E mai înaltă ca soţul, subţire, şatenă şi... bine.

— Cam ce preţ v'ar conveni?

— ...Până la o mie trei sute, zise Liţă cu gând că nu i-o va da.

— Când vă mutaţi?

— Peste... chiar mâine, dacă e liberă.

— Bun. Daţi un acont şi când veniţi cu lucrurile achitaţi şi restul.

„Hm! Cameră simpatică, preţ convenabil, familie, proprietari, tocmeală scurtă, — ăsta zic şi eu că e un semn bun", gândi Liţă după ce ieşi în stradă. Şi, fără să se bucure mai mult, — era bietul om păţit — intră în cofetăria din colţ şi se cinsti c'o baclavla.

X

O soție „cinstită" care vrea cadouri, un bărbat prost și o fată precoce.

Prima zi.

— Lino, ai făcut curat în odaia *băiatului?*

— Da, da...

— Ai dat cu cârpa udă pe scânduri? Ai șters praful bine?

— Am șters.

— Bine, am să văd eu.

— Poftim.

Doamna intră în odaia închiriată, fredonând o șansonetă, și făcu un control amănunțit. Săltă colțurile unicei velințe de jos, dădu cu degetul pe capul patului, pe sobă și pe scaune, așeză mai bine cuvertura de pe pat, examină dela distanță poziția micului tablou de pe perete, își arătă dințișorii în fața fotografiei chiriașului, pe care o șterse cu propria-i batistă și făcu ordine pe masă.

Liță Soare are șase cărți — mari și late: *Crimă și pedeapsă* de Dostoiewsky, *Poezii* de Eminescu, *Fleurs du mal* ale lui Baudelaire,

Timothei Mucenicul de Pătrăşcanu, *Ciocoi vechi şi noui* de Filimon şi *Planul Capitalei*, procurat de curând — şi mult mai uzat decât celelalte...

Doamna le răsfoi fără interes, le şterse de praf şi le aşeză frumos într'un colţ al mesei. Fixă călimara — proprietatea casei — la mijloc, puse tocul cât mai la îndemână, potrivi scaunul, îşi mai sclipi ochii la fotografie — şi ieşi fluerând un tango la modă.

— A doua zi.

— Lino!

— Poftim.

— Ce zici de domul Soare: îţi place?

— Păi ce mie vrei să-mi placă?... Ei, Doamne fereşte!

Doamna râde cu haz.

— E băiat drăguţ, nu?

— E, parcă dumneata ai vrea să fie urît!...

Doamna râse şi mai cu haz, apoi plecă să inspecteze odaia fredonând o romanţă dintr'un film vorbitor.

Ziua a treia.

Domnişoara Cocuţa, unica odraslă a proprietarilor, elevă în clasa III-a de liceu, mută mescioara ei din grădiniţă, într'un loc de unde să poată vedea fereastra chiriaşului şi să fie observată de el, apoi se apucă, foarte puţin atentă, să-şi prepare lecţiile. Ochii mici şi

de-o şiretenie de adolescentă, sunt gata să observe tot fără să-şi ridice pleoapele.

Ziua a patra.

Doamna proprietăreasă, care văzuse în fiecare zi pe nou-i chiriaş, dar se ferise să fie văzută de el, îi pândi întoarcerea şi-şi făcu drum spre bucătărie. Soare o salută cuviincios.

— A, bonjur, domnule Soare! Cum vi-se pare la noi?

— Foarte bine.

Şi repetând salutul, roşu de timiditate, îşi văzu de drum.

Ziua a cincea.

Domnişoara Cocuţa ia ceaiul în bucătărie, gata de şcoală.

Liţă Soare pleacă la birou.

— Drăguţ băiat! exclamă bucătăreasa, făcând o strâmbătură caraghioasă. Fata râse discret, apoi repede o fulgeră c'o privire furioasă.

— Te rog! Nu-ţi permit să-mi vorbeşti de bărbaţi!

Şi făcând pe supărata, lăsă ceaiul pe jumătate şi plecă repede. Bătrâna servitoare, care o crescuse din leagăn, ca şi pe mama ei, îşi puse mâinile în şolduri, clătină din cap şi se uită lung după ea.

— Ioaite-te frate!... Nu-mi permite! Hm,

parcă n'ar fi făcută de mă-sa... Ehe! Ce-o să iasă şi din tine!... Te văz eu!...

Cocuţa ajunse pe Liţă la tramvai. Aveau, până la un punct, acelaşi drum. Se urcă după el şi se aşeză pe scaunul de vis-à-vis. Dar Soare nu-i remarcă prezenţa.

Ziua a şasea.

Domnul e inspector la drumul de fier şi a plecat în provincie pentru 2—3 zile.

Doamna se scoală şi mai târziu ca de obiceiu. Işi face bae, îşi cercetează buzele, se pudrează, se parfumează, îşi strânge părul într'o băsmăluţă de mătase, îşi aruncă un pardesiu pe umeri şi scoate capul pe fereastră.

— Lino!

— Aici sunt.

— Ai aranjat odaia băiatului?

— Doar nu era s'o las aşa... până la 1!

Doamna schiţă o strâmbătură în direcţia bucătăresei apoi trecu în odaia chiriaşului. Era ceasul unu şi zece minute. După ce inspectă foarte sumar patul şi masa, se aşeză pe scaun şi deschise, la întâmplare, pe Eminescu. Citi, fără interes, câteva strofe răzleţe, apoi se uită la ceas şi pe fereastră... Deschise pe Baudelaire şi rosti tare primul vers dintr'un sonet. Fu întreruptă de Cocuţa care intrase uşor ca o pisică vânătoare.

— Mamă, mi-e foame...

— Mie încă nu. Spune-i Linii să-ţi dea să mănânci.

Fata o privi cu duşmănie şi ieşi îmbufnată.

Doamna îşi mai aruncă ochii la ceas şi pe fereastră, apoi deschise „Planul Capitalei". Intoarse câteva file şi cercetă din nou orologiul dela mână: 2 fix. Vru să se ridice, înciudată, dar un sgomot de paşi bărbăteşti o reaşeză pe scaun.

Venea „băiatu".

Aruncă repede „Planul Capitalei" şi deschise iarăşi „Fleurs du mal". Recită tare, emoţionată:

Rappelez-vous l'objet que nous vîmes, mon âme,
Ce beau matin d'été si doux:
Au détour d'un sentier une charogne infâme
Sur un lit semé de cailloux,
Les jambes en l'air, comme une femme lubrique,
Brûlante et suant les poisons,
Ouvrait d'une façon nonchalante et cynique
Son ventre plein d'exhalaisons...

In primul moment, Liţă avu impresia că aude vocea Ninei — şi vru să fugă. Dar după ce mai ascultă câteva clipe, îi pieri bănuiala şi deschise încet şi emoţionat.

— A!...

— Ah!... Bonjur, domnule Soare!... Iartă-mă, te rog... că mă găseşti în camera dumitale... Uite... venisem un pic ca să văd dacă servitoarea a şters praful... şi mă reţinu Bau-

delaire... Vai, ce versuri frumoase! Nu-l mai citisem de mult...

— Mă rog, sunteţi în casa dumneavoastră... şi puteţi intra oricând voiţi, îndrăzni Liţă după ce-i sărută mâna.

— O, nu, nu! Odată ce am închiriat nu mai sunt atât de stăpână. Am numai datorii; drepturile sunt rezervate chiriaşului... Eu, pot să intru odată pe zi, în urma servitoarei; dar dumneata care plăteşti ai dreptul s'o foloseşti în toată libertatea...

Liţă Soare se roşi tot.

— O...

Doamna râse sarcastic.

— Adevărat! Dumneata eşti un băiat foarte cuminte...

Liţă îi privi dinţii — perle veritabile, — îi ascultă râsul sglobiu şi simţi cald în spate...

— Ce vârstă ai, domnule Soare?

— Am împlinit douăzeci şi şase...

— Vai, ce tânăr! Eu sunt deja babă pe lângă dumneata...

— A, nu...

— De ce nu, când am fată de paisprezece ani? Nu-i vorbă că m'am măritat tânără... La optsprezece ani eram mamă...

— O...

— Mă duc că mor de foame. La revedre— şi nu uita ce ţi-am spus: eşti absolut liber în camera dumitate... Ar fi şi păcat să te pun la interdicţie... De... când ai douăzeci şi şase de

ani... şi te găseşti în plină primăvară...

Şi râse ca o furtună.

Râse şi Liţă Soare.

— Ah, uitasem. După masă ce faci?

— Stau pe-acasă... Mai citesc, mai...

— Eu mă plictisesc de moarte... Bărbatu-meu a plecat tocmai spre Satu-Mare, Cocuţa se duce la profesoara de pian şi apoi la coafeur... Rămân singură, singură... N'am deloc gust să ies. O să-mi permit o vizită la dumneata... Mai citim ceva din Baudelaire... Ori nu mă primeşti?

Liţă Soare păru foarte încurcat. Doamna râse cu lacrimi.

— Ei, lasă, lasă, n'ai nicio teamă... La revedere.

*

„Imi pare c'am dat şi aici peste un drac", zise Liţă, tare, după ce se desmeteci din ameţeala în care-l lăsase proprietăreasa şi parfumul ei. Şi vru să plece în oraş. Dar rămase... Mai dete un ocol odăii, mai dete două şi iar vru să iasă. Şi iar rămase. Se rezemă de fereastră şi cântări lucrurile. Dacă pleacă, săvârşeşte o impoliteţă care-i face aci situaţia imposibilă; dacă rămâne, săvârşeşte — ce anume? Un păcat?... O crimă?... O simplă şi inofensivă acceptare a inevitabilului?...

Tinca era liberă, Nina — amantă, Mali — cine ştie ce-o mai fi fost şi cu ea; dar acum se află în faţa unei femei căsătorite. Are

bărbat. L-a văzut cu ochii lui şi a vorbit cu el. Are o copilă în vârstă să priceapă tot. Are o servitoare care nu e nici surdă, nici oarbă... Are... are nişte ochi ca mura de negri... Şi nişte dinţi ca mărgeanul... Şi gropiţe în amândoi obraji...

Liţă oftă fluerând şi-şi şterse sudoarea care-l năpădise pe ceafa şi pe frunte. Apoi îşi luă pălăria şi ieşi... în antreu. Aci se răsgândi din nou şi se înapoie revoltat pe sine însuşi.

„Ce atâtea scrupule, în anul 1931!... Prea sunt şi eu dela 48!... De ce n'aş profita când mi-se oferă un prilej aşa de rar? E tânără, e frumoasă, nu-mi pretinde s'o duc la teatru şi pe la baruri, nici s'o îmbrac şi nici n'o să ţipe dacă nu-i strecor imediat ceva în poşetă... Ce mă priveşte dacă bărbat'su e idiot şi-şi aduce un tânăr în casă, pentru 1300 de lei pe lună? Să aibă el, într'adevăr, nevoie de această sumă ca să nu moară de foame?... Inginer?... Inspector la Căile Ferate?... Proprietar?... Cine ştie ce se mai ascunde şi aici?... E posibil să-şi fi acordat reciproc libertate — şi atunci de ce să fug de chilipir?..."

Apoi judecă mai rece.

„Dar dacă n'are intenţiile pe care i-le atribui? Pentru ce atâta iritare gratuită?"

Când îşi aminti însă unele gesturi foarte îndrăzneţe, înlătură această ipoteză şi se hotărî să-i facă o morală straşnică. In termeni

subţiri dar cu atât mai tăioşi. S'o privească drept în ochi, lung şi sever şi să-i zică: — Ia ascultă, doamnă...

— E voie?

— Da da... Poftiţi!

Şi ca să-i iasă mai repede în întâmpinare, Liţă răsturnă scaunul pe care o judecase şi era cât pe-aci să cadă şi el. Doamna râse satisfăcută şi aşteptă în uşă, până să facă rânduială.

Soare ridică scaunul, îşi drese părul-i răscolit şi o invită din nou.

Doamna şi-a rezemat o mână de tocul uşii şi râde. Poartă o rochie de catifea neagră cu flori, gâtu-i alb şi rotund e încins cu un şirag de mărgele de cristal, părul-i scurt, negru şi creţ e îngăduit să-şi răznească o şuviţă pe-un colţ de frunte, iar ochii-i mici şi înspăimântător de negri s'au apropiat de rădăcina nasului şi privesc ironic şi dornici totodată.

— Poftiţi... că se răceşte casa, insistă Soare, mulţumit că găsise acest argument. Doamna se supuse râzând şi-i întinse mâna.

— Bonjur!

Liţă îi sărută uşor vârful degetelor şi apoi, apăsat, dosul palmei... Doamna îşi retrase mâna cu un uşor protest, luă de pe masă „Crimă şi Pedeapsă" şi se aşeză pe canapea.

— N'aţi citit încă această capodoperă a literaturii universale? — o întrebă Soare cu un aer de caraghioasă pedanterie.

— O, ba da! încă din scoală. M'a impre-

sionat mult — atunci. Astăzi cred că n'aş mai putea să citesc nimic de acest Dostoewschi. Am auzit că ar fi fost epileptic, şi când mă gândesc că va fi avut accese chiar în timpul scrisului, mă ia groaza... Bruh !

— Bine, dar acesta nu e motiv serios să boicotaţi pe un scriitor atât de celebru. Şi apoi, când citeşti o carte bună, eşti aşa de prins în angrenajul acţiunii că uiţi cu totul pe autor.

— Tot îţi mai aminteşti şi de el, mai ales dacă are numele imprimat pe fiecare pagină. Citiţi mult, domnule Soare ?

— Citesc... adică citeam, se roşi Liţă Soare. De vreo trei luni încoace însă... am fost foarte ocupat şi n'am mai citit decât ziare. Dealtfel cărţile le-am lăsat acasă. Şi pe cele literare şi pe cele de specialitatea mea.

— A, aveţi o specialitate ?

— ...Mda. Am studiat chimia industrială...

— ...Ca să luaţi un post de şef de birou în ministerul cultelor, — râse doamna cu poftă.

— Nu mă simt chiar aşa străin nici de Culte. Am învăţat seminarul...

— Aha ! — făcu doamna lămurită. D'aia sunteţi aşa timid... Dar cum se face că n'aveţi pe masă nici Biblia şi nici vreun tratat de chimie ?...

— Iubesc mai mult literatura...

— Ciudat ! Ai făcut seminarul teologic, ai studiat chimia şi citeşti versuri... Şi ale cui ?

Ale lui Baudelaire!... Nu-l pot suferi. E imoral. Absolut! Nu ştiţi c'a fost şi condamnat?

— A, îmi daţi voie...

— Şi cum se explică faptul că în răstimpul de când aţi absolvit seminarul şi până azi nu v'aţi pierdut încă timiditatea de viitor popă?.. Mai ales că viaţa de student e liberă şi trebue să fie plină...

— Nu e chiar timiditate, protestă Liţă râzând, ci urmele unei educaţii speciale primite în anii când se formează caracterul...

— Aha!... Vasăzică au rămas numai urmele, râse doamna batjocoritor. E speranţă să dispară şi ele...

— Nu prea cred...

— Ştii să dansezi?

Şi fără să mai aştepte răspunsul, doamna începu să se legene pe pat şi să fluere un vals de Chopin, cu ochii pe trei sferturi închişi. Liţă Soare îşi strânse dinţii ca să nu clănţăne şi mâinile ca să nu tremure. Inghiţi un nod teribil şi căută să se ţină în rezervă. Ceea ce nu-l împiedecă să scape un cuvânt de sinceră admiraţie.

— Ce delicioasă sunteţi, doamnă!

— Parol? — făcu doamna, mirată. Şi râse cu capul pe spate. Liţă Soare avu un şoc de memorie şi o eclipsă de voinţă. Se pomeni deodată cu gura lipită de ispititoarele buze ale proprietăresei... Un sărut scurt dar bun.

— A! făcu doamna fals surprinsă. D'ăştia

îmi eşti, Domnule Timid?... Se cunoaşte că încă nu ţi-ai pierdut sfioşenia de popă... Păi aşa se procedează?... să sări dintr'odată — ţop în gură?... O femeie se sărută întâi în vârful degetelor, apoi în dosul şi în podul palmei, pe antebraţ, pe braţ, pe umăr, pe gât, apoi pe ureche — după ce i-ai şoptit o vorbă dulce, treci la frunte, la ochi — şi numai după aceea dai asaltul suprem...

— Scuzaţi! — se rugă Liţă, devenind, ca prin minune, şiret, — şi daţi-mi voie să-mi repar greşala...

O sărută pe umăr, apoi pe braţ, pe cot...

— Nu aşa, omule! — se răsti proprietăreasa svâcnind din picioare. Ia-o dela degete.

Liţă Soare se aşeză lângă ea şi vru să execute ordinul. I-se păru însă de prisos să reînceapă bombardamentul după ce s'a urcat pe redută, — şi apucând-o de mijloc îşi lipi din nou şi cu gând rău, gura de rujul domniei sale. Doamna nu încercă nicio împotrivire. Văzând-o aşa moale, Liţă o ridică de pe canapea şi o aşeză în pat. Doamna protestă cu gesturi provocătoare şi cu ochii închişi. Liţă o strânse c'o mână la piept, iar cu cealaltă îi scoase pantofii.

— Stai să-ţi spui ţeva la uleche, gemu doamna copilărindu-şi limba. Dacă fetiţa îţi ţedează... ţe cadou îi faţi?

Liţă Soare crezu că visează, şi vru să

treacă mai departe. Doamna îi trimise un ghiont în burtă.

— N'auzi ţe zic eu? Dacă mămica îţi ţedează, ţe cadou îi faţi?

Liţă Soare avu senzaţia unei lovituri în creştetul capului. Se opri brusc şi o întrebă din cale afară de surprins.

— Despre ce cadou e vorba?

— Ai şi nu fii dobitoc mic! — se schimonosi proprietăreasa, înfăşurându-i mâinile de după gât.

— Mă speriasem! răsuflă Liţă uşurat. Şi o sărută pe ochi. Doamna îl sgâlţâi de nas.

— Dă ţe te-ai spăliat? Ai? Fiindcă am zis de cadou? Păi tlebue să-mi faci un cadou... că altfel nu viau... lacă aşa.

Liţă Soare îşi înfrână simţurile şi se ridică în picioare. Nici o femeie nu-i vorbise încă în limba asta. Nici chiar o stricată ca Nina.

— Doamnă, iertaţi-mă... Nu vă înţeleg... Nu cred să fiţi bogată, dar mai bine decât mine tot staţi... Cum puteţi dar să-mi pretindeţi...

— ...Să vă plătesc? — îl completă proprietăreasa râzând răutăcios. Apoi se ridică şi-l trase de ureche.

— Se cunoaşte că eşti analfabet în chestiuni de-astea... Dacă n'ar fi aşa, ar trebui să te oblig să-mi dai satisfacţie... Nu-i permis unui bărbat să jignească aşa uşor o femeie... Dar nu-i vorba de plată, dragul meu!

N'am ajuns încă să mă vând... Dar nici aşa numai de gust nu pot să mă dau unui bărbat... Dealtfel, te rog să mă crezi că n'aş simţi absolut nicio plăcere...

— Şi când îţi face un... „cadou" ?...

— O, atunci e altceva...

— Chiar dacă bărbatul e bătrân sau slut ?...

— Te rog să nu mă jigneşti a doua oară ! Trebue să existe la mijloc şi un oarecare sentiment...

— Şi sentiment şi cadou...

— O, când sunt amândouă, e un deliciu...

Aci, doamna închise ochii şi strânse din dinţi.

— Iar când e numai sentimentul ?

Doamna sbârci din nas.

— ...Iţi face plăcere să schimbi un salut, o vorbă...

— Totuşi eu am cunoscut femei care mi-ar fi întors spatele dacă aş fi încercat să fac măcar o aluzie vagă la un cadou oarecare...

— Pentru o simplă „aluzie" — şi aceea „vagă", da, te cred... Dar dacă în loc de aluzie le-ai fi făcut o... surpriză, fii sigur că nu s'ar fi supărat.

— Mi-se pare extraordinar ceeace aud. Dumneata ai... o meteahnă, ca să zic aşa, şi o generalizezi fără să te gândeşti că-ţi degradezi atâtea semene care au alte concepţii despre o prietenie cu un bărbat care le place...

— Nu-i adevărat ! protestă doamna. Nu

există femeie care să se dea degeaba. Miliardară să fie şi tot se bucură când amantul îi dă o bijuterie, chit că peste un ceas o va arunca într'un sipet ca să n'o mai revadă niciodată. Dacă aş cunoaşte vreuna, aşa cum crezi dumneata, aş dispreţui-o!

Liţă Soare îi admiră sinceritatea. O calitate care, totuşi, o punea în rândul celor ce pândesc pe la colţuri rău famate: „Bine merg, dar..." Ba încă şi mai jos decât multe din nenorocitele astea. Căci şi ele, cu toată mocirla în care se află, ezită să-şi spună gândul întreg.

Işi slăbi indignarea şi o privi c'un sentiment mai nelămurit.

— Bine, dar eu nu dispun să fac cadouri unei femei ca dumneata... Pe-o colegă de birou o duc la restaurant sau la cinematograf, unei studente îi dăruesc romanul cel mai proaspăt, unei eleve de liceu îi ofer o prăjitură sau un scaun în Cişmigiu, unei midinete îi dau o pereche de ciorapi de aţă...

— Şi a doua oară le mai întâlneşti?..

— ...

— Ei, vezi că am dreptate? Eu, cel puţin am fost sinceră şi am spus drept.

Aci, doamna se ridică de pe pat, îl apucă de bărbie şi-l sărută din vârful buzelor.

— Te-ai speriat degeaba... Nu-ţi pretind eu ceeace nu poţi să-mi dai... Dar ceva tot trebue... Altfel nu simt nicio plăcere... Eşti băiat

tânăr, drăguț, cuviincios, curat la suflet... Însăși timiditatea ta e o calitate pe care o femeie inteligentă n'o ignorează... Și am avea posibilitatea să ne întâlnim oricând voim... Fetița pleacă la școală, iar bărbatu-meu e mai mult pe drum decât acasă...

— Ah, da! făcu Liță ca deșteptat dintr'un vis. Uitasem... Dumneata ai bărbat... Cum poți să-l înșeli?... Nu e nici bătrân, nici urît și nici om rău nu arată a fi...

Doamna îl lovi cu vârful degetelor peste obraz.

— Bărbatu-meu ?... să nu-ți închipui că dacă o femeie are un bărbat nu-i lipsește nimic. Cu leafa pe care o primește soțul meu nu trăim chiar așa din belșug, cum poate bănuești dumneata... Dacă pot să-l mai scutesc și eu de câte ceva, de ce n'aș face-o ?

— Și dacă bănuește...

— Nicio teamă. Are în mine o încredere oarbă... Dealtfel... nu-ți închipui că sunt o depravată. Ești primul bărbat pe care-l vizitez în odaia lui...

— Nu cred...

— Ai dreptate. Prea am dat năvală peste dumneata. Așa sunt eu... Nu pot să-mi ascund multă vreme un sentiment...

— Dar poți să-l cântărești...

— Hai și nu fii răutăcios! Parcă îți pretind imposibilul ? Sau nu știu ce slujbă ai și ce leafă primești ? E, acolo câte ceva... Măcar

aşa ca să nu-mi înşel bărbatul degeaba... Azi îmi cumperi o jumătate de duzină de ciorapi, peste vreo două săptămâni îmi iei o poşetă, apoi o pălărioară, o pereche de pantofi... Mai puţin decât te-ar costa o femeie liberă... Imi eşti drag şi aşa, dar atunci plăcerea s'ar îndoi...

Şi iar îl sărută cu vârful buzelor.

Liţă Soare o privi lung şi nehotărît. Ii plăcea. Avea nevoie de-o legătură şi prefera una cu care să nu se afişeze. Era cazul. Pretenţiile ei poate că n'ar fi depăşit articolul „Femei" din bugetul unui tânăr cu situaţia lui. Dar... e măritată. Şi locuesc în aceeaşi casă. Va întâlni pe bărbatul ei şi nu va cuteza să-l privească în ochi... Va simţi servitoarea... Va bănui fata... O, fata!... Se pare că şi pe ea o interesează persoana lui... Nu şi-a arătat ochii, dar i-a citit în faţă. Şi în definitiv, de ce i-a cerut înainte, ca o prostituată păcălită de vreun derbedeu?... Dar dacă...

— Vă înşală bărbatul?...

— O, nu. Sunt sigură că nici în gând un mă schimbă. Ne-am luat din dragoste...

Liţă Soare îşi desfăcu politicos mâinile din ale ei, hotărît s'o refuze net şi să-şi anunţe plecarea. Dar când deschise gura grăi altceva.

— Daţi-mi voie să mă mai gândesc...

— Bine. La revedere. Pa!

Şi se bucură că n'a fost mai brutal. Cine

ştie ce exemplare îi va mai descoperi viaţa, de aci încolo ?...

Ziua a şaptea.

— Lino !

— Eu sânt.

— Ce faci acolo ?

— Fac eu ceva, că degeaba nu stau.

— Prostănacul ăla a venit ?

— Care prostănac ?

— Idiotu-ăsta de chiriaş.

„Aha !... Nu mai e *băiat !*" — murmură bătrâna mulţumită.

— E aci.

— Eu mă duc la croitoreasă.

— Mda, da...

— Dacă se întâmplă să întârziez, să dai Cocuţii să mănânce.

— Bine, bine.

După ce lăsă să se scurgă timpul necesar ca mama ei să ia tramvaiul şi chiar să ajungă pe la jumătatea drumului, Cocuţa privi discret spre fereastra chiriaşului, apoi se strâmbă la caet, lăsă tocul din mână ca pe un obiect de mai puţină cinste şi intră în casă. Merse drept la oglindă. Işi drese părul, îşi îndreptă mărţişorul în formă de inimă, îşi netezi guleru-i alb dela rochiţa-uniformă, şi cu greu scăpă de ispita arsenalului de înfrumuseţare al mamei sale. Cu puţină colonie însă tot se stropi. Apoi, după ce făcu exerciţii

de râs — râs de fată ruşinoasă — în faţa oglinzii, străbătu sufrageria, îşi duse mâna la inimă şi ciocăni uşor în uşa chiriaşului.

— Cine-i ?

— Eu... Cocuţa.

— ?! ?! ?!...

— Domnule Soare... vreau să vă rog să-mi împrumutaţi o carte frumoasă... că am auzit pe mămiţa că aveţi...

„Haiti" făcu Liţă Soare. „Acum am de-aface cu fiică-sa..."

— Mda... am vreo două... dar nu sunt pentru dumneata...

— Sunt prea grele ? ...Ori prea *uşoare ?*

— Una e de... alta de... Mă rog, dacă doreşti să ţi-le arăt...

Şi, vrând-nevrând, se ridică să-i deschidă uşa. Dar Cocuţa îi uşură sarcina căci se grăbi să intre singură.

Ii întinse mâna-i plină şi ageră.

— Bonjur !

— Bonjuuur...

— Spuneţi că...

— Da... Imi pare rău că n'am ceva... aşa pentru dumneata.

Cocuţa se roşi ca un băţ de chibrit, îşi lăsă ochii în jos şi dădu voie unei jumătăţi de buză să-şi arate indignarea. Liţă îşi văzu greşala şi se grăbi s'o repare.

— Adică da... dumneata nu mai eşti un copil... Eşti, de-acu, domnişoară...

Cocuța râse satisfăcută, arătându-și gropițele moștenite dela mamă-sa.

— Am pe Dostoewschi, pe Baudelaire, pe Filimon, pe Eminescu... Sunt sigur că preferați versuri...

— ...N'aș putea zice că-mi displac. Dar pe Eminescu îl știu aproape pe dinafară... Aș vrea ceva de Pitigrilli dacă aveți.

Liță Soare holbă ochii, căscă gura, speriat apoi își vârî mâinile în buzunarele pantalonilor și râse tare. Fata îl privi ironic. Apoi râse și ea.

— Bine, dar acest Pitigrilli... Am auzit că...

— Ce vă prinde mirarea? Am citit deja două din operele lui! „Cocaina" am furat-o dela mama, iar „Fecioara de 18 carate", mi-a împrumutat-o o colegă de clasă...

Liță Soare o examină mai atent. Ochii verzi, șireți și neobișnuit de limpezi — cui or fi semănând?... Obrajii plini și rumeni, buzele cărnoase, nasul cârn și la corp foarte desvoltată pentru vârsta ei. Avea dela mamă-sa numai râsul și gropițele din obraji, iar dela tată-său, parcă nimic...

— Mă scuzi mata, dar n'am cărți de Pitigrilli...

— Mă mir...

— Să nu te miri deloc. Eu nu mă țin la curent cu nicio modă. Sunt cărpănos și retrograd...

— Și totuși sunteți elegant și cultivat...

— Iată două lucruri asupra cărora dumneata încă nu le poţi pronunţa cu destulă competenţă.

Cocuţa roşi toată şi-şi tremură nările revoltate. Simţi că prezenţa ei nu e pe placul chiriaşului „retrograd", mai ales că nu-i oferise un scaun, şi lăsă ochii în jos.

— Imi pare că v'am deranjat...

— ...M'ai găsit în situaţia de-a nu-ţi putea oferi o carte la modă... Vezi? Eu am rămas la Dostoewschi şi la Filimon...

— Bonjur!...

— La revedere!

Cum ieşi din casă, Cocuţa se duse drept la bucătărie. Lina isprăvise cu vasele şi trăgea dintr'o ţigară.

— Ah, nu pot să-l sufăr pe-încrezutul ăsta!

— Pe care încrezut, dragă?

— Pe dugosul ăsta de chiriaş. Ah, ce mutră antipatică!

Slujnica holbă ochii şi râse cu ţigara lipită de buza de jos.

— Ce vorbă e asta?

— Cum ce vorbă e asta? Păi nu-l vezi cum trece ţeapăn şi cu ochi pe nas? Mă mir cum deschide gura să zică „bună ziua!"

Lina aruncă mucul, îl strivi sub papuc şi-şi puse mâinile în şolduri. Cam mirosise pricina.

— Ia, te tog! Nu-ţi permit să-mi vorbeşti

de bărbaţi !... Fă bine şi treci la lecţii ! Haide, haide ! Nici caşul dela gură nu ţi-a căzut...

Apoi, încet:

„Hm ! Neam iute, al dracului !... Aşa a fost bunică-sa, aşa e mă-sa... şi tot la fel o să fie şi ea... Parcă o să fie mai brează ? Semeni cicoare şi iese păpădie ? Da de unde ?..."

După plecarea Cucuţei, Soare privi trist la geamantan... Când va împlini luna va trebui să-l deranjeze din nou... Fără nici-o îndoială. Dar până atunci mai sunt trei săptămâni... Ce se va mai întâmpla, în acest timp, între el şi proprietăreasă ? Intre el şi fiica acesteia ?...

Se rezemă de sobă şi reflectă îndelung asupra situaţiei în care îl pusese încă odată — firea lui prea scrupuloasă. Se făcu prost, dobitoc, mămăligă moale — şi se izbi cu capul de teracotă. Mama îi pretindea ciorapi, pantofi ; iar fata s'ar fi mulţumit cu un roman excitant... Altul, în locul lui, n'ar fi stat prea mult la gânduri.

Se întrebă dacă cele două femei se vor împăca să aibă în casa lor un dobitoc — şi-şi răspunse negativ. Mai ales că le refuzase într'un chip foarte puţin dătător de speranţe. Nu trebuia să-i spună proprietăresei : „să mă mai gândesc", parcă ar fi fost călugăr ! — ci să fi sărutat-o cu patimă şi să-i fi repetat până la uşă : „Bine, bine, am să fac tot posibilul, chiar dacă ar trebui să mă împrumut". Iar pe fată, să fi luat-o cu vârful degetelor

de bărbie, să-i fi mângâiat părul, să-i fi lăudat gusturile literare, care în definitiv sunt ale epocei, şi să fi trimis-o la lecţii fără să-i arate uşa. Dar aşa? S'a purtat ca un puritan caraghios.

Işi privi din nou geamantanul şi se scărpină scârbit după ureche. I-se făcuse lehamite de atâta tevatură după casă... Iar „Mica Publicitate", iar bilete „De închiriat", iar sonerii, iar discuţii, tocmeli, iar cunoştinţă cu alţi oameni, cu alte moravuri. Aci era bine. Dar, din nenorocire, nu poate să rămâie decât împrietenindu-se şi cu mama şi cu fiica... Numai cu una e în zadar... Ba chiar mai rău... Iar cu amândouă...

I-se sbârli părul numai punându-şi această alternativă! Dar i se sbârli şi mai rău când se gândi că până la mutare va fi silit să-şi petreacă timpul iarăşi mai mult în oraş...

„Ufff".

Se îmbrăcă şi plecă. Bucătăreasa, ca niciodată, îl salută, zâmbind prosteşte, din pragul bucătăriei.

— Bună ziua, domnule Soare!

— Bună ziua...

— Aţi plecat la plimbare?

— Mda... mai ies puţin.

— Foarte bine! Vremea e frumoasă, tânăr şi frumos sunteţi...

Cocuţa care „citea" în grădiniţă, îşi retrase coada ochiului, îşi întunecă fruntea şi

își vârî nasul într'un „Atlas" uriaș. Liță, constată astfel că e mai supărată de cum bănuise. Ridică din umeri și nu se mai osteni s'o salute.

*

In drum spre Cișmigiu-i favorit, întâlni pe o tânără... „ușoară", și imediat îi veni o idee pe care o socoti salvatoare. Își închipui bietul om că dacă îl vor vedea proprietăresele venind cu femei, or să-l creadă — ori încurcat cu vreuna, ori bolnav, și-i vor da bună pace.

— Aștepți pe cineva?

— Nu...

— Hai cu mine.

Când îl văzu întorcându-se însoțit de-o femeie, Lina își puse mâinile în șolduri, ridică nasul în tavanul bucătăriei și-l felicită aproape tare:

„Bravo, domnule Soare! Parcă făcuși pe gândul meu. Ahaha!..."

Dar Cocuța răsturnă sticla cu cerneală și veni vânătă, în bucătărie.

— Să-i fie rușine obrazului! — țipă ea, bătând din picior. Bucătăreasa o privi o clipă satisfăcută, apoi o luă cu zorul.

— Haide, haide!

— Porcul...

— La lecție, la lecție! Haidee! O să te spui lui domnu.

Cocuța ieși bâzâind.

— Parcă eu sunt mică... să nu știu...

— Ce ştii tu?... Auzi, auzi!... Nici nu i-a căzut caşul dela gură — şi ştie ea!...

Apoi, în surdină:

„Neam al dracului! Asta ştie tot... Da ce crezi? Oho!..."

Soseşte proprietăreasa — val-vârtej.

„Aha! Nu i-a mers bine pe unde s'a dus", murmură Lina când o văzu trântind poarta. „Vine tot la „idiot.." Las' că numai bine îl nimereşte!"

Găsi pe fiică-sa îmbufnată şi cu ochii plânşi.

— Da ce-i cu tine?

Fata se porni pe plâns.

— Du-te şi întreabă pe domnul ăla... „cumintele".

Doamna îngălbeni şi o sgâlţâi tare de umeri.

— Spune repede ce s'a întâmplat? A venit peste tine?... Mizera...

Fata urlă mai tare.

— Şi-a adus o femeie... E cu ea în casă... Crede că eu sunt mică, nu ştiu... Să-i fie ruşine obrazului!

Doamna îşi mai veni puţin în fire.

— Lino!

— Eu.

— E adevărat că...

— Adevărat! — răspunse Lina ţanţoşă. Da ce, nu-i dai şi lui drept? Că e băiat tânăr...

— Să se ducă la bordel, dacă e tânăr ; nu în casă la mine !

— Păi cum, frate ! Să mai plătească bietul băiat şi la hotel, c'o fi având tarapana de bani !

— Măgarul !

— O fi ! Păi cum ! Da, da...

*

Două zile de pace aparentă şi de ocolire reciprocă. Liţă Soare e mulţumit că *ideia* lui a fost fericită ; şi e sigur că până va împlini luna — de plecat tot trebuia să plece — n'o să-l mai sâcâe nici proprietăreasa cu... cadourile, nici Cocuţa cu Pitigrilli...

Ziua a zecea.

Proprietarul, inginer la C. F. R., se înapoiază din inspecţie. Nici nu-l lasă să se desbrace bine şi doamna îi povesteşte necazul.

— Dragă, chiriaşul ăsta al nostru îşi face pur şi simplu de cap !...

— Femei ?...

— Dragă, ce să-ţi spui, este extraordinar !

Omul, ridică din umeri :

— Tu ai vrut să închiriezi odaia. Tu ai gonit pe cele două studente şi tot tu ai fost de părere s'o dai unui bărbat. Ţi-ai închipuit că umblă sfinţii după camere mobilate ?..

— Dragă, nu-i aşa... Poate să-şi facă cineva de cap cât o vrea şi cum o vrea, dar nu în casă la mine ! Nu de alta, dar... s'a mărit fata

şi pricepe tot. Am găsit-o plângând, — alaltăeri când m'am întors din oraş.

— Parcă ziceai că nu te priveştie ce face chiriaşul la el în odaie...

— ...Am zis fiindcă mi-am închipuit c'o să procedeze şi el într'un mod mai discret. Şi să aibă una nu zece!...

— Şi zice că...

— Oho!...

— Hm! Cine ar fi bănuit că un porc se poate prezenta în ţinuta atât de corectă, timidă chiar, a acestui tânăr? I-ai zis ceva?

— Eu... nu. Mi-e scârbă să-l văd, dar să-i şi mai vorbesc. Mi-ar fi penibil.

— Mă duc la el să-i atrag atenţia.

— Crezi că te-ar asculta? Oho! Pare a fi de-un cinism cum rar întâlneşti. Să-i dăm paşaportul — şi gata! Pentru astfel de specimene nu poate fi loc într'o casă cinstită...

Omul, păru că ezită o clipă, apoi tuşi a necaz şi se duse la chiriaş.

— Domnule, sunt înformat că... mă rog, am fost şi eu tânăr şi... în definitiv se pare că dumneata neglijezi faptul că... mă rog, în oraş poţi să faci ce pofteşti, dar aici... dumneata uiţi că am nevastă tânără şi model de cinste... şi o domnişoară în măsură să priceapă... şi...

— Şi când voiţi să mă mut? — îl salvă Liţă Soare, cu înţelegere. Omul păru că regretă.

— A, nu... Eu... In definitiv... dacă vreţi... eu nu vă reţin... Restul de chirie vi-se restitue imediat.

— Indată ce-mi găsesc altă casă. In tot cazul, până să împlinesc aici două săptămâni, mă voi muta negreşit.

Proprietarul, jenat şi totodată mulţumit, îi restitui chiria pe-o jumătate de lună, cu mutra unui om conştient că face o faptă rea, şi a unui soţ convins că şi-a servit familia. Iar Liţă Soare primi banii mulţumit că scapă şi de-aci şi regretând, pentru prima oară în viaţa lui, că n'a săvârşit o ticăloşie...

XI

O văduvă în pană. „Bomboanele" coanii Tinchii.

Doamna Dorina M. priveşte îngândurată din balconul apartamentului pe care îl ocupă într'o clădire vastă, în Bulevardul Elisabeta Văzându-i ochii mari şi albaştri, fruntea lată sprijinită de vârful degetelor fine şi nervoase, nasul nobil, obrajii lungi şi pali, gura modestă şi discretă, ai crede că transpune în versuri această minunată zi de sfârşit de Martie, cu aer turchez şi cu soare adorabil, cu turme de miei coborînd vesele spre abator şi cu fluturi împânzind malul abia desmorţit al Dâmboviţei, cu ţigănci strigând micşunele şi cu bone fericite că-şi plimbă copiii iarăşi descătuşaţi de flanele şi de tartane...

Dar doamna Dorina M. nu comite versuri. N'a comis nici în anii poeziei... N'o dă firea după cum o arată faţa... Şi nici epoca în care-şi defilează preţioasa-i tinereţe nu e prielnică visurilor rimate...

E criză...

Doamna Dorina M., are un venit fix. Ingrozitor de fix. Atât cât să mănânce prudent, să adopte moda când e pe cale să se schimbe şi să se distreze cu preţuri reduse.

Chiria i-o plăteşte — adică i-a plătit-o — vărul. Şi tot vărul o ajuta să se hrănească mai larg, să frequenteze premiere şi să se ţină scai de extravaganţele pariziene. In baza rudeniei?... Şi pentru una şi pentru cealaltă?...

Nu s'a întrebat până în ziua când s'au certat şi vărul a dispărut. Atunci şi-a dat seama că dacă vărul n'ar fi în etate, iar trupul ei ar fi fost lipsit de frăgezimea celor treizeci de ani, nu i-ar fi adus rudenia decât cel mult o invitaţie la masă, în zi de post, o rochie uzată de cumnată-sa şi speranţa unei recomandaţii la un azil de bătrâne.

Din clipa când a făcut această teribilă descoperire, doamna Dorina M. şi-a jurat răzbunare. Se răzbunase ea pe răposatul, dar pe un văr bătrâior şi nerecunoscător?...

Şi s'a răzbunat. Aşa cum ştie şi cum poate să se răzbune o văduvă tânără şi decepţionată. Din plin. Dar răzbunarea aceasta nu i-a adus decât satisfacţii... morale. Nici unul din bărbaţii acceptaţi în intimitatea farmecelor sale nu i-a recompensat entuziasta călcare a unor jurăminte repetate, decât prin laude — ce-i drept măgulitoare şi juste chiar, aduse freneziei cu care se dădea. A, ba da.

Unul i-a oferit o masă destul de modestă, altul a dus-o la cinematograf, al treilea a plimbat-o pe la şosea, al patrulea a invitat-o la cofetărie, al cincilea — acesta scriitor — i-a oferit câte un exemplar din operele-i necunoscute. Cu autograf. A încercat ea să le atragă atenţia prin aluzii — câteodată destul de transparente, că o văduvă săracă mai are şi alte nevoi, dar în zadar.

Toţi se găseau în criză...

N'a disperat. A trecut dela unul la altul, sigură că într'o zi — sau într'o seară — va întâlni şi pe cel destinat s'o scape de „tirania" sunătoare a vărului. Dar nu l-a întâlnit.

Toţi se plângeau de criză...

Acuma, a sosit primăvara. Pardesiu, pălărie, pantofi... Şi nu mai are nici ciorapi. Termenul pentru plata chiriei a trecut de-o săptămână şi proprietarul o ameninţă să-i lipească bilet în geam. A împrumutat câteva mii în contul viitorului amant bogat, şi prietena care i-a făcut acest serviciu îi cere banii...

Cum să iasă din impas?

Această teribilă întrebare frământă căpuşorul tinerei şi frumoasei doamne în această după amiază prielnică unor preocupări de ordin mai puţin pământesc.

Ce să facă?

Numai vărul poate s'o salveze. O iubeşte şi e bogat. Iar supărarea lui nu are un motiv de veşnicie. I-a spus într'un moment de revoltă

— nu-i satisfăcuse un „mic" capriciu de câteva mii de lei — „porc bătrân". Şi vărul şi-a luat căciula şi a plecat. Acuma — n'are decât să-i scrie un bileţel cu vorbe dulci şi pacea e ca şi încheiată. Vărul nu e om rău, dar trebue să-i atingi coarda cea mai sensibilă. Atunci, trage cu buretele.

Intră în casă şi se aşează la birou. Scrise:

Dragă nene Vasile,

Şi se opri la titlu. Dar dacă „Nenea Vasile" se va încăpăţâna să nu-i răspundă? Nu s'au văzut de două luni... Şi ce-ar putea să-i scrie? Să-şi ceară iertare? La o strâmtoare teribilă faci abstracţie de ceea ce se chiamă demnitate sau ambiţie; dar nu s'ar găsi oare un alt mijloc prin care să-l readucă fără să se umilească?

După multă frământare de minte şi după ce încercă de câteva ori să continue scrisoarea, găsi unul prin care să-i stârnească totodată mila şi gelozia.

Mândră că şi-a descoperit un spirit inventiv, rupse pe *Dragă nene Vasile* şi confecţionă trei anunţuri: pentru două ziare şi pentru debitul de tutun din calea vărului.

Doamnă tânără închiriază cameră mobilată, confort, eventual pensiune complectă. Loc de ordonanţă. Bulevardul Elisabeta 117, scara E, etajul II, stânga.

Desigur, dând anunţul, doamna Dorina M.

s'a gândit şi la posibilitatea unui chiriaş care să ia asupră-şi întreg apartamentul... Cu domnia-sa cu tot. In cazul acesta — vărul putea să mai aştepte...

Se prezentară studenţi, ofiţeri — numai grade inferioare, şi funcţionari întârziaţi în paltoane roase sau cu pardesie întoarse şi îmbibate de ciuin şi de benzină. Ii refuză pe toţi. Aştepta măcar un maior...

Mai dădu un anunţ. Nu se prezintă nici maiorul, şi nici „Nenea Vasile"... Se vede că omul nu citea „Mica Publicitate" şi nici biletele din fereastra debitelor de tutun. Iar maiori flăcăi nu sunt pe toate străzile.

Incă unul şi cel din urmă. Dacă nu izbutea nici de data aceasta să găsească un chiriaş „mai gras" sau să atragă atenţia vărului, se va pleca în faţa fatalităţii şi se va umili.

*

„Iată ce-mi trebue mie!" exclamă inevitabilul Liţă Soare după ce învăţă anunţul pe dinafară. „Să locuesc la o tânără cu pensiune absolut *complectă!*"

Scap şi de Tinci sentimentale şi de Nine „nenorocite" şi de soţii „cinstite" care nu-şi înşeală bărbaţii decât pentru cadouri şi „pentru prima oară"; şi de Cocuţe precoce şi de mizeria restaurantelor şi de perspectiva unor interminabile serii de siringi. Dar să fie absolut liberă şi să nu aibă în casă — nici „cum-

nate" cu bărbăţi în străinătate şi nici chiriaşe întreţinute de „escroci" şi de „mizerabili".

Se plăcură reciproc. Văzându-l îmbrăcat bine, prezentabil şi cuviincios, Dorina se abandonă soartei şi intră serios în tratative.

Se învoiră repede. Casă, masă, spălat, bae — şi atât pe lună. Mai rămânea un punct nelămurit... Liţă o privi lung, galeş, roşu, — şi râse. Dorina îl fixă scurt, tandru şi printre gene. Râse şi ea.

— Mai e ceva?...

— ...Da. Şi încă foarte important...

— Mă rog, puteţi să spuneţi.

Liţă Soare, de-acu chiriaş cu destulă experienţă, îşi uită timiditatea şi atacă „chestia" fără nici un ocol.

— Sunteţi liberă, doamnă?

— Desigur!... Dar ce rost are această întrebare? se miră Dorina, abia oprindu-şi râsul.

— Are. Şi încă unul...

— Curios!

— Doamnă, la ce bun să mai ocolim vorba?... Eu sânt tânăr... dumneata tânără... trăim în aceeaşi casă... şi înţelegi că...

— Că?..

— Că...

— ...Vrei cu *totul?*

— Exact!

Dorina îşi înghiţi a doua oară pofta de râs şi se ridică... indignată.

— Domnule, îmi pare foarte rău, dar aţi

greşit adresa. N'aţi găsit ce căutaţi. V'am crezut om serios...

Liţă nu-şi pierdu cumpătul deloc.

— Doamnă, mă iertaţi, dar a spune cinstit ce vrei nu înseamnă lipsă de seriozitate. Dimpotrivă.

Dorina lăsă ochii în jos.

— Bine, bine... dar lucrurile astea sunt prea gingaşe... şi ar trebui lăsate să vină dela sine... Dumneata eşti om inteligent... şi...

— Nu. Prefer din capul locului o situaţie clară. Acceptaţi, bine; nu — îmi pare foarte rău...

— Cu cine am onoare?

— Liţă Soare.

— Dorina M.

Doamna îi întinse mâna. Liţă o sărută — şi nu se mai îndură să i-o înapoieze... Era mică, moale şi caldă...

O mai sărută odată. Dorina râse şi o strânse uşor pe-a lui. Liţă îşi aduse aminte de-un sfat recent şi-şi mută buzele mai sus... Dorina râse şi încercă să-şi retragă mâna. Liţă o cuprinse de mijloc. Dorina protestă. Liţă o sărută în gură. Dorina se enervă.

— Ei, nu aşa! Ai niţică răbdare! Intâi să te muţi — şi pe urmă...

Dar Soare era om păţit.

— Nu. Eu vreau tot dela început... Vreau să mă asigur, până nu mă mut, că...

— Ah, să ştii că mă supăr! Nu eşti deloc

manierat... Ai răbdare, domnule, nu înţelegi? Uf, ce sălbatic!... Eşti foarte nervos... Te iau de urechi... De când mi-a murit bărbatul... eu n'am mai... Ah, şi e uşa descuiată... Dacă dă cineva peste noi?... Ai răbdare, omule, nu înţelegi? Ah, eşti teribil!... Stai, să-mi scot rochia...

— ...Nebunule!

— Eşti adorabilă! Eşti femeia pe care o caut... Şi când te gândeşti c'am stat zece minute la îndoială până să urc la tine... Vom locui împreună mult, mult, nu-i aşa, *Dorina?*

Doamna îi mângâe părul şi-l sărută pe frunte. Apoi îşi aduse aminte că trebue să achite proprietatului chiria şi oftă... sincer. Liţă Soare socoti oftatul ca o manifestaţie discretă de profundă fericire — şi o sărută să-i rupă buzele.

Seara s'a şi mutat.

Iar în după amiaza zilei următoare, abia trezit din beţia unei nopţi lungi de dragoste, porni fericit la cucoana Tinca să vadă cum o duce cu „bomboanele" şi să-i povestească necazurile prin care a trecut ca să găsească în sfârşit gazda care-i trebuia.

* * *

Madam Neagu, tocmai scrisese pe-o hârtie *Cameră mobilată* — şi sta la gânduri, cu tocul în mână, dacă să mai adaoge ceva ori s'o lase aşa.

— Sărut mâinişoarele, coană Tincuţo.

— Bonjur, domnule Liţă...

— Ce mai faci? Ce mai dregi? Tot voinică, tot sănătoasă, tot...

— Sânt de toate, domnule Liţă... Mulţumsc lui Dumnezeu...

— Cum îţi mai merg afacerile? Ce-ţi fac „bomboanele?"

La auzul acestui cuvânt, cucoana Tinca fu sguduită aşa de tare de-un tremur nervos că-i săriră ochelarii de pe nas.

— Care „bomboane"? Curvele alea? Dar'ar Dumnezeu şi Maica Domnului să se mai mărite când s'o mărita biata mama... Că e moartă de douăzeci şi cinci de ani... Şi să isprăvească şcoala când oiu da eu nouă acatiste la Sfânta Vineri şi nouă la Ierusalim!... Uite aşa!

Liţă Soare se înfioră.

— Vai de mine, coană Tinco!

— Ce „vai de mine"! Ia vino încoa să vezi. Să vezi şi dumneata, mă rog, unde au găzduit două domnişoare cu 8 clasuri de liceu şi cu un an la facultate... Una de colonel şi una de preşedinte de tribunal... Poftim şi vezi, domnule Liţă, că abia e un ceas de când au plecat. Şi după ce-i vedea, să-mi blestemi şi dumneata soarta, domnule Liţă, că eu destul am blestemat-o...

Liţă Soare se opri în pragul odăii, în timp ce cucoana Tinca plângea ca de mort, şi nu-i

veni să-şi creadă ochilor de ceea ce văzu. Fotelul rămas în trei picioare, patul de fier îndoit de mijloc, velinţele de pe jos murdare şi destrămate, iar tabloul cu centaurul şi cu nimfa — singurul pe care îl are cucoana Tinca — adăogit de-o mână care nu putea să fie decât a unei femei de stradă...

— Da ce-a fost aici, coană Tinco? — întrebă Soare înmărmurit.

— Ce să fie? Dumneata nu vezi ce-a fost? Casă de batjocură şi de râs. Şi-au făcut de cap fără pic de ruşine şi fără nici o teamă de urgia lui Dumnezeu. Au adus bărbaţi — şi au băut şi au cântat şi au dansat şi au ţipat de-au pus vecinii în picioare. Dacă le ziceam : nu e frumos ce faceţi domnişoarelor, că sunteţi fete de oameni mari, şi sunteţi fete cu carte, nu sunteţi d'alea care umblă fără niciun rost şi pândesc pe la colţuri de stradă! — ce crezi că-mi răspundeau? — Suntem tinere, mămicule — ptiu! — şi dacă nu ne-om petrece acuma când vrei să mai petrecem? După ce ne-om mărita? Dă-i dracului de bărbaţi, că, cine ştie ce troglodiţi om înimeri!

Şi mă luau de gât şi mă învârteau şi mă suceau şi mă orbeau cum le plăcea lor. Până într'o zi. Veniseră cu doi ofiţeri, şi s'au aşezat pe-un chef, nene, că m'au dat în turbare. Am luat bidineaua de coadă şi am intrat la ei. Nu vă e ruşine, zic, porcilor şi scroafelor, să vă bateţi joc de casa mea şi de cinstea

mea? Ai? Afară, că de unde nu, țip de saretoată strada și vă fac de râs. Dacă au văzut așa, bieții ofițeri s'au îmbrăcat la iuțeală și au spălat putina. Ele, târfele dracului, au vrut să sară la mine, dar când am ridicat bidineaua să dau numai ce s'au făcut ciuciulete într'un colț. Dimineața, le-am spus să-și caute casă. Termen de trei zile. Dacă nu pleacă în trei zile, scriu părinților și le reclam la școală.

Pe ziua de astăzi s'a împlinit termenul. Le-am dat chiria și s'au dus cu pielea pe ele. Cine le-o fi primit nu știu. A deschis una gura să le mai las, dar i-am tăiat vorba numaidecât. — Nimic, zic. Să nu v'apuce luminile în casă la mine, că vă scot boarfele în stradă, să râdă și dracu de voi. Rușine să vă fie!

Și iacă așa am pătimit, domnule Liță. Cine-o mai primi d'astea în gazdă, să știi dela mine că are de ispășit păcate de-ale părinților. Ia te uită cum mi-au făcut casa! Pentru o mie de lei, cât le-am luat pe cinșpe zile! Arde-o-ar focul de mie, s'o arză! Că m'am bucurat la bani, bucura-m'ar dracu să mă bucure. Credeam c'a dat norocul peste mine. Să iau și eu două mii pe lună! Acuma, cât trebue să scot din pungă ca să dreg ce-au stricat? Fă și dumneata socoteala, domnule Liță, și vezi dacă n'am eu dreptate când spui că m'au blestemat ursitoarea. Că-mi vine câteodată nebunie în cap, nu altceva. Și-mi vine câteodată s'o vânz dracului de casă și să mă bag slugă,

ori să mă duc la vreun azil de femei nenorocite. E greu, domnule Liţă, să mănânci pâine dela străini şi să-ţi faci stăpâni în casa ta şi pe aşternutul tău. Că nu sunt toţi ca dumneata... Că dacă ar fi — ehe!... Nu m'aş mai văeta eu! Ferice de oamenii ăia la care stai...

Şi se porni pe plâns cu sughiţ.

Văzând-o aşa amărîtă, Liţă Soare renunţă să mai lungească vorba. Nu-i împărtăşi deci necazurile pe care le mai trăsese şi el, nici fericirea peste care dăduse de vreo douăzeci şi patru de ore. O mângâe cum se pricepu şi o încurajă să primească viaţa aşa cum e. Fiecare om îşi are supărările lui.

— Nu trebue să-ţi faci atâta sânge rău fiindcă s'a întâmplat de-ai înemerit două chiriaşe ticăloase. Se mai găsesc şi oameni de treabă. Fii sigură, dumneata, că Dumnezeu îţi va trimite de data asta un chiriaş care să te facă să uiţi tot ce-ai pătimit în timpul din urmă. Crede-mă, cucoană Tincuţo.

— Să-ţi fie guriţa aurită, domnule Liţă, — îi mulţumi dumneaei încetând sughiţurile. Dumneata tot acolo stai?

— ...Tot.

— Ferice de oamenii ăia!

— La revedere.

— La revedere, domnule Liţă. Să-ţi dea Dumnezeu tot ce doreşti că eşti numai suflet şi numai inimă. La revedere.

* * *

Când se întoarse acasă, în tovărăşia unui pachet cu rahat, dulceaţa preferată a nouei proprietărese, şi cu romanul cel mai de curând apărut în vitrinile librăriilor, Liţă Soare găsi pe Dorina recitind epistola pe care o scrisese iubitului vär al dumisale. O citi şi el.

Dragă nene Vasile,

Nici nu mi-aş fi închipuit ca supărarea dumitale să dureze atât de mult. Am tot aşteptat să vii să ne împăcăm, dar dumneata, după cât se pare, m'ai uitat, deşi mi-ai promis în diferite ocazii, că orice s'ar întâmpla nu vei înceta niciodată să te interesezi de „verişoara cea mai dragă".

Eu sunt bolnavă de câteva zile. Cred că mai mult din cauza supărărilor. Proprietarul cere chiria... Mai sunt şi datoare... Iar pe deasupra şi mai mult decât orice, mă frământă tăcerea dumitale...

Când am văzut că nu te mai gândeşti la mine şi nevoile mă copleşesc n'am avut încotro şi am închiriat o cameră unui tânär foarte cumsecade. S'a mutat chiar pe ziua de ieri.

Cu drag,

Dorina.

— Şi cât datorezi proprietarului? — o întrebă Liţă fără să citească şi printre rânduri, — şi înainte de a-şi lămuri intenţiile.

— Chiria pe-un semestru: 46.000 de lei...
— Şi alte încurcături?
— Vreo zece mii...

Liţă Soare se lăsă neputincios pe scaun Dorina îşi muşcă buzele, apoi găsi repede un zâmbet amabil şi-l mângâe pe mână.

— O, nu fii îngrijat deloc, dragul meu. Vărul e milionar, şi-ţi închipui că nu joacă mare rol la el câteva zeci de mii de lei dăruiţi unei rude sărace... Dealtfel trebue să ştii că dela moartea bărbatului meu, el mi-a plătit mereu chiria. Pensioara pe care o am, nu-mi ajunge nici pentru alte nevoi...

— O, dacă aş...

— Ştiu, puiule drag. Dacă ai dispune, m'ai ajuta tu. Nu mă îndoesc câtuşi de puţin. In tot cazul însă, vărul tot nu m'ar lăsa. Dispune de-o avere importantă şi n'are niciun copil. Iar nevastă-sa când o cauţi e tot bolnavă... Işi trece vremea mai mult pe la băi şi prin sanatorii... El ţine foarte mult la mine... L-am cam supărat, pe iarnă, şi fiindcă nu m'am dus să-i cer iertare, s'a ambiţionat şi n'a mai venit nici el pe la mine...

— Poate c'a avut dreptate, îndrăzni Soare. Dacă ţine aşa de mult la tine şi te ajută băneşte, nu se cădea să-l superi. Iar dacă ai comis această imprudenţă, ca să nu zic ingratitudine, erai datoare să-i oferi imediat o explicaţie care să-l satisfacă şi să-l împace.

— ...Am vrut să-mi fac un pic de ambiție. Eram sigură c'o să se umilească tot el.

— Curios !...

— Deloc. N'ai idee cât mă iubește... Mi-a făgăduit să-mi dea vila dela Carmen Sylva... Ah, ce splendidă e ! Aproape de malul mării... Acuma, dacă ne împăcăm, am să-i reamintesc promisiunea. La vară vei fi musafirul meu... Da, Liţişor ?

Soare îi sărută mâinile cu adâncă recunoştinţă.

— Vrei să-i duci tu scrisoarea, Liţişor ? Nu e departe.

— Ce importanţă are distanţa, când îmi porunceşti tu ?...

Dorina nu-şi putu reţine un râs deadreptul batjocoritor, dar imediat îşi corectă imprudenţa printr'un sărut lung şi apăsat.

Sburdând de fericire, Liţă Soare se găsi, după douăzeci de minute, în faţa unei frumoase vile din Parcul Bonaparte. Fără să observe un cap cărunt şi sever al unui bărbat ca de cincizeci şi cinci de ani ce apăruse din dosul unui boschet de liliac, dădu plicul unei slujnice şi plecă grăbit şi mulţumit că a servit pe femeia „cea mai dulce din lume"...

Fiind aproape de Şosea şi cum până în seară mai rămânea un ceas, se abătu pe frumoasa şi faimoasa arteră de gală a Capitalei

— așa de dragul ei, de dragul primăverei și de dragul lui.

Dar nu văzu nimic. Nici copacii aproape desmuguriți, nici forfota de lume dornică de aer și viață. Și n'auzi nimic. Nici țipetele caraghioase ale claxoanelor, nici uruitul lanțului de automobile și nici ciripitul sglobiu al tinerilor cu care își încrucișa drumul.

Era posedat de mulțumirea lui. In sfârșit — de norocul lui. Se felicită aproape tare de răbdarea cu care a îndurat atâta până să ajungă aci ; și simți în corp un fior dulce și amețitor când se gândi la apropierea altei nopți de dragoste plină de uitare delicioasă.

Totuși întârzie. Il picnise așa deodată un gust diabolic. S'o găseassă pe Dorina așteptându-l cu masa, dulce și neliniștită în capotul cu flori japoneze...

Incât, abia la 8 se întoarse acasă. Cu un buchețel de micșunele, c'un pachețel de prăjituri și cu un clondir de vin cumpărat dela bodega cea mai apropiată. Ardea de nerăbdare să-și vadă proprietăreasa și prietena îngrijată foarte de întârzierea lui... și apoi s'o împace cu sărutări calde și cu micile târguieli care valorau ceva numai prin sinceritatea dragostei cu care i-le aducea...

Dar broasca „Yalle" refuză să se descue —

şi-i frânse entusiasmul. Era împiedicată pe dinăuntru. Apăsă pe buton. Servitoarea sosi fără multă grabă şi-i deschise îngrijorată.

— Ce-i, Ghizi?

— No, domnule, dacă nu superaţi, o dzîs cocoana nu mereţi nuntru, c'o vint văru la dumneaei. Dacă domnu vrea muncare, o dzîs cocoana aşez masa în bucătărie, că dumneaei mâncă înuntru. N'o c'o adus domnu văr pui fripte şi icre negru şi caşcaval şi toate şi şampanie. Foarte bogate.

Liţe Soare, primi vestea cu bucurie. O împăcare între vărul bogat şi verişoara scăpătată, îl interesa foarte mult şi pe el. Dar nu prea înţelegea rostul icrelor negre şi al şampaniei în reluarea relaţiilor dintre văr şi vară. Vru să mai ispitească pe servitoare, dar găsi că nu-i serios. Şi aşa ea vorbise prea mult.

Intră în odaia lui şi-şi desbrăcă pardesiul.

In sufragerie — vorbă veselă şi râs de zile mari. Nu găsi nimic suspect. Il prevenise doar, că vărul n'are copii şi o iubea ca şi când ar fi fost propria lui fiică.

Imbucă ceva şi ieşi din nou în oraş. Credea că e mai bine să-i lase să vorbească fără să se simtă stingheriţi de vecinătatea unor urechi străine. Şi apoi n'avea ce să facă între timp. Nu-şi adusese măcar un ziar de seară ca să citească.

Dădu o raită până la Cotroceni şi înapoi. Dar vărul încă nu plecase.

Mai făcu un drum către liceul „Lazăr" şi se înapoie încredinţat că Dorina abia îl aşteaptă, singurică, să-i spună rezultatul vizitei bogatei şi milostivei rude. Se înşelase însă. Vărul se încăpăţâna să nu mai plece. Intrigat şi de faptul că trecuseră în dormitor, de unde abia transpira câteo vorbă scâncită şi câteun crâmpei de râs îndesat şi reţinut, se apropie de uşă şi auzi unele mişcări ce-i părură mai mult decât suspecte...

Alungă brutal o senzaţie necunoscută ce-i oprise o clipă circulaţia sângelui, se desbrăcă, stinse lumina şi intră în plapomă.

In sfârşit vărul se hotărî să plece. Auzi voci pe sală şi numără paşii Dorinei când se înapoie dela uşă. Se aştepta să intre la el şi să-i ceară iertare că-l lăsase atâta vreme singur. Dar Dorina se reîntoarse direct în dormitorul ei. Liţă Soare crezu atunci că va veni prin sufragerie ca să n'o simtă servitoarea. Dar Dorina stinse lampa şi se culcă, îngânând o romanţă auzită în vreun cabaret. Parcă ar fi fost singură în toată casa...

Liţă Soare avu senzaţia unei prăbuşiri în neant. Vru să se ducă să-i ceară explicaţii asupra purtării sale murdar de suspectă, dar se reculese repede şi se resemnă sub plapomă. Nu era pentru întâia oară când făcea cu-

noştinţă cu duplicitatea femeiască. Hotărî ca a doua zi, după birou, să plece îndată după altă cameră, şi, cu chiu, cu vai, izbuti să se liniştească şi să adoarmă.

Totuşi, când ieşi dela slujbă, nu putu rezista unui îndemn lăuntric, mai puternic de cât voinţa lui, şi veni acasă.

— Ce face coniţa, Ghizela?

— Coniţa plecat. O dzîs aşa: spune domnu poate muta.

XII

O servitoare sinceră. O elevă şi mai sinceră

Luă masa într'un restaurant cu orchestră ţigănească, se odihni un ceas în Cişmigiul parfumat cu liliac, înghiţi un cataif într'o cofetărie de întâlniri burgheze — şi-şi recăpătă optimismul ce-i era în fire. Apoi plecă după casă.

Strada Vânătorului.

Cameră de închiriat mobilată cu aşternut şi cu apă în cameră, uşa 4-a pe stânga foarte curată.

După ce mai reflectă puţin şi înţelese cam în ce fel o să fie „apă în cameră", Liţă Soare numără, pe stânga, o marchiză şi două uşi simple — şi bătu la a patra. Ii deschise o fetişcană ca de douăzeci de ani.

— Pentru cameră ?

— Da.

— Coniţa nu-i acasă, dar pot să v'o arăt eu.

Odaia e luminoasă, simpatică, dar mobila e cam uzată. Are aspect de muzeu. Şi miros greu de flit.

— Ce fel de oameni sunt stăpânii dumitale, fetiţo?

— De, domnule, buni sunt, nu sânt răi...

Liţă Soare observă că nu e sinceră şi-i strecură o monedă de 20 lei.

— Fii aşa de bună şi spune-mi din ce pricină a plecat fostul chiriaş.

Servitoarea îl măsură cu ochiu cunoscător şi-i spuse drept.

— Domnule, ce să zic, stăpânii mei sânt oameni ai dracului, iar casa e plină de păduchi de lemn... Şi după cât vă văd eu, nu-mi vine să cred că sunteţi obişnuiţi cu ei.

Soare simţi mâncărime în spate şi plecă mulţumit că-i venise ideia să ispitească pe servitoare. O va mai folosi şi altădată.

Aceeaşi stradă.

Cameră drăguţă, curată şi nu scumpă, de închiriat unui domn serios. Apartamentul din fund.

Liţă Soare conveni că autorul biletului nu e certat cu gramatica — şi păşi spre fundul curţii. După ce defilă pe dinaintea locatarilor din faţă, care acceptaseră invitaţia soarelui şi ieşiseră cu copii, cu pisici şi cu câini în curte, bătu la uşa din fund. Il primi o domnişoară în uniformă de liceu. Soare îşi aminti de Cocuţa şi vru să întrebe altceva. Dar fata i-o luă înainte.

— Camera e liberă. Puteţi s'o vedeţi.

Odaia corespunde într'adevăr anunţului din

poartă, dar pe Liţă nu-l interesează. Ascultă prezentarea pe care i-o face domnişoara: — teracotă, electrică, etc. — şi căută un pretext să se eschiveze.

— Vă place, domnule?

— Desigur, dar...

— Dar?... Spuneţi vă rog! Mai vreţi un scaun? O etajeră pentru cărţi? O masă mai mare? Libertate absolută?...

Liţă Soare privi în ochii negri, mari şi turburători ai fetei... şi amână refuzul pregătit.

— Aveţi părinţi, domnişoară?

— Da.

— Şi tată? Şi mamă?

— Desigur!

— Fraţi, surori?

— Am un frate mai mare şi o soră mai mică.

— Urmaţi liceul?

— Exact.

— Ia să văd: pot să ghicesc clasa? A şasea...

— B.

— La „Regina Maria?"

— Asta n'are nicio legătură cu ceea ce căutaţi dumneavoastră! Dar dacă ţineţi neapărat să ştiţi, pot să vă spun. La „Ortodoxe".

— Daa?!

— Poate vreţi să ştiţi şi numele profesoarelor, şi ce ore am avut astăzi... Şi profesia

tatii şi vârsta mamei şi starea civilă a bucătăresei...

— Vai, domnişoară! Iartă-mă, te rog. N'am deloc intenţia unui adevărat interogator. Dar câteva întrebări...

— La dispoziţie. Poate sunteţi judecător de instrucţie sau comisar, şi o faceţi din obişnuinţă...

— O, nu! Sunt un biet şef de birou.

— Clasa I-a?

— A II-a.

— La Stat?

— Fireşte!

— Aveţi părinţi?

— Da.

— Şi bunică?

Izbucniră amândoi într'un râs care-i împrieteni pe loc.

— Ştii că eşti drăguţă?...

— Ştiu.

Şi râseră din nou.

— Ei, vă place camera?

— Imi place stăpâna...

— Se poate, dar numai camera e de închiriat.

— Şi dacă-mi plac amândouă?...

— Problema e mai simplă.

Liţă vru s'o sărute. Domnişoara îi oferi podul palmei.

— Nu inversaţi lucrurile...

— Şi... dacă iau camera, îmi promiţi să ne vedem în fiecare zi?

— Dece să vă promit? Am locui doar pe aceeaşi sală.

Soare simţi furnici în sânge şi uscătură sub limbă.

— Dacă-i aşa, începem tratativele.

— Chestiunea face parte din atribuţiile mamei. Aşa dar, reveniţi peste un ceas, când o s'o găsiţi pe dumneaei.

— N'aş putea să aştept? Abia mai stăm de vorbă...

— A, nu. Dăm de bănuit celorlalţi locatari. Dacă vă mutaţi la noi, avem timp pentru toate.

— Pentru *toate?...*

— Fără precizări.

— Sunt pentru situaţii clare.

— Ei bine: pentru toate. Mai doriţi ceva?

— ...Un mic acont.

Se sărutară lung şi... clar.

— La revedere — peste un ceas.

— La revedere.

„Cine ştie ce mi-o fi scris să mai pătimesc şi aici!" — îşi zise Soare după ce se mai desmetici de „acontul" ameţitor al domnişoarei din clasa a VI-a B. Apoi făcu un act de scremută voinţă şi se abătu pe strada Bateriilor. Un coleg de birou îi recomandase aci o cameră, şi vru să încerce — hotărît s'o ia fără multe mofturi. Se înserase şi era, aici în

apropierea celei mai proaspete cunoştinţe feminine. Un sărut aşa de cald şi o promisiune atât de precisă nu se uită pentru motivul meschin că ai preferat alt domiciliu.

*

O căsuţă nouă, fără etaj, în fundul unei curţi ce se îngustează spre stradă. Liţă o examină mulţumit, ascultă preţ de-un minut o melodie plăcută ce ieşea pe fereastra unui mic imobil izolat în faţa casei şi, după ce se convinse că nu e sonerie, deschise poarta şi intră. Vocea de femeie, care încetase o clipă, reîncepu mai caldă şi mai vibrantă:

Ilo-o-na!
Te simt şi astăzi lângă mine,
Gândul îmi e la tine,
Deşi de mult eu te-am pierdut...
Ilo-o-na!
Calvar mi-e viaţa fără tine,
Blestem de nopţi senine,
Că'n tine am crezut.
Ilo-o-na... 1)

Liţă Soare ascultă, în colţul casei, şi avu presimţiri negre... Totuşi se hotărî să bată. Ce-o fi, o fi.

Ciocăni în uşa din mijloc — şi se deschise cea de vis-à-vis.

---

1) De d. Elly Roman.

Liţă se întoarse şi se văzu în faţa unei fetişcane grăsună care-i aştepta răspunsul c'o farfurie într'o mână şi c'o otreapă în cealaltă.

— Dumneata cântai aşa frumos?

Fata îi confirmă printr'un râs prostesc şi fericit.

Liţă Soare se scărpină sub pălărie.

— Şi... aveţi o odaie de închiriat?

— Are coniţa. Aşteptaţi c'o chem numaidecât. E dusă până la o vecină.

Proprietăreasa sosi repede şi gâfâind. E scurtă şi groasă. Bătrâioară şi bună. Iar camera e mică, simplă şi plăcută. Are şi lumină electrică — şi intrare separată — şi closetul aproape.

— Imi convine.

— O mie de lei.

— Pot să mă mut imediat?

— Să poftiţi sănătos.

XIII

Un proprietar plicţisitor. O slujnică sentimentală

Domnu Liţă Soare e în sfârşit tihnit şi fericit. A uitat viclenia şi rapacitatea ultimei văduve care-i reţinu o mie de lei pentru patruzeci şi opt de ore — ce-i drept „cu tot confortul", — şi refuzase să se arate când şi-a ridicat geamantanul; a uitat şi mutra de tigroaică pe care i-a făcut-o domnişoara din strada Vânătorului, când a întâlnit-o şi a salutat-o. Şi-a dat seama că doamna Dorina M. a avut de scop să stârnească gelozia vărului, iar eleva dintr'a şasea — în primul rând — să închirieze camera.

A oftat filosofic şi a întors încă o foae din cartea vieţii lui de chiriaş cu cameră mobilată.

Aici, mulţumită colegului care i-a dat adresa, se simte cum nu se poate mai bine. Proprietarii, oameni în etate, sunt liniştiţi şi trăesc într'o armonie de tineri abia căsătoriţi. Domnul a fost controlor la C. F. R., iar acum

e, firește, pensionar. Doamna își păstrează cu drag slujba de menajeră, pe care a ocupat-o chiar a doua zi de nuntă. A simțit d. Băreanu că dumneaei s'a cam îngreunat și i-a adus, așa ca o surpriză, pe Domnica. Dar cu greul tot madam Băreanu se luptă. Domnica are pe seama ei mai-măruntele. Face focul, deretică, spală vase și rufe, dă gunoiul la cotigă — și cântă. Același cântec. Ziua, noaptea, aceeași „Ilonă". Când dela mijloc, când mai dela sfârșit. Dela cap nu începe niciodată.

Iar domnul Băreanu se ocupă de grădinița din față, cu o încetineală care frizează lenea. Dar nu e lene. E o legumire avară a unicei ocupații pe care i-o oferă starea de pensionar. Căci, dacă o isprăvi grădina într'o zi, pe urmă ce-o să mai lucreze?

I-a trebuit trei zile ca să desgroape trei tulpini de viță și să le spânzure, cu tei, de lanțuri. S'a folosit mai mult de ghiare — cu mânuși — decât de sapă, ca să nu sdrelească vreo joardă, să nu rupă vreo căpușă mai grăbită și... să nu isprăvească prea repede. Iar ca să cureță de uscături și de omizi închipuite un cais și un prun, a cotrobăit prin ramuri, cocoțat pe-o scară dublă, cu ochelarii pe nas și cu foarfecile în mână — mai bine de-o săptămână.

Astăzi face controlul clădăriei de trandafiri ce formează buricul grădiniței. Stă pe un

scăunel, cu nasul stâlcit între ochelari şi cu nelipsitele foarfeci în mână. Priveşte cu atenţie şi dibue conştiincios, dar nu găseşte nimic de tăiat. Se mută în celălalt punct cardinal. Cercetează cu aceeaşi minuţiozitate, clănţăne foarfeca în zadar — şi iar se mută. Ai crede, după mutra-i desamăgită, că, până la urmă, tot va tăia ceva. Poate chiar clădăria întreagă...

Madam Băreanu — stă şi domniasa tot la soare, tot cu ochelarii legaţi de urechi şi încleştaţi de nas, şi tot pe-un scăunel de vatră. Citeşte în dosul unui ziar, fără să arate prin vreun semn că o interesează, o plictiseşte sau o emoţionează ceva.

Iar Domnica spală vasele şi cântă. Ca la ea acasă. Şi tot „Ilona".

Calvar mi-e viaţa fără tine,
Blestem de nopţi senine,
Că'n tine am crezut....
Ilo-o-na!
Te simt şi astăzi lângă mine,
Gândul îmi e la tine,
Deşi de mult eu te-am pierdut...
I-lo-o-naaa...

Liţă Soare, foarte dispus să redeschidă una din cărţile-i favorite, — când văzu însă acest trio atât de fericit în mărginita-i existenţă, şi primi prin fereastră parfumul florilor de prun şi mustrarea soarelui de April, care nu admite lecturi galbene şi eroi à la Rascolni-

koff, își legă cravata și ieși la plimbare, cu gând să nimerească drept la cucoana Tinca. O găsise rândul trecut amărîtă și se credea dator să vadă care-i mai e starea sufletească. Simțea pentru ea o simpatie din ce în ce mai accentuată, pe care nu și-o explica decât prin analogia necazurilor. Cu singura deosebire că el le avea din partea proprietarilor, iar dumneaei din partea chiriașilor.

*

O găsi — ce fericire! — fără bilet și cântând, fără prea mare avânt, același șlager la modă:

Ilo-o-na!
Te simt și astăzi lângă mine,
Calvar mi-e viața fără tine,
Că'n tine am crezut...
I-lo-o-na!

— Hei, da știi că ești la modă?...

Madam Neagu roși toată și râse tare.

— Ce să fac, domnule Liță... nu vezi dumneata c'așa a ieșit acu?... Mă bucur c'ai venit. Când te văd, drept îți spun, parcă nu mă mai simt așa străină pe lume. Poftim, domnule Liță, ia loc.

Liță Soare se așeză pe scaun și așteptă să audă care-i pricina acestei neașteptate bune dispoziții. Și coana Tinca nu zăbovi să-l lămurească.

— Ai avut dreptate, domnule Liță, când

mi-ai spus rândul trecut că după rău întotdeauna vine bine... Că chiar așa s'a întâmplat. Parcă ți-a fost gurița aurită. Știi ce necăjită și ce amărîtă m'ai găsit, din pricina...

— ...„bomboanelor".

— Ah, domnule Liță, să știu că m'ar împinge zodia să mai bag în casă mutre d'astea cu ghiozdanul plin de cărți, mai bine aș vinde de pe acuma tot și m'aș duce într'o mânăstire... E tamjă mare, domnule Liță, cu fetele astea care umblă de capul lor. Ei, ce vrei? Au scăpat din bârlog, dela părinți, dracu e-al lor! Și nu mă plâng numai eu, se mai plânge și altă lume. Că nu caută și ele să se mai ascundă. Poate o fată să-și facă de cap și fără s'o știe toată strada unde stă. Nu vorbesc eu drept, domnule Liță? Dar se vede că mi-a fost scris s'o mai pat și p'asta. Așa, de învățătură. Da n'aș mai...

— Ei, și acuma?

— Acuma, domnule Liță, să nu vorbesc într'un ceas rău, a dat o pleașcă peste mine, de nu știu cum să mulțumesc lui Dumnezeu. Chiar pe ziua de alaltăeri, Joi. Să vezi cum vine norocul peste om. Taman atunci când te crezi mai bătut și mai bătut de nevoi.

Uite, stam așa cu cotul pe fereastră și mă uitam la lumea care trece pe stradă. Tot așteptam să intre cineva care să întrebe de odaie. Dar parcă era lucru fermecat. Se opreau, citeau biletul, mai sgâiau ochii în curte — și

p'aci ţi-e drumul. A închiriat, subt ochii mei, o croitoreasă d'aci de-alături, a închiriat altă curvă de vis-à-vis – numai la mine nu se îndura nimeni să intre. Măcar aşa să întrebe: Fă, proasto, zici că ai şi tu o cameră de dat?

Ce era să fac? Mai oftez, îmi mai blestem soarta, apăi întinz cărţile. Aşa ca să treacă vremea, că de-o săptămână de zile parcă erau vorbite să iasă numai rău, şi numai rău. Când ce să vezi, domnule Liţă, pupa-te-aş, că eşti ca şi copilul meu: îmi ies trei birlici! Veste bună. Imi fac sfânta cruce la icoane şi le mai întinz odată: zece de cupă, pe pieptul meu! Haiti! Ei, bine, când îmi iese cartea asta, pot să şi rup biletul, că de închiriat nici nu mai încape vorbă. Dacă nu peste un ceas, două, până seara negreşit. Poate că să dea vreun potop ori să se scufunde pământul ca să nu închiriez.

Şi cum îţi spui.

„Doamne, gândesc, pe ziua de azi dă norocul peste mine. La sigur!"

Strâng cărţile şi m'apuc că mai deretec prin odaie. Mai îndreptez o perină, mai sucesc un scaun, când auz la uşă: cioc, cioc. Da ştii, aşa delicat, nu tare să sperie lumea. Mă închin întâiu la icoana Maicii Domnului, apoi deschid. Văz în faţa mea un domn ca de patruzeci şi cinci de ani şi foarte elegant. Imi cam piere bucuria. Ăsta, zic, n'o să doarmă la mine, cum n'o să dorm eu la Paris.

Se uită el, mă măsoară de sus până jos. apoi zâmbeşte — foarte delicat — şi mă întreabă dacă eu sunt stăpâna casei. Ii răspund că da — şi-l poftesc înăuntru. Intră el, vede odaia şi numai ce mă bate pe umăr. — Mie îmi trebue, zice, camera, numai de două ori — câteun ceas — pe săptămână. Am o prietenă cu care vreau să mă întâlnesc aci la dumneata. Ofer două mii de lei pe lună, vă convine?

Iacă întrebare! — era să zic eu. Păi cui dracu — Doamne iartă-mă! — nu-i convine să ia două mii pe lună aproape degeaba! De, domnule, zic, îmi convine, cum să nu-mi convie, numai că... — Nimic, zice el. N'o să ai nicio neplăcere. Trebue însă să păstrezi şi dumneata discreţie absolută. — Cât pentru asta, zic, n'aveţi nicio grijă. Nu-mi stă în obiceiul meu să bat toba. Ce mă priveşte pe mine secretele altora!

Scoate portmoneul — da ştii ce îndesat era? — şi-mi dă două miişoare parcă atunci ieşiră dela tarapana. Imi sărută mâna — a, foarte cuviincios om — şi se duce de unde a venit.

Şi cum îţi spui.

L-am mai văzut azi pe la 11. A venit cu ea O aia cam slăbuţă. Dar n'am văzut-o bine, că la urma-urmei ce mă priveşte pe mine? Slabă, grasă, îi place lui? Au stat vreun ceas ş'un sfert şi au plecat. Ea nu s'a uitat la mine

— treaba ei! — dar el mi-a sărutat mâna şi mi-a spus că mi-a lăsat ceva. Credeam c'oiu găsi vreo doi poli, dar am găsit două tartine de icre şi o sticlă înfundată. — Bune şi astea, zic, că doar n'o fi furând banii să-mi mai dea şi bacşiş de câte ori o veni! Icrele le-am mâncat, dar sticla nu m'am îndurat s'o destup... Lasă, zic, poate vine domnu Liţă... Şi uite că fuseşi la pont.

In două minute, sticla cu „Tokai" fu desfundată şi paharele pline.

— Noroc, domnule Liţă!

— Noroc, coană Tincuţo!

— Să trăeşti, domnule Liţă. Să te văz director general, că prea eşti băiat bun şi deştept. Şi să te văd însurat şi la casa dumitale.

— Mersi, coană Tincuţo. Iţi doresc şi eu pace, sănătate şi parte de chiriaşi buni.

— Să te-auză Dumnezeu, domnule Liţă. Că destul m'am amărît. Să mi-l ţie Maica Domnului pe ăsta care îl am acu şi n'aş mai avea nimic de zis. Dar dumneata cum o mai duci?

— ...Am pătimit multe şi eu, coană Tinco. Când ţi-oiu spune ai să te cruceşti ca de satana. Acuma însă am înimerit bine. Aş mânia pe Dumnezeu dacă aş minţi. Stau la nişte bătrâni de toată bunătatea. Oameni liniştiţi, nu se bagă, nu se amestecă. Parcă n'am trăi în aceeaşi casă şi n'am călca aceeaşi potecă. N'au pe nimeni. O singură slujnică — o fată curată şi foarte cuviincioasă. Cântă de dimi-

neaţa până la miezul nopţii, când isprăveşte roboata şi se culcă.

I-lo-o-na!
Te simt şi astăzi lângă mine...
Că'n tine am crezut...

— Păi ăsta e la modă. Nu zici că l-am învăţat şi eu? Il tot cântau amărâtele alea care au plecat. Cu atâta m'am ales şi eu dela ele... Da dece nu iei, domnule Liţă? Lasă-le focului de necazuri. Ce-a fost, s'a dus. Sântem acuma mulţumiţi?

— Suntem, coană Tincuţo.

— Apăi atunci — noroc şi bucurie!

— Noroc şi sănătate.

Goliră al treilea rând de pahare şi începură, amândoi odată, fără nicio invitaţie, să cânte — aşa ca pentru sfârşitul necazurilor:

I-lo-o-na!
Te simt şi astăzi lângă tine,
Gândul îmi e la tine,
Deşi de mult eu te-am pierdut,
I-lo-o-na!
Calvar mi-e viaţa fără tine,
Blestem de nopţi senine,
Că'n tine am crezut...
I-lo-o-naaa....

*

Mai văzu un film pe Calea Rahovei, mai luă puţin aer pe Calea Victoriei şi se înapoie acasă către orele 10 seara. Peste tot întunerec, numai în odaia lui lumină. Il aşteaptă vreun

cunoscut? O fi uitat servitoarea lumina aprinsă? Ce-o fi?

Când intră — Domnica citea... „Fleurs du mal". Il picni râsul.

— Ştii franţuzeşte, Domnica?

— No, să mă iertaţ, că numa mă uitam o ţâră, răspunse fata fâstâcită.

Liţă Soare îşi aruncă ochii pe pernele aşezate ca pentru culcare şi observă un punct negru. Speriat c'o fi vreun păduche de lemn, se duce repede să vadă. Când colo... o micşunea. Incepu să-i ticăe inima...

— Ce-i cu asta, Domnica?

Fata se rezemă de perete şi lăsă ochii în jos.

— A adus-o cineva? Spune, te rog!

Domnica scărmănă duşumeaua cu unghiile dela picioare şi râse prosteşte. Liţă Soare se apropie bănuitor.

— Hai, Domnica, spune-mi drept cine a pus floarea aia acolo? Tu?...

— Da...

Liţă Soare îşi luă poziţia şi vru s'o certe şi să-i interzică pe viitor asemenea servicii. Dar văzând-o pierdută de ruşine, bleagă şi... rumenă, zâmbi indulgent şi intră în vorbă.

— Ai părinţi, Domnico?

— Numa mamă. Tata o pierit la Galiţia.

— Şi eşti de mult în Bucureşti?

— Numa de trei luni.

— Câţi ani ai?

— Numa şaptesprece.

Domnica nu e naltă, e şatenă, mai mult blondă, grăsuţă, cu părul adunat în două coade coadele strânse în coc, iar cocul împănat cu piepteni şi cu micşunele. Are nas de rând, dar ochii îi sunt aşa de blânzi şi atâta nevinovăţie se citeşte în ei, încât ai crede că i-a împrumutat dela un căţel.

Işi păstrează cămaşa de arniciu, de acasă, dar şorţul alb şi horbotit pe margini, care-i acopere aproape în întregime fusta de stambă porumbacă, se cunoaşte că e confecţionat de curând.

Liţă o examinează cu amănuntul, în vreme ce ea râde mereu şi sgârie duşumeaua cu unghiile. Ca să-i arate că nu l-a supărat gestul ei, o bătu prieteneşte pe umăr şi-i dădu un sfat.

— Imi place de tine că eşti fată curată, harnică şi cânţi frumos. Cată să fii şi cinstită, că în Bucureşti... de, numai decât se găseşte unul să te sucească de minte... Nu se ştie — poate că ai nevoie să te măriţi.

Domnica lăsă duşumeaua în pace şi râse tare. Aproape în batjocură.

— No, da eu am fost măritată!...

— Ce spui?

— Da numa vo două dzîle...

Şi râse cu ochi şireţi. Apoi încercă să privească pe Soare drept în faţă. Acesta observă, pe bună dreptate, că şi râsul îi e simpa-

tic... O apucă de bărbie şi fata îşi localiză râsul în gât.

— Aşa tânără şi... văduvă?

— Aşa.

Şi iar râse. Liţă Soare se văzu în primejdie şi căută să scape.

— Ai cam întârziat cu somnul, în seara asta, şi mâine trebue să te scoli de dimineaţă.

— Oho, da pân la dzâuă să tot dorm! Parcă o să-mi trebui dzăce ceasuri?

Şi, fără să se urnească din loc, lăsă ochii în jos şi se apucă din nou să sgârie duşumeaua. Soare înghiţi un nod şi vru să-i deschidă uşa. Dar renunţă. Nu se cădea să fie brutal... Se scărpină după ceafa şi consultă orologiul.

— E 11, Domnico...

— Numa? Eu am crezut că-i mai mult...

— E vremea de culcare...

Domnica pricepu, dar... râse şi rămase pe loc.

Liţă Soare se mai plimbă în jurul odăii dregându-şi glasul, dar Domnica scărmăna mereu scândura de subt ea.

— Şi... zici c'ai fost măritată?

— Fost

Soare o apucă din nou de bărbie, o strânse de obrajii, de nas, de urechi, — şi Domnica nu zise nimic. O sgâlţâi de umeri, — Domnica tăcu. Apoi o bătu pe spate ca s'o împingă spre uşă, dar mâna cealaltă îi cuprinse mijlocul...

Domnica nu suflă un cuvânt. Stinse lumina: Domnica parcă murise...

...Aprinse becul: Domnica înviase.

— No, să nu spuneţi la cocoana!

Liţă râse cu poftă şi o mai sărută odată. Apoi îi dădu drumul şi se culcă perfect convins că în seara aceasta a îmbrăţişat, pentru întâia oară, o femeie cu sufletul curat... Şi adormi murmurând fericit:

„Bine am brodit aici!"

*

Dar cu domnul Băreanu încă nu făcuse cunoştinţă. Evenimentul acesta se întâmplă în ziua următoare când se înapoie dela birou şi dela masă.

Il găsi lângă poartă cu nelipsitele foarfeci în mână.

— Liţă Soare.

— Costache Băreanu.

— Robotiţi mereu...

— Mai nimic. E, aşa ca să nu zic că stau degeaba. Mai smulg o buruiană, mai dibui o uscătură, mai sângerez mâinile cu câteo ţepuşă de trandafir, mai...

— Păcat că n'aveţi o grădină mai mare. Că sunteţi toată ziua pe-acasă şi văd că vă place să vă ocupaţi.

Domnul Băreanu lungi gâtul şi-şi suci ochii într'un semicerc pe deasupra casei.

— A fost ea mare — cândva — grădina. Fiindcă vezi dumneata, locul ăsta, d'aici şi până în colţ, a aparţinut unui singur proprietar. Eu nu l-am cunoscut, dar mi-a povestit despre el vecinul dela răsărit. Cică era de meserie măcelar. Se îmbogăţise mai ales în timpul războiului dela 77 şi cumpărase locul ăsta, aproape viran, dela un hangiu grec care sărăcise, nu se ştie cum, tot cu ocazia războiului. Cum l-a luat în stăpânire, a ridicat casa din colţ, unde e băcănia, iar în restul trupului a făcut oleaburi pentru porci. Pesemne că el negustorea mai abitir carnea de porc. Şi prefera să şi-i crească singur decât să-i cumpere gata dela ţărani. A făcut, de sigur, mai întâi experienţă, şi numai după ce s'a convins că atâta îl costă într'un fel şi atâta în alt fel.

Experienţa asta am făcut-o şi eu odată, şi de-atunci n'am mai dat un ban pe carne, de porc. Că mai înainte obişnuiam, ca mai toţi bucureştenii, să cumpăr carne dela măcelar. Proaspătă-veche, scumpă-eftină, oase-moale, luam pe bani gata. Atunci, nu-i vorba, stăteam mai la strâmtoare şi cu multă greutate aş fi putut creşte un godăcel. Dar după ce am cumpărat locul ăsta şi mi-am făcut căscioara pe care o vezi, — ce-mi vine, într'o bună zi, după ce discutasem cu vecinul despre fostul proprietar: ia să-mi cumpăr eu un groştei şi să-l cresc aci. Că loc — slavă Dom-

nului, berechet. — Nu m'am gândit bine, nevastă? — Ba bine te-ai gândit, zise ea. M'apuc atunci numaidecât şi-mi fac un coteţ, fiindcă trebuia întâiu un oleab unde să-l bagi, şi la urmă să cumperi purcelul, nu?

— Fireşte.

— Nu mai ţin minte cât m'a costat, că pe vremea aia erau scândurile ieftine Dacă te duceai la fabrică şi dai cinci lei pe rămăşiţe din alea care nu se pot întrebuinţa la binale, abia le încărcai într'un car din ale mari. Nu-i vorba că şi cinci lei erau bani nu fleac. Cu suma asta, înaintea războiului, puteai să-ţi cumperi o „Borsalină" de cea mai bună calitate. Când scoteai o piesă de cinci lei luai ochii negustorului. Dar în ziua de azi ca să-ţi cumperi o pălărie mai cumsecade — de „Borsalină" nici vorbă! — trebue să numeri sute...

Oho...

— Asta pe care o port acuma, am cumpărat-o vara trecută. M'a costat patru sute şaptezeci şi cinci de lei. După o lună a trebuit s'o dau la călcat, fiindcă o stropise o bură de ploaie. După altă lună am fost nevoit s'o dau la spălat. Acuma, am dat-o de-a întors-o... Ce păcate să faci dacă aşa sunt timpurile?

— O mai întorci, că n'ai încotro.

— Şi uite c'o porţi şi întoarsă, şi nu e rea. E aproape ca şi nouă. Vasăzică tot e bună şi

sărăcia la ceva. Te învaţă să faci economie Că înainte de războiu — unde se pomenea la mine în casă haină ori pălărie întoarsă? Dar era şi berechet. Ce-i drept nu e păcat. Te duceai, domnule...

— Soare.

— Te duceai, domnule Soare, cu suta în Lipscani şi veneai acasă îmbrăcat de sus până jos. Iţi luai haine, îţi luai pălărie, îţi luai pantofi, îţi luai ciorapi, te bărbiereai, te mai abăteai pe la „Caru cu bere" şi mai duceai şi nevestei o cutie de pudră şi un pachet dela „Paţac".

Asta în timpul neutralităţii. Ştiţi... „neutralitatea leală şi definitivă". Hahaha! Ai dracului pişicheri mai sunt şi diplomaţii ăştia, domnule! Munţii găuriţi de tranşee şi împănaţi cu soldaţi şi cu tunuri, şi musiu Brătianu îi da mereu cu „neutralitatea". Iţi închipui dumneata cât de şiret trebue să fi fost ca să orbească el pe miniştrii Puterilor Centrale! Şi doar ăştia se cheamă că erau diplomaţi de carieră. Erau, mă rog, pregătiţi din şcoală pentru meseria asta.

Mare om a fost Brătianu! Il ameninţa Neamţul, se îmbufna Franţuzul, se încrunta Muscalul, îl înjurau Take Ionescu şi cu Nicu Filipescu, la Eforie, — şi el răspundea una şi aceeaşi: suntem „neutalitate leală şi definitivă". Dar în gândul lui: las'că ştiu eu ce fac! Păcat că n'a avut oameni după cum a

fost scopul şi dibăcia lui. Fiindcă, domnule...

— Soare.

— Fiindcă, domnule Soare, oricât de mare ar fi un conducător, nu poate el singur să le cuprindă pe toate. El dă poruncă: să se facă şi să se dreagă. Atât. Amănutele rămân pe seama subalternilor. Eu am fost slujbaş la căile ferate şi ştiu cum merge treaba. Directorul General aprobă, de pildă, facerea unui pod de fier ori de beton, peste apa cutare. Atât. Nu arată câte picioare să aibă acel pod, nici câţi saci de ciment ori câte nituri trebue ca să-l încheie dela un cap şi până la celălalt. Astea toate rămân să le stabilească inginerii din subordine. Dar, ca lucrul să iasă solid şi totodată cât mai puţin costisitor, se cere ca şi inginerii să fie oameni conştiincioşi. Să nu procedeze ca unii colegi de-ai lor, de peste Nistru, care — aşa auzeam şi eu — ci-că făceau drum de fier pe şes pustiu şi puneau în devize poduri şi tuneluri... Ţi-aduci aminte?

— Parcă...

— Teribil! Şi e de crezut, fiindcă, să vorbim drept, cine să mai ţină socoteală la toate fleacurile, într'o ţară atât de mare ca Rusia! De unde să ştie directorul dela Petersburg ori dela Moscova ce s'a lucrat la Odessa, ori în Caucaz, ori tocmai la dracu'n cânepă: la Vladiwostock!

Mare ţară, domnule! Şi când te gândeşti că li-se mai scurg ochii după Basarabia! Ptiu,

la dracu! Asta ar fi ca şi când ai avea o moşie cât un judeţ şi te-ai judeca cu un sărac, pentru o brazdă de pământ, care nu e nici măcar a ta! Când ai tu, Muscal, atâta întindere — dela graniţa României şi până în Japonia — ce te mai uiţi la o bucăţică de pământ ca Basarabia noastră? Ori... numai aşa ca să-ţi faci dumneata, stimabile domn Litvinov, sămânţă de ceartă şi rost de plimbare pe la Geneva! Dacă nu-ţi ajunge cât ai, pentru ce-ai lăsat, mă rog, să-ţi scape Manciuria din mână? Că era şi mai mare — oho! — şi mai bogată. Ţi-a luat-o japonezul de subt nas? Ţi-a luat-o. Ai zis ceva? N'ai zis nimic. Ai tăcut ca un pisoiu. Ţi-ai adus aminte dela Port-Arthur şi ce-i fi gândit: dă-i dracului pe ismeniţii ăştia galbeni, nu mă mai măsor cu ei... Frica sireaca! Ce zici de Japonezi, domnule Soare? Teribili oameni!

— O...

— Hm, văzuşi cum puseră mâna pe Manciuria? Că le-au făcut Chinejii nu ştiu ce, că le-au dres Chinejii nu ştiu ce, numai aşa, pretexte, ca să creadă lumea că în adevăr nu urmăresc cuceriri de teritorii ci numai... „pacificarea Chinei" şi „asigurarea executării tratatelor" pe care dumnealor le-ar avea cu această ţară. Ba se mai năpustiră şi cu bătae la Shanghai! Am urmărit, în ziar, desfăşurarea luptelor, şi drept vă spun că mi-a plăcut cum s'au apărat Chinejii. Păcat, dom-

nului, că țara asta atât de mare, cu un popor atât de numeros — vreo cinci sute de milioane — dacă nu mă înșel...

— Aproape.

— Teribil! De bună seamă că pe-acolo, pe la ei, nu se ocupă doctorii și moașele cu avorturi. La noi, mai ales în București, sunt sigur că o bună parte din doctori își mai țin firmele la poartă numai pentru femeile și fetele care avortează. Teribil! Mi-a spus un prieten, om, mă rog, să contezi pe cuvântul lui, că i-a spus cumnată-sa care e doctoriță, că majoritatea celor care avortează sunt fetișcane de 16—20 de ani. Care studente, care liceene, care funcționare, care lucrătoare, care pe-acasă. Teribil s'a mai stricat lumea după războiul ăsta! S'a dus dracului și morală și tot. Și nu numai la noi. Ba în alte țări ci-că ar fi și mai rău. Aud că în Germania există bordeluri pentru homosexuali — ptiu! — și societăți de nudiști! Adică d'ăia care umblă despuiați. Își au cluburile lor, restaurantele lor, unde se adună goi și discută politică, poate și morală, dansează... Teribil! Să stau eu gol-goluț în fața copiilor mei, și ei să stea la fel în fața mea! Și să-mi las eu nevasta ori fata să joace tango c'un bărbat despuiat și ele tot despuiate... Nici măcar o frunză de viță, dinainte, cum purtau Adam și cu Eva! Hm! Imi aduc aminte cum înaintea războiului a încercat o smintită să umble în panta-

loni pe Calea Victoriei. Şi unde nu mi ţi-a huiduit-o lumea! Acuma, cu judecata de astăzi, nu m'aş mira de loc dacă peste un an, doi, când s'o întinde moda aia din ţara nemţească, le-aş vedea pe nebune cu ruşinea goală pe stradă. Teribil!

Mă uitam într'o zi la nevastă-mea cum scărpina groşteiul — tocmai citisem de nudiştii ăştia — şi gândeam: uite, domnule, porcul, de, e porc — ha! — şi-mi pare că dela chestia cu porcii începusem vorba şi n'o isprăvirăm... Ne întinserăm la altele, că aşa e când discuţi: treci din una în alta.

— Aşa e.

— Cum vă spuneam. Am făcut un coteţ cu scânduri d'alea proastele, apoi m'am dus la piaţă şi am cumpărat un purceluş aşa ca de vreo trei luni. M'a costat — ţin minte bine — patru lei şi jumătate. L-am adus frumuşel acasă şi mi ţi-l-a crescut nevasta — mai cu lături dela vase, mai cu firimituri, mai cu tărâţe — până l-a făcut uite atâta! Era şi neam d'aia mâncăcioşii. Că şi dobitocul — la fel cu omul. N'ai văzut? E câte unul — poţi dumneata să-l hrăneşti, mă rog, numai la Capşa că tot scândură rămâne. Şi altul — să-l ţii numai pe pâine neagră cu măsline şi cu ceapă, că tot creşte în fălci şi în pântece de te miri cum şi ce fel.

— Şi... l-aţi tăiat?

— Pe cine? Pe porc? Oho! L-am tăiat, dar

numai dupăce mi-a mâncat vreo trei saci de porumb. Cu toate astea, am ieşit mult mai bine decât cumpărând carne cu ţârâita, dela măcelar... Dar, mi-se pare că vă ţinui cam mult în picioare...

— A... nu...

— Aşa e când discuţi. Te fură vorba...

— Ba mie îmi face plăcere...

— Şi mie nu mai puţin. Mă bucur că o să mai am cu cine schimba o vorbă, că e rău singur, mai ales când eşti pensionar...

— O...

— Cu nevasta — aproape că nu mai am ce să vorbesc... Poate vreţi să vă mai odihniţi puţin? Somn uşor, la revedere — şi mi-a părut foarte bine.

— Nu mai puţin. La revedere.

„Cu ăsta zic şi eu că n'am să mor de urît", gândi Liţă Soare zâmbind mulţumit. Şi vru să intre în casă. Dar când se uită la ceas — mai avea zece minute până la vreme biroului. Aşa dar, îl ţinuse proprietarul două ore în mijlocul poteci...

Se scărpină a necaz sub pălărie, salută discret pe servitoare, care-l privea din fereastra bucătăriei, şi se înapoie la slujbă, fără să mai intre în casă.

*

Seara, au discutat, adică a vorbit domnul Băreanu, dela 9 fără un sfert până la 1 şi jumătate... A pornit dela cafeaua servită cu

graţie de madam Băreanu, a trecut la cartelul fabricilor de zahăr, la insula Cuba — patria trestiei dulce — a vorbit de ieftinătatea transporturilor pe apă, de naufragiul „Titanicului", apoi a demonstrat siguranţa comunicaţiilor pe uscat, a povestit anecdote din tren — de pe vremea când controla biletele, a trecut la ciocnirea dela Vintileanca, a sărit la cea dela Palota, apoi la cea mai recentă — dela Recea, a făcut critica organizaţiei actuale a drumului de fier, şi-a arătat îndoiala asupra viitorului aviaţiei, a înjurat pe răposatul conte Zeppelin, a vorbit despre puterea vulturilor, de pajura cu două capete a fostei împărăţii habsburgice, de Frantz-Iosef, de Wilhelm al II-lea, de conferinţa desarmării, de Hitler, de A. C. Cuza, de noile alegeri pentru Parlament, de experţi, de criză — până a revenit la chestia zahărului...

*

In ziua următoare, când s'a întors Liţă Soare dela slujbă, domnul Băreanu număra firele de busuioc ieşite într'o strachină cu pământ bălegăros. A început vorba, firește, despre flori. A continut cu Cişmigiul, cu Parcul Carol, cu expoziţia jubilară dela 1906, a vorbit despre doctorul Istrate, despre doctorul Babeş, despre turbare, apoi de câini, de hingheri, de mănuşile de piele, de lux, de contrabandă, de grăniceri, de vameşi, de

munți, de Floarea Reginei, — ca să revină, peste vreun ceas și jumătate, la florile pe care le numără în răsadniță...

Seara — a doua de când făcuseră cunoștință—s'a poftit singur tocmai în clipa când Soare și Domnica își făceau semne pe fereastră...

— Trebue să fie frumoasă cartea pe care o citiți, că vă văd zâmbind.

— ...Mda, e foarte frumoasă. E chiar veselă.

— Și mie îmi place să citesc când e ceva mai vesel.

Și povesti domnul Băreanu — era în vervă astăseară — cât a râs, într'o zi, — înaintea războiului — când a citit în „Furnica" ceva despre Kalinderu, cum a comunicat acea „invenție" unui vecin care râdea și fără să aibă motiv, cum a murit acest fost vecin de vărsat negru, cum piere lumea săracă fără asistență medicală și cât de greu se pătrunde astăzi în spital, dacă n'ai să plătești îngrijirea și medicamentele. Demonstră, cu lux de argumente, inutilitatea Ministerului Sănătății, apoi a Ministerului Industriei, a celui de Lucrări Publice, luă poziție împotriva subsecretarilor de stat, se dovedi adversar teribil al partidelor politice, deși milita în unul din ele, se arătă scârbit de luptele pătimașe dintre aceste partide, aminti de soarta Poloniei de odinioară, vorbi de împărăteasa Ecaterina

a II-a şi, firește, de toți amanții ei ; apoi de Petru cel Mare, de regele Carol al XII-lea al Suediei, de Turnul Colții, de Turnul Eiffel, de Foișorul de Foc, de pompieri, de negustorii faliți şi asigurați, care-şi pun singuri benzină şi trag cu chibritul, de marele foc dela 1847, de incendiile periodice din Constantinopol, de actualul președinte al republicei turcești, de liberarea cadânelor şi desființarea fesurilor; se ridică cu vehemență împotriva acordării de drepturi politice femeilor, lăudă calitățile gospodărești ale jumătății dumisale, critică educația fetelor de astăzi şi lipsa de supraveghere a părinților care le îngădue să vadă toate „porcăriile de filme şi de reviste", şi să citească tot ce e mai scandalos şi mai excitant...

Apoi, bucuros că şi-a adus aminte de unde a pornit discuția, reveni la lectura distractivă, care nu e pornografică, şi cită exemple din viața domniei-sale, când o singură anecdotă ochită întâmplător în pagina unui ziar, i-a schimbat inima — şi chiar l-a sculat de pe boală...

Când şi-a luat „noapte bună" şi a urat chiriaşului „somn uşor", erau ceasurile 2...

*

Şi iacă aşa s'a scurs o săptămână de zile — şi de nopți. A învățat bunul şi nefericitul Liță Soare tot ce trebue să ştie un şef de

gară, un impiegat de mişcare şi un mecanic de locomotivă; a făcut repetiţii proaste de geografie, de istorie, de fizică; a călătorit cu aeroplanul, cu Zeppelinul, cu transatlantice, cu „Pullmane" cu automotoare. A stins incendii, a îndiguit lacuri şi fluvii, a săpat canale. A aflat cum se încasează impozitele, cum se întrebuinţează banul public, cum se fac legile, cum se „fabrică" parlamentele. Cum se taie porcii, cum se încheagă brânza, cât câştigă diferitele categorii de negustori şi de fabricanţi. Cum se mestecă mămăliga, cum se fierb ouăle ca să fie moi, — dar câte n'a aflat? Atât de multe că se găsea în primejdie să-şi piardă minţile... Ii venea câteodată să ţipe, să-şi dea cu pumnii în cap — şi mai ales, să-l dea pur şi simplu pe uşă afară. O educaţie însă prea severă şi o fire prea îngăduitoare, nu i-au permis nici măcar să scoată ceasul sau să facă alt gest şi mai inofensiv prin care să-i dea a înţelege că e timpul să se retragă.

Nu mai puţin îl chinuia şi imposibilitatea de a se întâlni cu Domnica. Aştepta biata fată, cu capul între mâini, la fereastră, până pica de somn şi adormea. Nu mai avea gust de cântat, făcuse cearcăne la ochi şi-şi neglija treburile în aşa fel că-şi atrăgea gura stăpână-si.

Când şi-a dat Liţă Soare seama, că urgia

de aci e mai rea decât tot ce întâlnise în cele vreo trei luni de când revenise în București; și că prezența lui în această casă a gonit veselia din sufletul bun și naiv al bietei slujnice, și-a scos într'o noapte geamantanele pe fereastră — și pe-aci ți-i drumul.

XIV

Madam Flesch

Il regăsim la onorabila doamnă Flesch, în parcul „Regina Maria". Care doamnă Flesch scrisese biletul respectând întocmai accentul cu care neamul dumisale pronunţă frumoasa limbă românească. *„Închiriez camer mopilat la person cifilisat"*. Iar domnul Liţă Soare se găsise amator — fără multă tocmeală. Poate o brodi mai bine la un străin. Iar dacă şirul necazurilor nu s'a isprăvit, are prilejul să-şi îmbogăţească experienţa şi cu moravuri de provenienţă nemţească. La un noroc.

Intrară în vorbă abia a doua zi, după ce Soare îşi rândui lucrurile în garderob.

— Tumnefoastră încă nu f'aţi insurat?

— A, nu... Cred că sunt prea tânăr.

— Parpatu-meu afeai toitzeci şi şase ani chind ai insurat.

— Da?... Aţi fost căsătorită?

— O, ta, ta! *Können Sie deutsch sprechen?*

— *Ich kann...* nu ştiu.

— O, la, la! Parpatu-meu ai fost tirector

fabrik in Drezden. Ah, *hätte ich doch nie diesen Menschen kennen gelernt!* Patru ani ai fenit in Romania la petrol — asta... *wie heisst es nur?*

— La sonde.

— O, *ia, ia!* Sonte, ta, ta! Că parpatu-meu erai inciner. Tar s'a intimplat... asta — *wie heisst es nur* — foc.

— Explozie...

— Ta, ta. Esplotzie. Şi parpatu-meu ai murit. Imetiat. Ah! *Ich habe ihn rufen hören!* Atunci fenit *nach Bukarest* iau pani plec *nach Berlin.* Tar panka, firai al tracului, ai făcut *wie heisst es nur* — asta krach...

— Faliment...

— Ia, ia, faliment. Ta, ta. ¡Atunci ramas in Bukarest până pankă poate plăteşti. Asta apartament inchiriat imetiat, tar prea mult la mine sincur. *Oh, käme doch bald eine bessere Zeit!*

— Locuiţi chiar singură? o întrebă Soare — aşa ca să nu tacă. Doamna Flesch râde şiret şi-l priveşte galeş.

— *Nein!* Nu, nu. *Ich* — ta, ta — la mine *sind... fünf* copii. Ta, ta, cinci copii. Exact. Oh, ce tracuţi! *Ein moment!* Imediat.

„Săraca de ea!" — o văicără Liţă Soare. „Cinci copii!... Şi văduvă!... Şi străină!... Vai de capul ei! Ce ţi-e şi cu Nemţii ăştia!... Prăsitori, nu glumă! Hm! Şi te pomeneşti că toţi or fi mărunţi..."

Madam Flesch deschise uşa dormitorului, vorbi ceva în limba domniei-sale şi îndată fu înconjurată de cinci... câini! Liţă Soare aşteptă să vadă şi vreun copil, dar când pricepu că proprietăreasa numise copii pe cei cinci căţei, nu-şi putu stăpâni râsul.

— *Worüber lachen Sie?* Asta... te ce râde la tumnata? Nu place *meine Kinder? O,* ce tracuţi *sind!* Ia prifeşte ce ochi puni la ele. La oameni nu caseşti aşa ochi. Uită la mine şi întreapă tacă eşti om pun, *oder* .. asta... rău — ta, ta — ca să tea afară. Tomnul acesta pultoc e cata sa iei pantaloni la tumnata. Nu aşa, *Herr Bismark? O, süsses Mädchen! Meine Kinder! O, meine Kinder!* Tomn Soare om pun, *mami.* Ei nu ştii rumaneşte. Tumnata tomn Soare, trepui... *Sie müssen deutsch lernen...* asta — ta, ta — la tumnata trepui feţi cermana. Face prieten la ei. O, ce tracuţi *sind!*

Să recomant la ei. Asta mare pultoc *ist Herr Bismark.* Asta cras *ist Herr Waldi. O, er isst mehr als ich.* Ta, ta, foarte mult maninci. Speriat la mine. Asta schiop *ist Herr Tedi. Er freut sich.* Foarte mult el superat la mine. Spune eu la tumnafoastră. Asta fetiţa *ist Fräulein Lily. Sie wundert sich.* Iar asta alp, *ist* tomnişoara Lulu. *Sie sind* — asta — *wie heisst es nur* — porţos. Ta, ta, : porţos. Amuntoi tomnişoare. *O, süsses Mädchen!*

Tedi, Tedi!... Forpeşte la ei, tomn Soare. O, ce tracuţi *sind!*

Liţă Soare vru să se apropie, dar câinii începură să latre în cor. Madam Flesch râse cu poftă, apoi căută să-i liniştească.

— *O, ist Herr* Soare, *mami! Er ist nicht* hincher. *O, meine Kinder! Er ist nicht* hincher, *mami. Er ist* tomn Soare. Speriat la ei hincher, firai al tracului. Chind vine toate chinele din stratâ simte şi spiară — oh, oh! *O, meine Kinder, er ist nicht* hincher. *Er ist* tomn Soare, *mami. Er ist nicht* hincher. *Dem werde ich schon zeigen!*

*

Vila în care locueşte doamna Flesch are etaj şi mansardă. Apartamentul dumisale se află la parter. Tot parterul. Dormitor, salonaş şi lângă salonaş odaia lui Liţă Soare, mobilată sumar: un divan fără saltea, o măsuţă fără faţă, un dulap fără oglindă şi un lighean fără lavoar.

Doamna circulă prin faţă. Chiriaşul intră şi iese pe aceeaşi uşă cu servitoarea, cu lăptăreasa şi cu Florea — un dulău mare, flocos şi vagabond care vine numai la masă. Pentru el, care nu ştie nici să sune, nici să bată, nici să strige, madam Flesch a spart un ochiu de geam dela uşă şi l-a obişnuit să circule ca un borfaş, totdeauna în primejdie să-şi

spargă capul ori să-şi cureţe părul din spinare şi de pe burtă.

Grija cea mai mare a doamnei Flesch este, firește, echilibrarea bugetului, alcătuit pe baza unei modeste pensionare pe care o primește dela „Astra-Română" şi a procentelor — şi mai modeste — pe care i-le procură câteva acţiuni ale aceleiaşi societăţi. Iar ocupaţia de căpetenie este educaţia şi hrana „copiilor". Ii învaţă nemţeşte, le dă note la conduită, îi îmbăiază, le prepară friptură la capac şi-i plimbă prin curte mângâindu-i şi sfătuindu-i să se păzească de hingheri.

Cu Liţă Soare, căţeii doamnei Flesch au legat prietenie încet şi numai după ce s'au convins că nu e hingher şi nici duşmanul „mamei" lor. Acum îl vizitează la el acasă, îi încearcă tăria pantalonilor, îi lăsă păr pe aşternut şi pe haine, îl spală pe mâini şi-l întâmpină cu lătrături de bun venit şi cu salutări din coade. Ba *tomn* Tedi, simpaticul schiop, certat mereu de stăpână-sa şi duşmănit pesemne de cele două *tomnişoare portoase*, s'a ataşat mai mult de el, îi solicită mângâeri cu multă umilinţă şi nu pleacă decât gonit şi cu mare regret. In schimb, Herr Bismark, e mai rezervat, îl priveşte încă nedumerit şi strâmb, jignit, probabil în sentimentele lui patriotice, de faptul că nu-i cunoaşte limba şi stâlceşte urît chiar puţinele cuvinte pe care le ştie. Iar Florea vagabon-

dul — botezat de servitoare — mereu huiduit de trecători şi hărţuit de hingheri, cum îl simte, lasă mâncarea şi iese speriat prin uşa lui. Toate încercările făcute de Liţă Soare, ca să-i dovedească precum că nu-i voeşte răul, au rămas zadarnice. Până în ziua când bietul dobitoc a fost silit de împrejurări să-i poarte recunoştinţă.

Sosise domnul Soare dela birou, şi câinii favoriţi, în frunte cu Bismark, îl întâmpinară cu lătrături stăruitoare, ca şi când ar fi vrut să-i spună că în lipsa lui s'au întâmplat lucruri foarte neplăcute.

— *Was ist*, Bismark? *Was ist*, Tedi? *Was ist*, Lily? — îi întrebă Soare, pe graiul lor. Drept răspuns, simpaticii şi inteligenţii copii ai doamnei Flesch îl traseră de haină şi-l îndreptară către mama şi stăpâna lor, care tocmai apărea, ciufulită şi plânsă, de după casă.

— Ah, tomn Soare!... Ah, tomn Soare!...

— Ce-i, madam Flesch!

— Ai fenit hincher, tomn Soare, firai al tracului, ş'ai luat pietu Florea... Oh, oh! *Was soll ich nur tun? Ich habe ihn schrein gehört*..... asta... ta, ta, strica — asta, foarte rău. Oh, oh, n'am putut fuci, tocmai impracam la mine. El fenit sa maninci — şi hincher, firai al tracului, ai pus mâna la el şi l-ai lecat. Chind ieşit, hincher plecase şi n'ai putut şunce. Oh, oh, pietul Florea! Hincher, mami, hincher, *geh zum Teufel! Dem werde ich schon*

zeigen! Oh, oh, ce să faci acum, la mine fără Florea? Tacă nu merc scot la el, hincher omoară şi şupoae la piele... Oh, tomn Soare, tumneata este parpat şi forpeşti rumaneşte, tacă merci hincher, *ich* foarte mult malţamesc la tumneta. Oh, tomn Soare, nu lasa pietu Florea, şupoi la el. Roacă la tumneta şi Bismark, şi Tedi, şi Waldi, şi amuntoi tomnişoare. Prifiţi cum uită aşa frumos! *Wir bitten dass er uns hilft, mami.* Oh, oh!...

Induioşat de rugămintea proprietăresei şi de privirile stăruitoare ale kinderilor dumisale, Liţă Soare puse în buzunar suma necesară răscumpărării, şi luă drumul — foarte lung — spre abator şi spre serviciul de ecarisaj al Bucureştilor.

Inarmat cu un bilet dela cancelarie şi cu fum gros de ţigară, trecu prin curtea împuţită, numără patru cai umflaţi — gata a fi transformaţi în cenuşă, şi intră în arestul câinilor care-l întâmpinară cu sentimente pur omeneşti. Ici, o pereche de buldogi îl privesc cu nişte ochi atât de nevinovaţi că-l înduioşează până la lacrimi, dincolo se tângue amarnic un spitz drăgălaş şi foarte tânăr. Un fox mic şi necăjit, latră răguşit şi îşi încearcă dinţişorii în tăria zăbrelelor. Un lup voinic stă rezemat în labele dinainte şi-l priveşte întrebător şi demn. Un altul, mai nervos, se frământă în zadar, dând târcoale cuştii murdare, că nu-i chip de evadare.

Pe Florea îl găsi în compania unei jigodii de aceeaşi rasă ciobănească. Când se apropie de cuşcă, el îşi întinse botul pe labe într'o poziţie de adâncă umilire. Ochii-i căprui şi sfioşi îl priveau liniştiţi, şi numai după ce îl strigă pe nume îndrăzniră să exprime o bucurie şi o dorinţă. In această clipă, Liţă Soare uită şi necazul drumului şi mirosul greu de aci, şi liberă pe sărmanul dulău cu aceeaşi plăcere cu care ar fi slobozit pe un vinovat din temniţă. Il urcă într'un automobil hodorogit şi-l duse, smerit şi ponosit, milostivei sale stăpâne.

De atunci, Herr Florea n'a mai fugit de Soare, dar nici nu s'a apropiat prea mult. Sfios din fire şi conştient probabil de prostimea rasei sale, îl salută destul de timid prin câteva fâţâituri din coadă şi trece pe lângă el grozav de îndurerat că n'are grai să-şi ceară iertare pentru îndrăzneală. Iar doamna Flesch fericită că i-a ajutat să salveze pielea vagabondului, nu mai înceteaza mulţumindu-i şi lăudându-l în faţa celor cinci copii ai domniei-sale.

Poate din această pricină, câinii îşi luară tot mai mult nasul la purtare şi puseră stăpânire pe odaia chiriaşului. Aci îşi făceau siesta după masă şi tot aci se refugiau când simţeau apropierea hingherilor. Se credeau mai în siguranţă, întrucât odaia era mai dosnică şi probabil fiindcă stăpânul ei vremel-

nic se dovedise a fi un bun proteguitor împotriva oamenilor primăriei. Nu mai rămăsese în toată odaia niciun obiect pe care să nu-şi fi depus fiecare câteo porţie de păr. Toată truda bătrânei servitoare de-a şterge urmele animalelor răsfăţate, era zadarnică. Iar bietul Liţă îşi pierdea câteo jumătate de ceas înainte de plecare numai cu periatul hainelor, fără să isbutească a le descotorosi de toate firele de lână câinească.

Incercă să-şi înstrăineze simpatia micilor vietăţi, dar nu merse prea departe. Nu putea să-i bruscheze. Iar bucuria cu care îl întâmpinau, când se înapoia din oraş, era aşa de mare şi aşa de sinceră, încât... începu să se gândească la mutare. De altfel întrevăzuse el această tristă eventualitate din clipa în care doamna Flesch l-a trimis în căutarea vagabondului. O hotărîre luă abia după ce proprietăreasa îi supuse bunătatea şi răbdarea la o nouă şi grea încercare.

Venise termenul să nască *tomnişoarele.* Cum pentru astfel de „evenimente fericite" nu se poate preciza matematic ceasul şi nici măcar ziua, madam Flesch pregăti mai dinainte cele necesare: cârpe, eter şi o găleată cu apă în care să ucidă pruncii. N'avea deloc poftă să-şi înmulţească familia. Cinci copii, pe astfel de vremuri, bântuite de sărăcie şi de moda unui singur moştenitor, era deja prea mult.

După vreo trei zile şi vreo patru nopţi de veghe necurmată, dă bunul Dumnezeu şi naşte sărmana Lulu, în chinuri care scoaseră scâncete de milă până şi şchiopului şi vinovatului Tedi. Mai rămăsese Lily.

Avea pântecele măricel, dar nu dădea niciun semn că ar fi dispusă să facă puişori. Doamna Flesch însă era sigură că şchiopul le-a sedus pe amândouă. Dar, cum obosise din cale afară, iar slujnica era o somnoroasă fără pereche, rugă pe chiriaş să vegheze la căpătâiul căţeluşei şi să-i dea de veste imediat ce se vor ivi simptomele evenimentului întârziat.

— Fii tracuţ, tomn Soare, ai fazut chit iupeşte sarman Lily la tumnata. *Ich bin* foarte oposit. Aproape cas in picioare. Sou! Trepui Tedi stai linga nefastă, tar el nu ştii. El ştii face numai porţos. *Ich werde ihm schon geben!* Tedi, *siehst du was du angestellt hast!*

Domnul Liţă Soare, veşnic politicos şi lipsit de replică, găsi rugămintea proprietăresei mai vrednică de haz decât de supărare — şi primi să facă gardă la patul tomnişoarei Lily.

Şase nopţi la rând veghie, în alternare cu doamna Flesch, şi în văicărelile după copiii pierduţi, ai celeilalte căţeluşe, dar Lily se-încăpăţâna să nu mai nască. Pentru motivul foarte simplu, că n'avea ce. Bietul Tedi era

mai puțin vinovat decât îl socotea mama și stăpână-sa.

— Ne pierdem vremea în zadar, madam Flesch, că Lily nu e *porțos*, e numai puțin grăsună, îndrăzni el obosit și plin de miros de potăi. Doamna Flesch își încrucișă brațele și oftă ușurată, cu ochii spre cer.

— Tai Tumnezeu, tomn Soare! Tar eu mai păzesc incă un noapte. Casit la Tedi... asta — *wie heisst es nur* — ta, ta, casit la el inchirlicat *mit* Lily... *oder mit* Lulu? Fezi asta nu ții minte. Tar știi pine erai în cameră chite trele chinele. Ta, ta, chite trei. Tacă la noapte incă nu faci copii, — oh, indată ceri iertare tomn Tedi și pupă la el. Un nefastă tai voie la tumnalui. O, *ia, ia!* Mersi, tomn Soare. *Ich danke schön.* Malțamesc.

In ziua următoare, eroul nostru vru să profite de dispoziția în care se găsea proprietăreasa, fericită că Tedi nu e bigam, și o s'o anunțe că peste cincisprezece zile își ia catrafusele.

Dar n'avu curajul de rigoare. Prea veselă era doamna Flesch și prea mulțumită de el, ca să-i strice, hodoronc-tronc, starea-i sufletească. Și prea sătul era și el de atâtea schimbări. Și apoi, după cele pătimite, era sigur că destinul îi va fi de data această mai binevoitor?

...Și totuși aci nu putea să rămână. Numai eventualitatea, mai mult decât probabilă, a

unei noui vizite la abatorul câinilor, îi sburlea părul şi-i întorcea maţele pe dos. Iar mirosul celor cinci copii adoptivi ai proprietăresei îi îmbuibase îmbrăcămintea în aşa hal c'a atras atenţia colegilor dela birou. Ii trebuia însă un argument care să convingă şi pe buna doamnă Flesch că toate au o limită : şi bunătatea — şi politeţa — şi răbdarea. Şi că, dacă dragostea pentru animale e o însuşire deosebită, nu trebue impusă până la absurd şi altora.

Argumentul acesta îi fu furnizat, cu o mică întârziere, de către însuşi sărmanul Florea. Probabil drept recunoştinţă că-l salvase dela o moarte sigură.

După o lipsă de două zile — îşi permitea când şi când un mic concediu — venise flămând şi cu o roată respectabilă, în jurul cozii, fără fir de păr. Madam Flesch constată cu groază că e râie — şi vru să leşine. Dar renunţă şi luă repede măsuri în consencinţă. Işi izolă copii, în dormitorul comun, iar pe Florea îl scoase în curte şi-l legă cu o frânghie de gard. Apoi, expertă în boale câineşti prepară o alifie din piatră vânătă, pucioasă şi unt proaspăt — şi făcu apel la domnul Soare.

— Tomn Soare, nu superi la tumnata, roc forte asta mult, face pine şi şută unc la pietu Florea. Oh, chind fete la tumnata, *er freut sich*. Tumnata forpeşti frumos la el şi ţii nu

fuce, iar la mine unce face sănătos. Oh, tomn Soare, chindeşte cum tumnata scăpat la el şupoae hincheri... Şi el mult molţamit la tumnata...

Liţă Soare privi la dulăul murdar şi cu blana amarnic petecită — şi vru o clipă să refuze categoric şi totodată să-şi anunţe plecarea. Dar mutra jalnică a nenorocitului dobitoc şi rugămintea greu de refuzat a proprietăresei, îi înduioşară şi-l înduplecară. Işi scoase haina, îşi sufleca mânecile şi apucă pe Florea de gât, în vreme ce servitoarea bătrână şi neputincioasă îi săltă coada de vârf. Madam Flesch muie un şomoiog de vată în alifie şi atinse rana într'o parte. Florea răcni ca un turbat şi trăgându-şi coada din mâinile slujnicei, se vârî între picioarele lui Liţă Soare.

— Aşa, pine. Strince tomn Soare, intre cenunchi, eu tai inc'odată cu asta toctorie — şi cata !

Liţă n'avu încotro şi prinse pe Florea între picioare ca într'un cleşte, Bătrâna îl apucă iarăşi din nou de coadă, iar doamna Flesch, fericită că e ascultată, unse javra pe întrega porţiune devastată de râie, fără să cruţe pantalonii chiriaşului.

— *Ich danke schön !* Malţamesc frămos, tomn Soare. Mai unce incă un dată şi pietu Florea face sanatos. Oh, chit plins la el ! Tumnata forte om bun, tomn Soare...

— Se poate, răspunse acesta privindu-şi pantalonii plini de păr, de jeg şi de alifie, dar peste cincisprezece zile mă mut...

— O, la, la!— se miră madam Flesch, fără să arate o prea mare părere-de-rău. Apoi intră în casă şi după zece minute ieşi cu un bilet pe care îl lipi în stâlpul porţii:

Doamnă sincur, germană, inchiriez camer mopilat la person carè stai.

XV

O fată de măritat. O „codoaşcă" şi un „escroc sentimental".

Tatăl domnişoarei Silvia e funcţionar la R. M. S., mama se ocupă cu gospodăria, iar unicul frate, d. Sandu Călinaru, este şef de serviciu în ministerul cultelor. Câte-şi-patru au reputaţia unor oameni încuiaţi şi acri. Nu primesc vizite decât la ziua onomastică a bătrânilor — pe copii i-au botezat într'adins cu nume ce n'au sfinţi în calendar — şi nu se duc decât atunci când sunt scutiţi de reciprocitate.

Domnul Ion Călinaru-tatăl, şi-a înşelat nevasta numai când a fost sigur că infidelitatea nu-l costă bani; doamna Călinaru şi-a călcat jurământul o singură dată, în tinereţe, ca să moaie cerbicia unui şef sgârcit în avansări; iar Călinaru-junior, care trăeşte c'o văduvă înstărită, nu-şi schimbă prietena decât cu soţia unui fost coleg de liceu care are bunul obiceiu să inspecteze garderoba nevestei de două ori pe zi.

Domnişoara Silvia Călinaru, mult mai sen-

zuală decât pare şi mai puţin „cuminte" decât se crede, n'ar fi capabilă să se „ducă" o singură dată degeaba — chiar cu riscul de a-şi pierde tinereţea în flirturi nevinovate. Nu e însă o depravată. Acceptă uşor o pungă cu bomboane, un bilet de cinema, o invitaţie la dans, o plimbare cu maşina, dar mai departe nu avansează decât atunci când e sigură că a găsit un bărbat sănătos, discret, domiciliat în alt cartier şi în situaţie să-i restitue costul tramvaiului, s'o despăgubească în natură de obiectele ce s'ar deteriora în odaia şi din pricina lui, şi să-i plătească, eventual, asistenţa unui medic avortor. Dacă nu câştigă nimic, cel puţin să nu păgubească. Şi când găseşte acest bărbat, nu-l înşală decât cu unul care să îndeplinească măcar aceleaşi condiţii.

Toţi sunt oameni reci, calculaţi şi sobri. Nu rabdă de foame, dar niciodată nu fac lux şi abuz de mâncare. Au zile anumite pentru carne de vacă, de viţel, de porc şi de pasăre. Nu umblă desculţi şi goi, dar nici unul nu cunoaşte mătasea şi lacul. Atât e de înrădăcinat la ei spiritul de economie şi atât de bine îi cunoaşte lumea în această ipostază, că domnişoara Silvia e mai bucuroasă să ia două perechi de ciorapi de aţă, atunci când i-se oferă una de mătasă.

Domnişoara Călinaru are douăzeci şi şase de primăveri, e înaltă, şatenă, a învăţat cinci

clase profesionale, poartă nas coroiat, păr retezat, buze şi sprâncene decente, a avortat numai de patru ori, are bărbia mică şi sub ea puţină guşă, nu s'a logodit încă niciodată, e lungă în gât, uşor adusă de spate, şi nu-şi ridică ochii din pământ decât în momentul când a ieşit din strada Mihail Cornea, unde îşi are domiciliul. Dispune de voinţă şi de energie. In casă are primul şi ultimul cuvânt, iar în cartier, unde s'a ferit de orice legătură, o dată ca pildă de cumineţenie.

Domnul Călinaru-junior e în vârstă de treizeci de ani şi nu se gândeşte încă la căsătorie. E criză. Şi nici părinţii nu-l silesc. Un bărbat se poate însura la orice etate. Dar viitorul domnişoarei Silvia le inspiră îngrijorări. Au educat-o şi au instruit-o pentru a fi o bună soţie şi o excelentă menajeră. N'are trebuinţă nici de croitoreasă, nici de modistă şi nici de bucătăreasă. Dispune şi de ceva dotă: 50.000 lei numerar şi apartamentul de sus, actualmente închiriat. E însă rece şi rea. Au cunoscut-o mulţi bărbaţi, dar nici unul n'a păstrat-o mai mult de două luni. S'au găsit şi pretendenţi la mâna ei, dar după două, trei convorbiri, n'au mai revenit.

— Ce-i de făcut? — se întreba şi întreba domnul Călinaru-tatăl, în consfătuirile tot mai dese pe care le avea cu madam Călinaru şi câteodată şi cu fiul dumisale.

O rudă mai îndepărtată le sugerase ideea

se închireze una din camere. S'au văzut atâtea cazuri când bărbaţi hotărîţi să moară holtei, şi-au găsit jumătăţile în casele unde şi-au mutat vremelnic geamantanele. Şi fete timide sau sărace, prea cinstite sau prea compromise, condamnate să îmbătrânească în bugetul părinţilor, s'au căsătorit cu chiriaşul din odaia de alături. Se încrucişează pe sală, se întâlnesc în poartă, schimbă la început un salut convenţional, apoi un cuvânt banal, coincid plecările la birou, sau la universitate, se întorc în acelaşi tramvaiu sau autobuz, îşi împrumută cărţi, se duc împreună la conferinţe şi apoi la cinematograf, şi sfârşesc prin a se vizita mai mult sau mai puţin în taină. Câte odată se logodesc — şi chiar se căsătoresc.

Domnul Ion Călinaru îşi rezervase pentru familia domniei-sale apartamentul de jos compus din patru odăi: una pentru bătrâni, două pentru tineri şi a patra pentru salon şi sufragerie. Deci n'avea nimic de prisos. Şi nu închiriase niciodată mobilat. Cunoştea şi el câteva cazuri ca acele arătate de ruda care le împărtăşea îngrijorarea şi ar fi fost dispus, de acord cu întreaga familie, să se mai restrângă şi să nu ţină în seamă mirarea vecinilor, dar era oare sigur că această jertfă îl va duce la scopul urmărit?

S'au mai sfătuit în trei, au cerut şi avizul Silviei, şi în cele din urmă s'au hotărît să încerce. O domnişoară de douăzeci şi şase

de ani nu poate să mai aştepte fără pericolul de-a rămâne nemăritată.

Au pus bilet la poartă. Un adevărat eveniment în viaţa lor singuratică şi mereu aceeaşi

Cameră mobilată de închiriat.

Atât. Ca să nu dea nimic de bănuit. Nici trecătorilor, nici bârfitorilor, nici amatorilor.

A stat biletul două luni lipit în stâlpul porţii. L-a udat ploaia, l-a scorojit soarele, l-a învăţat toată strada pederost şi l-a citit până şi pisica de câteva ori. In acest timp s'au perindat amatori de toate categoriile: studenţi, studente, funcţionari, funcţionare, membri de-ai corpului didactic, voiajori comerciali, croitorese; a încercat şi un provincial care dejuga mai rar în Capitală, s'a abătut şi un om căsătorit doritor să-şi încornoreze aci nevasta. Femeile erau refuzate scurt: S'a închiriat. Sau nu li-se răspundea. Bărbaţii erau măsuraţi, cântăriţi, interogaţi şi ispitiţi până se încredinţau că n'a sosit cel aşteaptată, apoi erau repeziţi cu un preţ voit exagerat.

In acest timp, domnişoara Silvia a fost nevoită să stea mai mult pe-acasă, căci hotărîrea cea mare ei îi era rezervată. Când lua contact direct cu cei care veneau, când îi observa din fereastră şi-i asculta de dincolo de uşă. Nici unul n'a fost găsit pe plac. Printre calităţile preţuite, frumuseţea se număra la urmă, putând să fie complet eliminată. Domnişoara Silvia dorea un bărbat care

să nu fie scund, să aibe maniere alese, situaţie sigură, precum şi fire blajină şi statornică. Adică — să-i dea numele, să-i asigure existenţa şi să-i suporte caracterul cu seninătatea unui benedictin. In cele din urmă, sorţii au căzut pe un funcţionar din Gara de Nord. Dar a trebuit izgonit chiar a doua zi, pentru pricina că numai după patru ceasuri dela instalare, s'a înapoiat din oraş beat şi cu două femei după el.

Pe vremea aceasta, Liţă Soare îşi căuta şi el odaie ca să se mute dela madam Flesch. A vrut să rămâie la o judecătoreasă măritată numai de două săptămâni, dar i s'a părut periculoasă. Avea nişte ochi... Şi era aşa de amabilă... A plecat indignat de faptul că un bărbat, abia în luna de miere, are gugumănia să introducă un străin în menajul lui, pentru motivul că-i prisosea o cameră. Chiar camera de lângă dormitor. De ce n'a ocupat un apartament mai mic? — s'a întrebat Liţă Soare. Avea mobilă prea multă? Putea s'o vândă ori s'o dea de pomană. A crezut că nu e de demnitatea unui supleant de Tribunal să ocupe numai trei camere? Şi a voit încă una ca să aibe nevasta unde să-i pună coarne? Ce imbecil!

A mai încercat apoi — dar unde n'a încercat? La o bătrână care-şi rezeva un colţ, după paravan, şi care permitea chiriaşului să facă în restul odăii „ce-o vrea"; la o pereche tânără — el frizer, ea menajeră — care dor-

meau în antreu; la un voiajor care lipsea de-acasă cu săptămânile şi lăsa pe chiriaş să treacă la closet prin dormitorul nevestei; la o pereche foarte nepotrivită ca vârstă: el avea şaptezeci şi trei de ani, ea douăzeci şi şase, cu misiunea dela început precizată — de doamna — ca să suplinească pe bătrân; la o bogătaşă care n'avea nevoie să închirieze mobilat, dar simţea trebuinţa să-i uite bătrâneţele în braţele unui tânăr viguros; la o funcţionară aproape matură care-i pretindea, în schimbul farmecelor dumneaei, un plus de două mii de lei pe lună şi libertate reciprocă; la o rusoaică refugiată care se mulţumea cu cincizeci de lei de fiecare „vizită"; la o croitoreasă drăguţă şi foarte tânără care-i închiria un pat în odaia ei cu condiţia să fie... „cuminte"; la o bătrână tutungeresă care-i lasă mai eftin dar în schimb să-i mediteze fiica divorţată ce se pregătea de bacalaureat; la o profesoară uscată şi ursită să moară virgină, care-l obliga să nu intre în anume localuri... ca să n'o compromită; la o familie de ftizici care-i oferau „convenabil" masă, spălat şi acces la baie; la... etc., etc., etc....

A umblat zilnic câte 7—8 ceasuri, cu îndărătnicia omului doritor de-o soartă mai bună. A citit sute de bilete, a cumpărat toate ziarele cu „Mica Publicitate", a sunat, a bătut pe la uşi, a sculat oameni din somn şi dela masă, a examinat ca un medic şi a ispitit ca

un fals Don Juan, a spovedit ca un duhovnic conştiincios, a insinuat ca un expert, a interogat ca un procuror.

A găsit case cu duşumeaua putredă şi cu proprietari gata să jure că n'are pic de igrasie; a găsit păduchi de lemn circulând „ca la ei acasă", şi proprietărese gata să afirme cu mâna pe cruce că nu cunosc aceste insecte decât din auzite; a întâlnit familii compuse numai din femei, cu casa transformată în bordel, care-şi dau „cuvântul de onoare" că nici în lăcaşul Domnului nu e mai multă curăţenie; şi-a dat întâlnire cu „domnişoare" care refuzau să-l privească în faţă; ,a fost tratat cu cafele şi dulceaţă şi invitat să le „vadă" dormitoarele, de femei măritate care la început îi vorbeau din prag sau din fereastră, — etc.

Şi-a tocit tălpile noui, umblând; şi-a lăţit limba vorbind; şi-a mărit nodul lui Adam înghiţind în sec; a căpătat un tic la nas tot strâmbându-l mereu; a învăţat să mintă, să înşele şi să se tocmească. Cunoaşte toate cartierele centrale şi pe cele de vile; toate liniile de tramvaie şi pe cele de autobuze. Şi-a stricat stomacul ospătându-l prin tot felul de restaurante şi şi-a îmbuibat plămânii cu toate mirosurile existente, — dar odaie unde să poată sta liniştit şi vreme mai îndelungată, n'a găsit. Unde-i place casa, nu-i convine proprietăreasa — şi viceversa. Unde s'ar împăca

şi cu una şi cu alta, se teme de chiriaşul gălăgios de alături. Unde nu sunt chiriaşi, sunt copii mulţi şi closetul în fundul curţii. Iar unde le găseşte pe toate acceptabile, e preţul prea mare...

— La tumnata nu este pine, tomn Soare?

— Nu prea, madam Flesch.

— *Warum?* Te ce? S'a intimplat cefa?

— ...Mda. Mi-a micşorat leafa.

— O, asta *nicht gut!* Nu-i pine. Camera casit la tumnata?

— Da...

— La mine inca nu casit chiriaş Toate chite vine vrei altcefa. Oh, firai al tracului de fiaţă! Eu n'ai chindit inchiriez camer mopilat. Parinţii mei n'ai inchiriat camer mopilat. Oh, firai al tracului de fiaţă! Taca parpatu-meu nu plecai in Drezden, eu nu inchiriez camer mopilat. Eu afeai în Drezden apartament — etaş intrec, dar eu nu inchiriez camer mopilat. Parpatu-meu ai vrut fine *nach* Romania! face pani petrol! Pomană mare in Romania! Ta, ta, foarte mare!.. Parpatu-meu acum putreseşti la os şi madam Flesch juns închiriez camer mopilat, iar panka, firai al tracului, ai mâncat toate banii. Poftim. *Oh, käme doch bald eine bessere Zeit!*

Ii mai rămâneau două zile la madam Flesch. Dar fiincă ea *inca nu casise* chiriaş, putea să reînoiască contractul. Mai ales că Florea nu-i dăduse prilejul unei noi vizite la hin-

gherlâc. Şi nici ceilalţi căţei nu-l prea mai plictiseau în vremea din urmă, cu stima şi cu dragostea lor. Il văzură tot mai rar şi mai indispus şi-i respectau întrucâtva nevoia de linişte şi de meditaţie Dar trebue să fii câine ca să stai între câini — cum bine se exprimase el într'un moment de necaz, către un coleg din minister. Ceea ce nu însemna că Liţă Soare considera pe madam Flesch drept căţea. Dimpotrivă. Avea pentru ea o stimă aparte. Era bună, blândă, cinstită şi curată la suflet. Toată ziua — Herr Bismark, toată ziua — Waldi, toată ziua — Tedi, Lily şi Lulu, toată ziua-bună ziua: *meine Kinder.* Ii socotea într'adevăr făcând parte din familie şi-i trata ca atare. N'avea nimic deosebit de ei. Nici pat, nici perne, nici masă, nici farfurii, nici şervete, nici baie. Ii doctorica când se îmbolnăveau, şi cea mai uşoară indispoziţie a unuia îi producea îngrijorare. Dar pe el, pe Soare, îl enerva acest ataşament exagerat de animale. Iar o întâlnire cu madam Flesch îi aducea deadreptul dureri de cap. Dacă nu-i vorbea de „meine Kinder", se plângea de „der Bankkrach" sau regreta cu patos imprudenţa răposatului de-a renunţa la situaţia pe care o avea „in Drezden", de dragul sondelor dela Moreni.

*

— Ce ai, dragă, de arăţi aşa plovat — îl întrebară — îngrijoraţi sau curioşi — vecinii din birou.

— Nu găsesc casă, le răspunse Liţă resemnat. Şi le-o luă înainte cu râsul.

Intr'adevăr, după ce se convinseră că nu glumeşte, colegii făcură mare haz. Erau toţi oameni „normali" care se acomodează oriunde şi cu oricine fără multă bătae-de-cap.

La ieşire, domnul Sandu Călinaru, care era după cum se ştie, în căutarea unui cumnat, se apropie prietenos şi-l luă de braţ.

— E adevărat că nu găseşti casă?

— Intocmai.

— Dragă, ce să zic, noi n'am închiriat niciodată camere mobilate. Dar acuma, când toată lumea e silită să se mai restrângă, ne-am decis să dăm una — bine înţeles dacă găsim o persoană serioasă. Tu, după cât te cunosc, ai îndeplini toate calităţite unui chiriaş cum ar dori părinţii mei. Dacă vrei şi-ţi convine cartierul, poţi să vii să vezi odaia şi să te înţelegi cu mama.

Liţă îşi privi colegul şi superiorul, surprins şi nu-i răspunse imediat. Călinaru e un bun funcţionar, dar ca om e antipatic, ranchiunos, puţin intrigant şi foarte sgârcit. Nu l-a văzut nimeni în vreo bodegă, nici în tramvaie, nici în autobuze, şi n'a lăsat odată un ban la bufetul ministerului. Exact antipodul lui Liţă Soare, care trece drept cel mai curat la suflet şi mai deschis la pungă, fără să fie risipitor dintre funcţionarii Direcţiei respective.

După ce reflectă preţ de-un minut, Liţă

Soare se lăsă în voia Domnului. Devenise fatalist...

— Ce preț are, dragă?

— O mie.

— Intre 8 și 9 sunt la voi.

*

Vestea pricinui mare bucurie în familia Călinaru. Liță Soare era deja cunoscut din arătările pe care Sandu le făcea câteodată despre colegii săi, și toți fură de acord că domnișoara Silvia se poate socoti ca și logodită. Lângă firea ei arțăgoasă nu putea hălădui, potrivit legilor de compensație, decât una în aceeași măsură de blajină. Ii aranjară repede dormitorul bătrânesc, fiindcă se învecina cu odaia Silviei, iar soții Călinaru își mutară domiciliul în salon.

De data aceasta, Liță Soare, întocmai ca un voiajor obișnuit să schimbe hotelurile mai des decât cămașa, nu se mai interesă cine doarme dincolo de ușile din dreapta, nu mai dibui după igrasie, nici nu mai întrebă dacă are soare ori păduchi de lemn. Abia peste noapte simți că doarme în vecinătatea unei femei și își aduse aminte de Nina...

— E sora mea, îl lămuri Sandu a doua zi. Vrei să i te prezint?

— Mă rog...

Prezentarea avu loc, cu solemnitate deosebită, în fața întregei familii. Liță Soare luă

cunoştinţă de existenţa fizică a domnişoarei Călinaru aproape fără să observe, dar Silvia îl privi ca pe-un ursuleţ — şi rânji mulţumită.

Se serviră cafele. Articol de mare lux în casa Călinaru. Şi deci pentru ocazii rare.

— La noi, domnule Soare, să te consideri ca la prieteni. Nu suntem de meserie speculanţi de camere mobilate. Am închiriat aşa... fiindcă ne prisosea... şi fiindcă toată lumea închiriază. Şi cei care sunt în criză şi cei care se tem de criză. Chestie de strâmtoare sau de prevedere. Dar, te rog să mă crezi, că la fieşcine n'o închiriam. Ne-a vorbit Sandu foarte frumos despre dumneata, încât nu mai văd nevoie să facem rezerve asupra relaţiilor noastre viitoare. Te găseşti aci în elementul dumitale. Toţi suntem oameni paşnici, cumpăniţi şi ocupaţi. Ai nevoie de-un ceai, de-un nasture de cusut, te serveşte nevasta la moment. E fiică de funcţionar superior, dar nu se dă înlături să facă, împreună cu domnişoara Silvia, toată gospodăria casei.

Liţă Soare nu pricepu cursa şi nici nu-şi trudi mintea să descopere ceva pe dedesupt. Toate previziunile lui se realizaseră deandoaselea, aşa că în zadar s'ar mai fi ostenit să citească în ochii noilor proprietari şi să le mai strecoare cuvintele.

După câteva zile fu invitat la masă. De-acuma relaţiile lui cu ai casei — în special cu

domnişoara Silvia — luară o turnură familiară. Foarte puţin amatoare de soare şi de dumbrăvi, domnişoara Silvia fu apucată subit de-o mare dragoste pentru natură — şi chiriaşul îi înlesni o plimbare la Şosea. Îşi exprimă dorinţa să vadă un film ce rula în centru — şi madam Călinaru rugă pe Soare s'o însoţească. Altădată o conduse la o expoziţie de ţesături, apoi la una de câini; o mai plimbă în Cişmigiu, la Băneasa — şi puţin a lipsit să nu ia drumul Snagovului.

Tovărăşia unei fete care învăţase mai mult lucru decât carte şi nu citise decât pe Arséne Lupin şi „Broasca cu şapte chei", îl plictisea pe Liţă Soare. Toată discuţia lor se învârtea aproape exclusiv în jurul a ceea ce încă nu săvârşise odrasla proprietarilor. Nu ştia, adică dumneaei cum e la un dancing, cum se mănâncă de pildă la Picadilly, cum se petrece la un bar, nu cunoscuse niciun bărbat afară de rudele domniei sale, nu-şi imagina cum poate o fată să-şi abandoneze „cumințenia" înainte de căsătorie, îşi clănţănea dinţii în faţa unei eventual avort — bine înţeles legitim, critica pe „aşa zisele intelectuale", care mor de foame cu licenţele în buzunar şi făcea planuri de căsnicie. Va fi o bună gospodină şi o soţie în sensul arhaic al cuvântului...

„Unde vrea s'ajungă papagalul ăsta?" — se întreba Liţă într'o sfântă Duminică, după ce sosiseră dinspre „Arcul de Triumf", deşi în-

ţelegea foarte bine cam ce urmăreşte. Răspunsul îl primi c'o întârziere numai de cinci minute. Un consiliu de familie întrunit în seara precedentă constatase că lucrurile „s'au copt" îndeajuns şi, nesperând într'o deslegare favorabilă pe căi obişnuite, hotărîse să le bruscheze.

— Dragă, pe ziua de astăzi eşti invitat la noi, la masă, îl înştiinţă fratele Silviei îndată ce intră în odaia lui.

Risipă mare la casa familiei Călinaru. Se jertfise o gâscă, se cumpărase vin şi se turtise o plăcintă cât pălăria unui poet.

— Ridic paharul în sănătatea celor mai tineri dintre noi, — ură Călinaru-senior, într'o excelentă dispoziţie.

— Şi celor mai fericiţi, adăogă madam Călinaru, privind duios spre fiică-sa care tocmai şoptea ceva lui Liţă Soare de alături. Acesta privi peste masă la Călinaru-junior.

— Eşti mai tânăr cu doi ani, îl lămuri colegul cu aer de felicitare.

Observând că toate privirile sunt îndreptate spre el şi spre Silvia, Liţă Soare se schimbă la faţă şi îşi întoarse ochii către vecină. Aceasta îi zâmbi recunoscătoare. Călinaru-tatăl râse cu poftă şi veni în ajutorul chiriaşului încurcat.

— Dragul meu, ce să zic, am cunoscut şi eu emoţia pe care ţi-o dă situaţia dumitale din momentul de faţă, şi... dacă n'ar fi intervenit

un unchiu, acum răposat — Dumnezeu să-l ierte! vorba cea mare mi-ar fi rămas poate în gâtlej şi Silvia, mânca-o-ar tăticu, n'ar fi astăzi lângă dumneata...

Liţă Soare îşi privi din nou vecina, fără să pară prea mişcat de perspectiva arătată de domnul Ion Călinaru, apoi, pricepând unde vrea să ajungă bătrânul, îngălbeni şi se apucă nervos să taie din plăcintă. Amfitrionii schimbară priviri repezi şi încredinţară doamnei Călinaru cuvântul decisiv.

— E, parcă dacă n'ar fi fost Silvia, domnul Soare era să rămâie... *aşa!* E Bucureştiul plin de fete. Poţi s'alegi dintr'o mie.

Călinarii râseră fals şi aşteptară răspunsul celui vizat.

— Nu înţeleg la ce faceţi aluzie, zice Soare abia izbutind să simuleze un pic de nedumerire.

— La ceea ce dumneata ai în gând... şi nu îndrăzneşti să pronunţi, îl lămuri prompt şi binevoitor Călinaru Ion. Liţă Soare deveni deodată livid la faţă, Silvia se încruntă şi-şi trosni degetele, mama îşi privi bărbatul, Călinaru-Sandu fixă vrăjmaş pe colegul zăpăcit, iar tatăl îşi muşcă buza în locul musteţii şi se lăsă pe spatele scaunului, cu braţele încrucişate.

— Eu... în gând...

— Haide, curaj! îl îmboldi bătrânul în rânjetul celorlalţi.

Liță Soare scăpă cuțitul și furculița în farfurie și făcu ochii mari către capul mesei.

— Sper că nu vă bateți joc de mine...

— Și nici dumneata de noi, îl fulgeră bătrânul.

Soare mototoli șervetul pe masă și se ridică brusc. Ceilalți îl urmară imediat. Tatăl se apropie prietenos de el și-l bătu pe umăr.

— Dragul meu, e posibil ca noi să ne fi înșelat în privința intențiilor dumitale. Adică vreau să spun că... aceste intenții ale dumitale... vor fi fost mai puțin cavalerești decât ne-am închipuit noi...

— Domnule Călinaru!...

— Fără nervi! Ai venit în casa mea ca un străin și te-am primit ca pe-un prieten. Dumneata însă ai abuzat de această deosebită favoare și ai creiat fiicei mele o situație din care, fără concursul dumitale, nu mai poate ieși cu fața curată...

— Domnule!

— Fără nervi! Fata mea, stimate domn, se bucura în cartier, până la venirea dumitale, de-o reputație foarte rară în ziua de astăzi. Ai venit dumneata, stimate domn, și ai dat de vorbă mahalalei. Ai luat-o la Șosea, ai acompaniat-o la cinematograf, ai condus-o în Cișmigiu, i-ai rupt pantofii tocmai pe la Băneasa, și lumea a băgat de seamă. Noi n'am îndrăznit să-ți stricăm plăcerea dumitale, mai ales că ne-ai inspirat, din primul moment,

încredere, mă rog, desăvârşită. Şi nici Silviei nu i-am interzis să iasă cu dumneata, fiindcă e majoră şi destul de solidă ca să nu-şi piardă capul. Dar ca să justificăm prezenţa unui bărbat străin în viaţa ei curată ca cristalul, am spus vecinilor că sunteţi logodiţi...

— Fireşte! — confirmă teatral doamna Călinaru.

Soare simţi casa învârtindu-se cu el şi se rezemă cu spatele de colţul unui şifonier.

— Acuma, dragă domnule, dacă eşti cavaler şi ai în dumneata un pic de simţ al onoarei, nu-ţi rămâne altă ieşire din situaţia în care singur ţi-ai creat-o, decât să...

— ...plec.

— Oho! — exclamară toţi gata să-l încaere.

— Cum ai zis? Mai repetă odată, te rog! îi porunci tatăl demn şi solemn.

— Să plec.

— Să pleci? !... Aha!... Poftim! Cu sila nu te însoară nimeni. Dar ofensa pe care ai adus-o fiicei mele cum rămâne, stimate... cavaler?

Liţă Soare, mai stăpân acum pe el, vru să încerce o explicaţie paşnică. Adică să amintească mamei şi fiicei că nu el a invitat-o pe Silvia să iasă împreună, şi a acceptat camaraderia ei pentru motivul uşor de înţeles că nu putea s'o refuze. Că domnişoara Silvia ar fi o soţie ideală, dar el e încă departe de vârsta pe care şi-a propus-o pentru căsătorie. Că, în libertatea de azi a moravurilor, nimeni nu

pretinde unor tineri să fie numai decât logodiţi ca să iasă împreună. In tot cazul nu avea nimeni dreptul să-l logodească fără ştirea şi fără consimţământul lui. Işi dădu însă seama că i-se întinsese o cursă mizerabilă din care nu va putea ieşi cu explicaţii prieteneşti — şi vru să treacă în odaia lui.

— Să plăteşti ruşinea pe care ai făcut-o fetei şi apoi să pleci din casa mea, — ţipă înfuriată madam Călinaru.

Soare se întoarse tremurând:

— Cât pretindeţi?

Gazdele erau pregătite şi pentru acest sfârşit. Insemnaseră cu cifre umflate tot ce consumase Liţă Soare la ei în casă: dulceaţă, cafea, mâncare, băutură, banii cheltuiţi de Sandu cu tramvaie şi autobuze ca să-l însoţească la birou şi înapoi, căci fără el ar fi mers pe jos, preparatul câtorva pahare de ceai precum şi schimbarea unei manşete dela o cămaşă, de către domnişoara Silvia. Adăugaseră suma la cea fixată pentru „spălarea ofensei" şi făcuseră un total de 30.945 lei.

Domnul Călinaru-senior pronunţă cifra cu glas sacadat şi fără să arate vreo dispoziţie pentru tratative. Liţă Soare îşi ieşi din fire şi-l privi sălbatic şi cu pumnii strânşi.

— Nu vă e ruşine să jefuiţi un om care nu vă datorează nimic?

Călinarii — minus Silvia care ieşise — strânseră cercul în juru-i.

— Să speli obrazul fetei ! — se răţoi doamna fără convingere.

— Dumneata vorbeşti de „ruşine"? Dumneata?... îl apostrofă tatăl cu ochii injectaţi. Iţi dau termen de două ceasuri să-ţi alegi: ori căsătoria cu fiică-mea, ori banii ghiaţă, sau te reclam şefilor dumitale şi te acţionez în judecată.

Pe bietul Soare îl năpădiră broboane de apă.

— Mi-e imposibil să vă dau atâţia bani. Făceţi ce poftiţi.

Călinarii îi confiscară paltonul, pardesiul, un costum de haine noui, o pereche de pantofi neîncălţaţi, toată rufăria, carnetul C. F. R., libretul de armată, apoi îl lăsară liber să ia restul şi să plece. Dar Liţă îşi luă numai pălăria şi umbrela.

— Douăzeci de mii nouă sute patruzeci şi cinci aş putea să vă dau, conveni el din poartă, sperând că părinţii îl vor ajuta să evite un scandal. Călinarii schimbară priviri de izbândă şi acceptară.

— Fie. Să nu zici că suntem oameni răi. Când aduci banii atunci îţi iei lucrurile.

Şi-i trântiră uşa în nas.

Fără să mai stea mult la gânduri, năpăstuitul nostru erou înfruntă praful stârnit de vânt de pe străzile nemăturate şi nestropite din cartierul „Pleşoianu" şi se îndreptă spre Gara de Nord. Aci, expedie părinţilor o tele-

gramă al cărei text îl ticluise încă din strada Mihail Cornea.

Bolnav apendicită. Expediaţi urgent 20.000 lei operaţie.

Dela gară luă tramvaiul spre cucoana Tinca. Era singura fiinţă către care putea să-şi verse necazul.

*

O găsi şi fără bilet şi fără chiriaş...

— ...

— Cum, nu ştii nimic?

— Nu.

Madam Neagu se ridică oftând adânc şi luă un ziar de pe dulap.

— Citeşte.

Liţă Soare, izbit de titlul creionat de cucoana Tinca, frunzări înfrigurat articolul, apoi îl citi cuvânt cu cuvânt.

Scandalul din strada Lăzureanu

— Păţania unei soţ infidel şi a unei codoaşce imprudente —

„Doamna Ecaterina Neagu, proprietara casei din str. Lăzăreanu 113 şi pezevenghe bine cunoscută prin partea locului, trăeşte, văz Doamne, din venitul unei camere pe care o închiriază mobilată. Cât a fost mai tânără o închiria — se zice — numai la bărbaţi. Desigur... „cu tot confortul". Cu ce lua pe cameră, cu ce mai câştiga în schimbul graţiilor du-

misale își ducea văduvia destul de comod. Ba a mai agonisit probabil și ceva economii.

„Dar tinerețea — deh! — nu ține o veșnicie. Când a văzut cucoana Tincuța că numai camera a rămas c'o brumă de căutare, inventivă cum e, a găsit alt mijloc prin care să-și refacă veniturile. De unde până aci cuprinsul biletului pe care îl lipea în geam sau pe poartă era invariabil — din chiar săptămâna a șasea sau a treia de văduvie, în ultimul timp a schimbat macazul. N'a mai scris „Cameră mobilată de închiriat la domni serioși", ci „la domnișoare studente sau funcționare". Croitorese, vânzătoare de pe la magazine sau richtuitoare de pe la atiliere de cismărie... nu meritau pentru odaia dumneaei. Cocoana Tinca știe ce face. Nu se dă același preț pe icre de Manciuria și pe icre tescuite.

„S'au perindat desigur multe fete cinstite care luptă depotrivă cu sărăcia și cu studiile sau cu amărăciunile unei ogârjenii de slujbe, dar ochiul cunoscător al coanei Tinchii nu s'a oprit decât asupra acelora care îndeplineau și condițiile nescrise pe bilet.

„Au căzut sorții, se spune, pe două nefericite de studente foarte tinere și tot așa de neobișnuite cu moravurile Bucureștiului demonizat. Parcă le văd: modeste, drăguțe, cu trăsături feciorelnice, dornice de învățătură și cu aerul acela naiv și stângaci al provincialului scos din târgușorul său și aruncat în

iadul unei Capitale. Dar cucoana Tinca e meşteră mare. Imi închipui puterea de persuasiune a acestei viitoare „ţaţe", care a fost capabilă să dărâme în câteva zile toată educaţia unor copile de familii foarte onorabile, abia scăpate de sub privegherea severă a părinţilor.

„Au primit ofiţeri şi civili, s'a băut, s'a mâncat, s'a dansat... Se vede însă că profitul pezevenghei a fost mai prejos de prevederile dumisale, sau că nefericitele victime n'au ştiut să păstreze discreţia cuvenită — şi cârdăşia s'a stricat repede. Şi-au svârlit reproşuri, invective, sudălmi, — ca în astfel de ocazii — şi s'au despărţit.

„Cucoana Tinca nu disperează şi schimbă din nou macazul. Biletul lipit după plecarea studentelor sună astfel: „Cameră mobilată, intrare discretă, de închiriat unei persoane situate". Şi-a schimbat în gând adjectivele cu tâlc, şi-a mângâiat negul de subt bărbie — n'o cunosc, dar e de neînchipuit codoaşcă fără neg şi fără mustăţi — şi a aşteptat. Desigur nu prea mult. Se găsesc destule „persoane situate" amatoare de „intrare discretă".

„Dar madam Neagu calcă tot cu stângul. Domnul X, care-i plătea probabil destul de gras patul în care-şi culca amanta de câteva ori pe săptămână, s'a întâmplat să fie căsătorit. Desigur că nu era unicul bărbat care-şi înşela jumătatea, dar a avut ghinionul să fie

bănuit şi descoperit. A observat soţia — o foarte drăguţă şi tânără blondină — că i-se deranjează stomacul cam des, că s'au înmulţit reuniunile la club, că pierde mai mult la cărţi, çă e mai scump în desmierdări — şi a căutat să afle taina. Prea greu nu i-a fost. L-a urmărit şi l-a descoperit punându-i coarne în casa pezevenghei.

„Ce-a urmat se înţelege. Reproşuri, părueli, ţipete, leşine, comisar, secţie, proces-verbal de adulter şi, probabil, divorţul. Baborniţa a ieşit şi ea destul de şifonată din această afacere. Nu i-a roşit obrazul când a fost dusă la poliţie, dar i s'a dat scârboasa-meserie pe faţă, şi acum tremură la gândul că-i va sta biletul în fereastră sau în poartă mult şi bine. Ia mai scorneşte ceva, coană Tincuţo!...“

Liţă Soare, care cunoştea aşa de bine pe biata femeie şi ştia că nu e capabilă să-şi vândă nici trupul, nici sufletul, se indignă împotriva reporterului neonest. Mai ales că ea îşi compunea biletele pe acelaşi calapod: „Cameră mobilată, liniştită, teracotă, electrică, de închiriat“.

— Măgar!

— Eu m'am jurat, domnule Liţă, să nu mai pun mâna pe jurnal. Auzeam pe câte cineva că se scriu şi multe minciuni, dar n'aş fi crezut, să pici seu pe mine. Nici nu s'a ostenit

măcar să vie să mă vază şi apăi să scrie. A auzit de nenorocirea care mi s'a întâmplat şi d'aici şi-a închipuit numai decât că sunt codoaşcă şi pezevenghe... Să nu-mi ajute sfânta cruce şi sfânta zi de astăzi dacă am mâncat eu măcar un covrig din codoşlâc şi din pezevenghilâc. Şi să mă trăznească Dumnezeu din cer dacă m'oiu fi întins eu pentru bani înaintea chiriaşilor mei. Iar p'ăla care şi-a bătut joc de mine, să-l ajungă blestemele mele până al noulea neam. Să-i rămâie nevasta de el şi să trăiască din cameră mobilată. Să-şi vânză trupul pentru ban, şi să n'aibă pâine la gură şi hanţă pe ea până nu s'o face codoaşca chiriaşului din odaie... Şi să nu...

— Lasă, coană Tincuţo, nu mai blestema, că Dumnezeu te ştie cât eşti de nevinovată, o mângâe Liţă Soare uitându-şi propria-i durere.

— Sânt, domnule Liţă, adeveri madam Neagu. Şi ca să dea cuvintelor ei putere de jurământ luă icoana din perete şi o umplu de sărutări. Pe Soare îl trecură lacrimile.

— E greu, cucoană Tinco, şi pentru cei care-şi bagă străin în casă şi pentru cei care se adăpostesc în casă străină. Din păţaniile noastre — ale dumitale şi ale mele, — am ajuns să mă conving că nu sunt de invidiat nici unii nici alţii. Dacă eşti proprietar şi ai o cameră de prisos, mai bine dă-o servitorilor, fă-o cămară, spălătorie, ţine rufele murdare în ea,

decât să-ţi dai pacea casei pentru o mie de lei pe lună. Iar dacă ţi-se împuţinează veniturile, nu te lua după nevasta-ţi când te îndeamnă să închiriezi o cameră mobilată, ci mai bine revizueşte-ţi bugetul cheltuielilor. Tae distracţiile, întoarce-ţi hainele pe dos, tae şi un fel de mâncare, dispensează-te de servitoare, amanetează-ţi ceasornicul, spânzură-te, dar străin în cuibul tău nu-ţi băga.

Acelaşi lucru şi pentru cei care n'au casă nici obraz tăbăcit şi nici posibilitatea să ocupe un apartament. Să se mulţumească, până atunci, cu mansarda unui hotel sau cu salteaua de paie şi cu sobiţă de fier a unei bătrâne; să-şi ia mezeluri în odaie sau să mănânce la un birt de-a patra mână, decât să umble din lună în lună după „confort modern". Sunt puţine cazurile când un chiriaş „mobilat", oricât de corect s'ar purta, să capete referinţe bune dela fostul proprietar. Vor gândi că au motive să-l bârfească — şi domnul şi doamna şi guvernanta şi bucătăreasa. Niciodată nu i-se va crede motivul pe care-l invoacă pentru a se muta. Va găsi soţii necinstite, fiice de paisprezece ani grăbite; pensionari bucuroşi că au scăpat de monotonie; văduve „moşierese" care să-şi completeze coşniţa din buzunarul lui; vecină de cameră care să-i estimere gulerul paltonului şi apoi să-i implore ajutorul pentru a scăpa de „escrocul" care munceşte pentru ea; doamne scă-

pătate care oferă „pensiune de primul rang" cu gândul de buzunăreală; văduve în pană care caută să stârnească gelozia amantului scârbit; părinţi mizerabili care-l introduc în casă cu scop să-i lege de gât o fată hodorogită de forcepsele doctoriţelor...

— Imi pare că te-ai săturat şi dumneata, domnule Liţă.

— Până în gât, cucoană Tinco.

— Eu, după cum bine vezi, n'am mai pus bilet. Am zis aşa: ori se întoarce domnul Liţă ori de unde nu mănânc pâine cu ceai, că taman atât mi-ar ajunge pensia, şi odaia n'o mai închiriez.

— Iar eu, zise Soare recunoscător, dacă nu găseam odaia dumitale liberă, eram hotărît să mă aşez în chiţimia vreunui hotel. Ba, am avut un moment când demisia din slujbă şi reîntoarcerea la casa părintească îmi apărea singura soluţie.

— Adevărat? Vii îndărăt la mine?

— Am şi venit, coană Tincuţo.

Madam Neagu, în culmea bucuriei, făcu o mişcare să-i sărute mâinile, dar îşi aduse aminte de pricina care-i despărţise şi lăsă capul în jos.

— Nu mai eşti supărat pe mine, domnule Liţă?

— Nu, coană Tincuţo.

— Să-ţi fac un ceai?

Liţă Soare uită necazurile şi râse din toată inima.

— Fă-mi, coană Tincă.

*

A treia zi primi un mandat telegrafic, din partea părinţilor, chiar în momentul când citea în ziar, la rubrica „Palatul Justiţiei", o informaţie care punea vârf mizeriilor îndurate până aci.

Un escroc sentimental

„D. Ion Călinaru, funcţionar în serviciul R. M. S, a introdus acţiune împotriva unui oarecare Liţă Soare slujbaş în Ministerul Cultelor, care, profitând de faptul că ocupa o odaie mobilată în casa domniei-sale, s'a linguşit pe lângă domnişoara Călinaru, i-a făcut declaraţii de dragoste, a ameninţat-o probabil că se sinucide, s'au logodit, iar acuma, găsind desigur o partidă mai grasă, face pe prostul şi neagă precum că ar fi avut intenţii serioase de căsătorie. D-l Călinaru pretinde douăzeci de mii de lei despăgubiri morale şi nouă sute patruzeci şi cinci materiale. Cam puţin pentru o faptă atât de mârşavă. Poate că şi d. ministru de culte are un cuvânt de spus".

Ce se întâmplase? Domnul Ion Călinaru, sigur că suma convenită o va obţine fără nicio

judecată, s'a gândit în urmă, că trebue să ofere fiicei sale şi o reparaţie publică. Numai aşa puteau să afle vecinii şi cunoscuţii de pricina pentru care s'a desfăcut „logodna".

Când a primit banii şi-a retras şi acţiunea. Pata ivită un moment în viaţa curată ca o pânză înălbită a domnişoarei Silvia, fusese spălată.

— Rea e lumea, coană Tincuţo !...

— E dată dracului. Mai vrei un ceai ?

S F Â R Ş I T

Bucureşti, 29 Decemvrie 1932.

TABLA CAPITOLELOR

	Pag.
I. Oameni mofturoşi	5
II. Dai chiria înainte ? O casă cu noroc. Un „unchiu“ sosit la vreme	19
III. Imi plac proprietăresele grase... . . .	32
IV. Pensiune excelentă	38
V. Doi sutari...	68
VI. Ai galoşi ? O cucoană care vorbeşte prea mult. Părinţi naivi. „Cameră elegantă“.	75
VII. Doamna vrea plutonier. Cumnatele. D-ra Nina. Un amant prost	89
VIII. Gânduri de primăvară	144
IX. Actori. Un ofiţer şi-o ordonanţă. „Studentele excluse“	148
X. O soţie „cinstită“ care vrea cadouri, un bărbat prost şi o fată precoce . . .	153
XI. O văduvă în pană. „Bomboanele“ coanii Tinchii	148
XII. O servitoare sinceră. O elevă şi mai sinceră	200
XIII. Un proprietar plictisitor. O slujnică sentimentală	207
XIV. Madam Flesch	233
XV. O fată de măritat. O „codoaşcă“ şi un „escroc sentimental“	247

EDITURA „CUGETAREA"

Direcția: P. C. GEORGESCU - DELAFRAS

AUTORI ROMÂNI

Al. Bilciurescu	Tichia de mărgăritar
Ury Benador	Hilda
Emil Cioran	Cartea amăgirilor
Maria Ganta	Legende
G. Ciprian	Soț ori Fărdă
N. Crainic	Puncte Card. în Haos
Sterie Diamandi	Galeria oam. politici
Lucia Dracopol	Arta Domniților
M Dragomirescu	Focul
Dr. Em. Dragu	Cum să ne hrănim
Octav Dessila	Cartea cu Minciuni
Mircea Eliade	India
—	Șantier
Gala Galaction	În Pământul Făgăd.
Valeriu Grecu	Să facem un gimnaz..
Ion Iovescu	Nuntă cu bucluc
N. Iorga	Idei asupra proble-melor actuale
B. Jordan	Învățătorii
—	Normaliștii
Vasile Militaru	Fabule, ed. II
Th. Mart.-Așău	Dicționar rom.-franc.
Gib I. Mihăescu	Zilele și nopțile unui student întârziat
Ilie Mirea	Man. serb. școl., I-II
Al. Lascarov-M.	Mamina
—	Romanul Futnicei
—	Flori Creștine
V. Monda	Urechea lui Dionys
Ion Pillat	Portrete lirice
Cesar Petrescu	Oraș patriarhal
—	Apostol
—	Cheia viscolilor
Popescu, Botescu	Cartea serbărilor
N. Porsenna	Se-aorind făcliile
D. Protopopescu	Fortul 13
M. Rădulescu	Clasa VII A
Eugen Relgis	Peteneiile lui Mitron
Ștefan Rodeanu	Neghina.
Eug. Speranția	„Papillons" de Schu-mann
T. C. Stan	Cei șapte frați stameni
—	Eu, Tina și Adam
Damian Stănoiu	Camere Mobilate
—	Alegere de stareță
—	Fete și văduve
D. N. Teodorescu	Călărețul colorat
Sandu Teleajen	Turnuri în apă
M. Țican Rumano	Sub soarele Africei
N. Timiraș	Ion Creangă
V. Vâlcovici	Confesiune la Radio
G. M. Vlădescu	Moartea fratelui meu
—	Mănăstirea

AUTORI STRĂINI

F. Bettex	Minunea
Casanova	Memorii—vol. I-V
Cervantes	Don Quijote
Bruno Frank	Cervantes
L. Gumilewsky	Stradela Câinilor
Victor Hugo	Mizerabilii, 4 vol.
Emil Ludwig	Mussolini
—	Conducătorii Europei
—	Fiul Omului
—	Masaryk
—	Wilhelm II
Th. Mann	Moartea la Veneția
Jean Marestan	Educația sexuală
Pierre Nézelof	Mirabeau
Dr. M. Prunk	Adevăr. sexualității
—	Bărbații fără femei
S. Smiles	Ajută-te singur
I. Wassermann	Cazul Mauritius
—	Etzel Andergast
Stefan Zweig	Marie Antoinette
—	Amok
—	Fouché
—	Noapte fantastică
—	Maria Stuart

COLECȚIA DELAFRAS

Pierre Loti	Azivadé
Emile Zola	Munca, 2 vol.
—	Otrava, 2 vol.
Zece prozatori ai	Rusiei Sovietice

NOUA COLECȚIE DELAFRAS

Mihail Negru	Cămașa Fericitului
Eugenia Makata	Jupânița Ruxandra
S. Smiles	Ajută-te singur l...
Oscar Wilde	Casa cu roduri
Paul Doumer	Cartea copiilor mei

LUCRĂRI DE SPECIALITATE

G. I. Chelaru și	Noua Ortografie
Crisante Popescu	Acad. Rom. ed. V
Petre I. Ghiață	Eseuri de Sociologie
—	Machiavelli
Mihail Pașcanu	Dreptul falimentar român
M. Popescu	Istoria Românilor
Ion Valah	Istoria Românilor
Diacon C. V. Dănău și	Cum cercetăm Indi-vidualitatea elevu-lui de curs primar
C. N. Dărvărescu	